

**DEN HØYERE
PÅTALEMYNDIGHET**

RIKSADVOKATENS VURDERING AV KRIMINALITETSBEKJEMPELSEN I STRAFFESAK

FØRSTE TERTIAL 2026

Innhold

1	Forord	3
2	Sammendrag, hovedutfordringer og hovedtiltak	4
3	Overordnet utvikling.....	7
3.1	Utvikling i anmeldelser og sentrale resultatstørrelser	7
3.2	Kapasitet, kompetanse og turnover.....	9
3.3	Teknologi.....	10
3.4	Vurdering.....	11
4	Noen av de alvorligste kriminalitetstruslene	13
4.1	Drap og drapsforsøk	13
4.2	Alvorlig vold mot små barn.....	14
4.3	Mishandling i nære relasjoner	16
4.4	Andre alvorlige voldslovbrudd og alvorlige trusler	18
4.5	Hatkriminalitet.....	21
4.6	Alvorlige seksuallovbrudd.....	22
4.7	Alvorlige seksuallovbrudd mot barn	24
4.8	Organisert kriminalitet.....	28
4.9	Alvorlig økonomisk kriminalitet	30
4.10	Alvorlig miljøkriminalitet.....	32
4.11	Alvorlige trafikklovbrudd.....	34
5	Områder hvor innsatsen skal styrkes	35
5.1	Saker med fare for nye straffbare forhold som truer liv og helse.....	35
5.2	Kriminalitet rettet mot datasystemer	37
5.3	Massebedragerier og identitetskrenkelses.....	39
5.4	Barne- og ungdomskriminalitet	43
5.5	Sammensatte trusler.....	47
	Tiltaksliste	49

1 Forord

Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak fokuserer på noen av de mest alvorlige kriminalitetstruslene i samfunnet, i tråd med prioriteringene i riksadvokatens prioriteringsrundskriv. Rapporten skal bidra til bedre styring og oppfølging av politiets straffesaksarbeid. Formålet med rapporten er å gi en kortfattet statusoversikt og vurdering av avvik, samt å redegjøre for Den høyere påtalemyndighets korresponderende fagledelsesaktivitet og fagledelsestiltak. Rapporten vier særlig oppmerksomhet til områder der det vurderes å foreligge et forbedringspotensial i politiets straffesaksbehandling. Rapporten må leses i lys av dette.

Rapporten bygger på et bredt kunnskapsgrunnlag innhentet fra flere kilder, herunder informasjon fra Politidirektoratet, politidistriktene, statsadvokatembetene, Kripos, Økokrim, Riksrevisjonen og andre relevante etater. Tallgrunnlaget i rapporten er hentet fra politiets datasystemer, med mindre andre kilder er oppgitt i teksten.

Riksadvokaten samhandler med Politidirektoratet om oppfølgingen av politiets resultater i straffesaksbehandlingen. Politiets måloppnåelse på straffesaksfeltet i første tertial 2026 har vært tema i felles møter forut for utarbeidelsen av denne rapporten. Rapporten er også forelagt Politidirektoratet for kommentarer. Kommentarene er inntatt i sin helhet i kapittel 2.

I kapittel 3 gis en kort oversikt over den generelle kriminalitetsutviklingen. I kapittel 4 omtales utviklingen og straffesaksbehandlingen innen noen av de alvorligste kriminalitetstruslene, mens det i kapittel 5 gjøres rede for tilsvarende forhold innen enkelte andre kriminalitetsområder hvor riksadvokaten har fremhevet at politiets innsats skal styrkes. For hvert område i kapittel 4 og 5 gis en statusoppdatering, en vurdering av utvikling og resultater, samt en oversikt over tiltak som er iverksatt, eller vil bli iverksatt for å bidra til bedre resultater i politiets straffesaksbehandling.

2 Sammendrag, hovedutfordringer og hovedtiltak

Kriminalitetsbildet er preget av høy kompleksitet, økt digitalisering og en mer sammensatt trusselsituasjon. Tradisjonelle kriminalitetsformer består, men suppleres i økende grad av kriminalitet som opererer på tvers av geografiske grenser og jurisdiksjoner. Særlig digital kriminalitet, herunder økonomisk kriminalitet, bedragerier og datainnbrudd, innebærer at gjerningspersoner kan operere anonymt og med lav risiko for oppdagelse. Samtidig ser man en økende grad av profesjonalisering og organisering, der kriminelle nettverk utnytter teknologi, logistikk og finansielle strukturer på en måte som gjør kriminaliteten mer tilpassningsdyktig og vanskeligere å avdekke. Samlet sett innebærer utviklingen at politiet står overfor et mer krevende og sammensatt oppgavespenn enn tidligere.

En sentral utfordring er den økende koblingen mellom ulike kriminalitetsformer. Organisert kriminalitet fremstår i større grad som flerfasettert, der blant annet narkotikakriminalitet, økonomisk kriminalitet, arbeidslivskriminalitet, vold og hvitvasking inngår i samme strukturer. Digitale plattformer og sosiale medier bidrar samtidig til rask mobilisering, påvirkning og rekruttering, særlig blant unge. Kriminalitetens dynamikk er dermed mer uforutsigbar, og utviklingen kan skje raskt uten tydelige varselsignaler. Dette utfordrer både politiets forebyggende arbeid og evnen til effektiv etterforskning og irettføring.

Det er riksadvokatens vurdering at de største utfordringene i straffesaksbehandlingen for tiden knytter seg til kriminalitetsområdene mishandling i nære relasjoner, seksuallovbrudd, cyberkriminalitet og til dels alvorlig barne- og ungdomskriminalitet. Sakene har blitt mer komplekse og ressurskrevende å håndtere, blant annet som følge av den økte betydningen digitale bevis spiller i straffesaksbehandlingen, og større behov for spesialisert kompetanse. Politidistriktene og statsadvokatembetene rapporterer om vedvarende utfordringer knyttet til kapasitet og kompetanse på disse områdene. Den betydelige innsatsen som de senere årene er rettet mot kriminelle nettverk og organisert kriminalitet, og som etter riksadvokatens vurdering har gitt resultater, innebærer at erfarne etterforskere, analytikere og påtalejurister i større grad har blitt bundet opp på dette innsatsområdet, noe som i flere distrikter har forsterket utfordringene knyttet til kapasitet og kompetanse på øvrige alvorlige kriminalitetsområder.

Utviklingen for noen av de alvorligste kriminalitetstruslene

De alvorligste kriminalitetstruslene omfatter samfunnsskadelige kriminalitetsformer som ligger i kjernen av samfunnsoppdraget, og hvor det er behov for målrettet og vedvarende innsats fra politiet. Flere områder viser tilfredsstillende innsats, blant annet i saker om drap og drapsforsøk, alvorlige trafikklovbrudd og innsatsen mot kriminelle nettverk. Samtidig er det betydelige utfordringer innen mishandling i nære relasjoner, voldtekt, overgrep mot barn på internett, cyberkriminalitet, og til en viss grad ungdomskriminalitet. Statsadvokatens tilsyn og undersøkelser har avdekket svakheter i etterforskningen på flere av disse områdene, herunder manglende prioritering og svak fremdrift i alvorlige saker.

Kriminalitet som begås i det digitale rom representerer en særskilt utfordring. De regionale statsadvokatembetene og politidistriktene har pekt på at dataangrep, massebedragerier og identitetskrenkninger i mange tilfeller ikke etterforskes i tilstrekkelig grad. Som poengtert i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025*, er det risiko for at alvorlig kriminalitet rettet mot datasystemer henlegges uten tilstrekkelig etterforskning, og at massebedragerier ikke identifiseres som dette, men som en rekke enkeltstående bedragerier.

En gjennomgående og betydelig utfordring er også begrenset kompetanse knyttet til sikring, analyse og etterforskning av digitale spor. Undersøkelser som er foretatt av de regionale statsadvokatembetene har avdekket at dette påvirker både kvaliteten og fremdriften i etterforskningen, og gjør det krevende å bygge tilstrekkelig bevisgrunnlag i komplekse digitale saker.

Utviklingen i sentrale resultatindikatorer gir grunn til bekymring. Flere politidistrikter har utfordringer knyttet til oppklaringsprosent, saksbehandlingstid og antall saker under etterforskning. Forskjellene mellom politidistriktene fremstår på flere områder som betydelige. Det generelle bildet tilsier risiko for svekket rettssikkerhet og redusert tillit til straffesaksbehandlingen dersom utviklingen vedvarer. Samtidig er politiets mulighet til å arbeide mer proaktivt begrenset av manglende kapasitet og kompetanse, noe som reduserer evnen til å egeninitiere saker mot sentrale aktører og alvorlige kriminalitetsformer.

På tross av utfordringene beskriver distriktene en rekke tiltak for å styrke måloppnåelsen, herunder porteføljestyling, kompetanseheving, styrket etterforskningsledelse, etablering av spesialiserte fagmiljøer og tettere samhandling mellom etterretning, etterforskning og påtale. Flere distrikter viser også til økt fokus på tverretattlig samarbeid, hurtigsporordninger og forebyggende innsats rettet mot vold, hatkriminalitet og kriminalitet i ungdomsmiljøer.

Hovedårsaker til en negativ utvikling

Som fremhevet i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025*, så synes den negative resultatutviklingen i hovedsak å skyldes en kombinasjon av begrenset kapasitet, manglende kompetanse og høy turnover, samt mangel på moderne og egnede teknologiske løsninger i politiet. Rapporteringene til statsadvokatembetene og politidistriktene for første tertial 2026 har forsterket dette inntrykket.

Kapasitet og kompetanse

Den negative utviklingen i sentrale resultatindikatorer synes i stor grad å være knyttet til vedvarende kapasitets- og kompetanseutfordringer i politiet. Politidistriktene rapporterer om høyt arbeidspress, store saksporteføljer og begrensede muligheter til å prioritere langsiktig og kunnskapsbasert innsats. Dette påvirker både kvaliteten i etterforskningen og evnen til å sikre tilstrekkelig fremdrift i alvorlige og komplekse saker.

Den styrkede innsatsen mot kriminelle nettverk har samtidig medført krevende prioriteringer internt i politiet. De regionale statsadvokatembetene og politidistriktene peker på at erfarne etterforskere og påtalejurister i større grad er blitt omdisponert til særskilte satsinger, noe som har redusert kapasiteten på andre områder. Dette synes særlig å ha påvirket arbeidet med alvorlige seksuallovbrudd, mishandling i nære relasjoner og annen organisert kriminalitet som ikke omfattes av nettverkssatsingen.

Arbeidspresset gjør seg også gjeldende i politiets påtaleledd. Undersøkelser viser at mange påtalejurister opplever arbeidssituasjonen som krevende, blant annet som følge av store saksmengder og høye krav til kvalitet og fremdrift. Samtidig rapporteres det om høy turnover og vedvarende rekrutteringsutfordringer. Dette svekker kontinuiteten i fagmiljøene og reduserer tilgangen på erfarne medarbeidere med nødvendig kompetanse innen komplekse og spesialiserte fagområder. Risikoen er at både kvalitet og effektivitet i straffesaksbehandlingen påvirkes negativt over tid, særlig på områder hvor fenomenkunnskap, digital kompetanse og erfaring med komplekse etterforskninger er avgjørende for å sikre adekvat oppfølging av sakene.

Statsadvokatenes tilsyn og undersøkelser har over tid avdekket flere gjennomgående svakheter i politiets arbeid med straffesaker. Funnene varierer mellom politidistriktene, men flere utfordringer går igjen på tvers av distriktene. Dette gjelder blant annet håndtering av digitale bevis, hvor det er avdekket mangler knyttet til både kompetanse og kapasitet. I lys av den økende betydningen digitale spor har i etterforskningen av alvorlige straffesaker, fremstår dette som særlig utfordrende.

Teknologiske verktøy

Kriminalitetsutviklingen stiller økende krav til politiets teknologiske kapasitet og digitale verktøy. Samtidig er det pekt på at politiet på flere områder mangler moderne og tilstrekkelig effektive systemer for å håndtere en mer digital og kompleks kriminalitet. Dette påvirker både arbeidsmetoder, informasjonsflyt og muligheten til å arbeide effektivt med store datamengder og digitale spor.

Mangelfulle teknologiske løsninger bidrar til ineffektiv saksbehandling og svakere kvalitet i etterforskningen. Innen områder som cyberkriminalitet, digital etterforskning og analyse av elektroniske spor er behovet for oppdaterte verktøy særlig stort. Teknologiske begrensninger reduserer også politiets evne til å identifisere sammenhenger mellom saker og aktører, og dermed svekke muligheten for en mer kunnskapsbasert og målrettet kriminalitetsbekjempelse.

Politidirektoratet har igangsatt arbeid med helhetlig digitalisering og modernisering av politiets systemer, blant annet gjennom utvikling av nye plattformer og utfasing av eldre systemer. Teknologikutviklingen på straffesaksfeltet må likevel styrkes ytterligere for å møte utviklingen i kriminalitetsbildet. Det fremstår som et betydelig uutnyttet effektiviseringspotensial i straffesaksbehandlingen, og oppdaterte teknologiske løsninger vil kunne bidra til både bedre kvalitet, mer effektiv ressursutnyttelse og høyere grad av oppklaring.

Politidirektoratets kommentarer til rapporten

Riksadvokaten samhandler med Politidirektoratet om oppfølgingen av politiets resultater i straffesaksbehandlingen. Denne rapporten er forelagt Politidirektoratet for kommentarer. Kommentarene er inntatt i sin helhet under.

Riksadvokatens beskrivelse av straffesaksbehandlingen samsvarer i stor grad med Politidirektoratets vurdering av situasjonen.

Politidirektoratets er enig i riksadvokatens vurdering at politidistriktenes ressursituasjon fortsatt er krevende, men at det ikke registreres vesentlige avvik fra det som ble rapportert for 2025. Det er krevende for politiet å balansere de tildelte ressursene mellom virksomhetsområdene, særlig beredskap og straffesaksbehandling. Blant annet er det utfordrende å behandle alle prioriterte sakstyper på en adekvat måte. Innsatsen mot kriminelle nettverk er styrket og har gitt gode resultater, men prioriteringen har krevet kapasitet fra andre prioriterte innsatsområder på straffesaksfeltet.

Politidirektoratet deler riksadvokatens oppfatning om at kriminalitetsutviklingen stiller økende krav til politiets teknologiske kapasitet og digitale verktøy. Politidirektoratet har god dialog med Riksadvokaten om utviklingsbehov uten at vi klarer å imøtekomme disse så raskt som vi skulle ønske. Det er flere pågående utviklingsprosjekter som har høy prioritet og som forventes å ha stor betydning for å effektivisere straffesaksbehandlingen innenfor flere saksområder. Prioritering av utviklingsbehov på straffesaksfeltet må ses mot det totale digitaliseringsbehovet i politietaten.

Foruten den teknologiske utviklingen har Politidirektoratet iverksatt flere tiltak for å sikre best mulig ressursbruk. Prosjekt En mer effektiv straffesakskjede har nylig avsluttet innsiktsfasen, og vil i løpet av høsten 2026 foreslå tiltak for å optimalisere arbeidsprosesser uten at det skal gå på bekostning av kvaliteten på straffesaksbehandlingen. I 2026 har også flere distrikter har fått opplæring i porteføljestyring og aktiv saksprioritering.

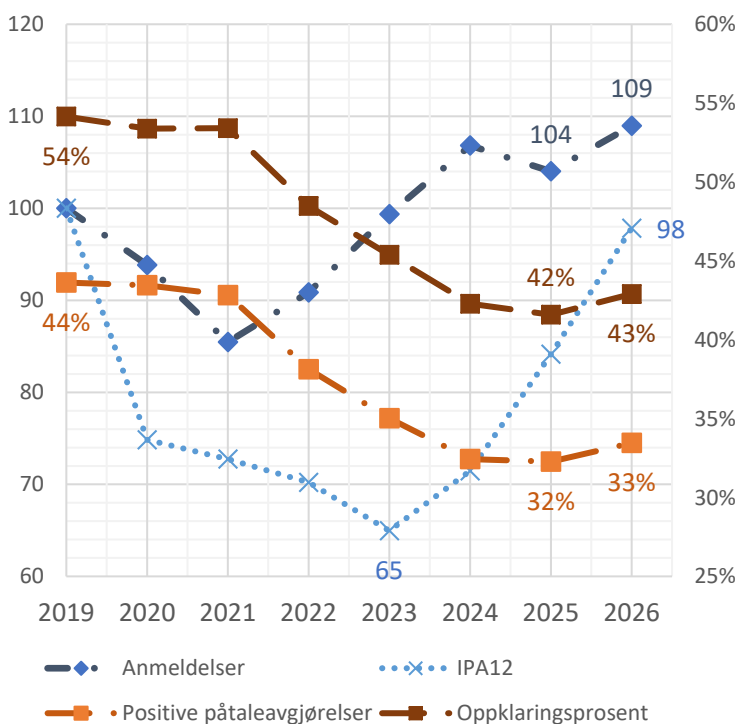
Politidirektoratet deler riksadvokatens oppfatning om at det er utfordringer knyttet til kapasitet og kompetanse i straffesaksbehandlingen. Flere distrikter har utviklet ulike tiltak for å motvirke turnover og for å sikre kapasitet og kompetanse. Blant tiltakene er tre- og fireårig karriereløp for nyutdannede, nedbetaling av studiegjeld, stay-on bonus, mv. Politidirektoratet har i år gitt åtte distrikter i oppdrag å kartlegge årsaker til turnover blant henholdsvis etterforskere og påtalejurister, og på grunnlag av funnene fra kartleggingen å foreslå tiltak for å motvirke dette. Politidirektoratet jobber også med oppfølging av internrevisjonsrapport om strategisk kompetanseplanlegging. Fra høsten 2026 tilbyr Politihøgskolen en ettårig etterforskerutdanning for kandidater som har annen høyere utdanning fra før, i tillegg til at antallet studenter på politifagutdanningen økes med 50 studieplasser.

3 Overordnet utvikling

3.1 Utvikling i anmeldelser og sentrale resultatstørrelser

Antall anmeldelser som kom inn til politiet i første tertial 2026, var samlet sett om lag fem prosent høyere enn i samme tertial året før og ni prosent høyere enn i første tertial 2019. Anmeldelsesnivået i første tertial 2026 er det høyeste som er målt for et første tertial i perioden 2019–2026, jf. figur 1 nedenfor. Utviklingen i antall anmeldelser over perioden bør ses i sammenheng med både covid-19-pandemien og endringer i kriminalitetsbildet. Økt internasjonal uro, endringer i det sikkerhetspolitiske bildet, økte migrasjonsstrømmer til Norge og rask teknologisk utvikling har samlet bidratt til et mer sammensatt kriminalitetsbilde.

Figur 1 Anmeldelser, andel positive påtaleavgjørelser, oppklaringsprosent og saker som har vært under etterforskning i mer enn 12 måneder. Per første tertial 2019 – 2026. 2019 = 100

Vekst i antall anmeldelser og antall saker som har vært under etterforskning i mer enn tolv måneder (IPA12) leses av på venstre akse i figuren. Nivået i 2019 for nevnte størrelser er standardisert, og gitt verdien 100. Når for eksempel verdien for anmeldelser i 2026 er 109, så betyr dette at det kom inn ni prosent flere anmeldelser i første tertial 2026 i forhold til samme tertial i 2019 (fordi $109 - 100 = 9$). Andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosent leses av på høyre akse i figuren.

Det ble i første tertial 2026 fattet om lag 113 000 påtaleavgjørelser, en økning på åtte prosent sammenlignet med samme tertial i 2025. Antallet påtaleavgjørelser i første tertial 2026 er det høyeste som er registrert for et første tertial i perioden 2019–2026, og om lag 13 prosent høyere enn gjennomsnittet for første tertial i årene 2019–2025.

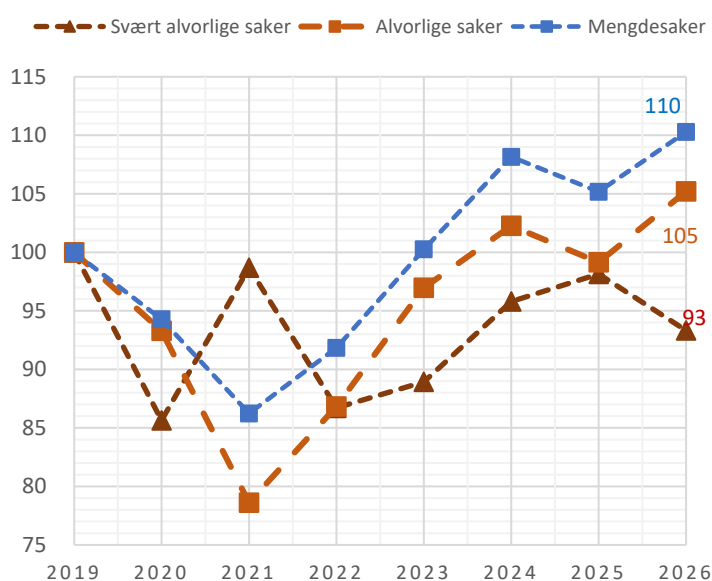
Andelen positive påtaleavgjørelser var i første tertial 2026 på 33 prosent, ett knapt prosentpoeng høyere enn i samme tertial året før, men ni prosentpoeng lavere enn i første tertial 2019. Oppklaringsprosenten i første tertial 2026 var på 43 prosent, det nest laveste som er målt for et første tertial i den aktuelle perioden. Både andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten har gjennomgående ligget lavere i perioden etter pandemien enn i årene før pandemien.

Ved utgangen av første tertial 2026 var det om lag 7 400 saker som har vært til etterforskning i mer enn tolv måneder (IPA12), noe som tilsvarer en økning på litt mer enn 16 prosent i forhold til samme tertial året før. Som figuren ovenfor viser, så gikk restansenivået betydelig ned under pandemien, men har økt betydelig siden 2023. Nivået i første tertial 2026 var likevel litt lavere enn i første tertial 2019.

Kapasitetsundersøkelsen i politiet kategoriserer saker som svært alvorlige, alvorlige eller mengdesaker. Kategoriseringen sammenfaller delvis med riksadvokatens prioriteringsrundskriv. Sakstypene som omfattes av kategoriene svært alvorlige og alvorlige saker, er i hovedsak prioriterte sakstyper etter riksadvokatens rundskriv.¹ Kategoriseringen er her brukt med formål om å gi en generell oversikt over utvikling og resultater, og hvordan dette varierer mellom kategoriene.

¹ Svært alvorlige saker inkluderer drap og drapsforsøk, mishandling i nære relasjoner, seksuelle omgang og voldtekt av barn under 16 år, voldtekt og grov doping/grove narkotikaovertridelser. Kategorien alvorlige saker inkluderer alvorlig økonomisk kriminalitet, andre seksuallovbrudd, andre voldslovbrudd, arbeidsmiljø og miljølovbrudd, grovt tyveri, hatkriminalitet og ran.

Figur 2 Vekst i anmeldelser. Per første tertial 2019 - 2026. 2019=100

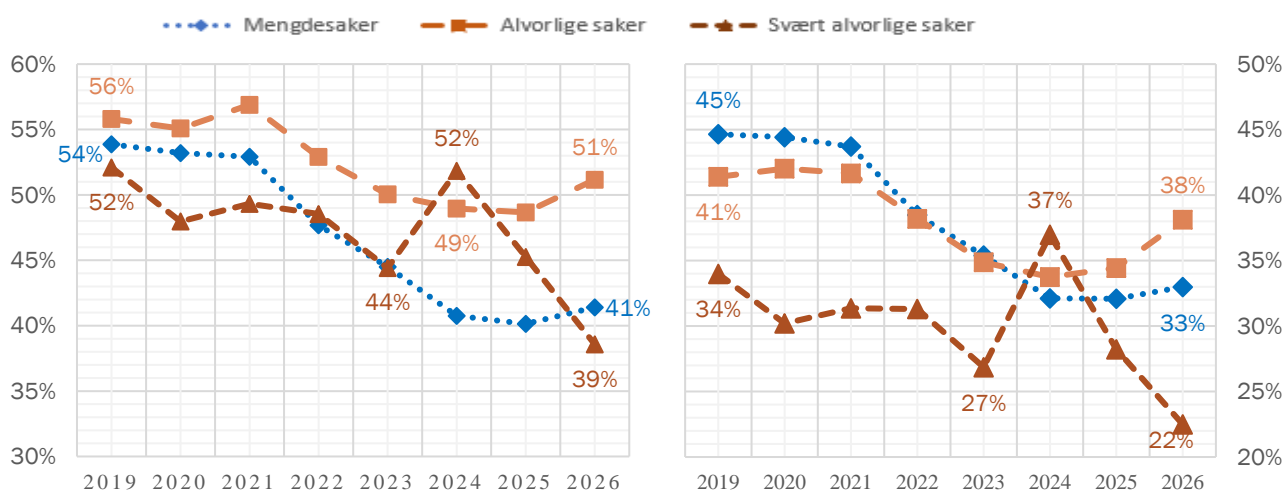
Økningen i det totale antallet anmeldelser fra første tertial 2019 til samme tertial i 2026 skyldes fortrinnsvis en økning i mengdesaker. Mer enn fire av fem anmeldelser som kommer til politiet, er mengdesaker, og veksten i denne kategorien saker har derfor særlig stor betydning for det samlede anmeldelsesnivået. Som figuren til venstre viser, så var antall mengdesaker ti prosent høyere i første tertial 2026 sammenlignet med samme tertial i 2019, og fem prosent høyere enn i 2025. Det har særlig vært en sterk økning i bedragerianmeldelser over denne perioden.

For de alvorlige sakene, som typisk utgjør om lag 15 prosent av anmeldelsene, så var antall anmeldelser i første tertial 2026 om

lag fem prosent høyere enn i første tertial 2019 og 2025, og på det høyeste nivået som er målt per første tertial i den aktuelle tidsperioden. De svært alvorlige sakene utgjør om lag 3 prosent av anmeldelsene, og antallet anmeldelser i første tertial 2026 var henholdsvis fem og syv prosent lavere enn i første tertial 2025 og 2019. Det redegjøres nærmere for utviklingen i sakstypene som faller inn under kategoriene alvorlige og svært alvorlige saker i kapittel 4.

Figur 3 viser at oppklaringsprosenten ved sammenligning av første tertial i perioden 2019–2026 i hovedsak har hatt en nedadgående utvikling for alle sakskategoriene. Nedgangen har vært mest markant for mengdesaker og svært alvorlige saker. For mengdesaker falt oppklaringsprosenten fra 54 prosent i første tertial 2019 til 41 prosent i første tertial 2026, mens den for svært alvorlige saker falt fra 52 til 39 prosent i samme periode. For alvorlige saker har utviklingen vært mer stabil, og oppklaringsprosenten økte fra 49 prosent i første tertial 2025 til 51 prosent i første tertial 2026. Det har også vært en nedgang i andelen positive påtaleavgjørelser over perioden, for samtlige kategorier, jf. figuren til høyre nedenfor.

Figur 3 Oppklaringsprosent (venstre) og andel positive påtaleavgjørelser (høyre). Per første tertial 2019 - 2026

Tabellen nedenfor viser utviklingen i antall saker under etterforskning ved utgangen av første tertial i perioden 2019–2026. Antallet saker som ikke hadde fått en påtaleavgjørelse innen tre måneder, var én prosent lavere i første tertial 2026 enn i samme tertial i 2025, og 17 prosent lavere enn i første tertial 2019. For de mest

alvorlige sakene var det imidlertid en økning, og nivået i 2026 er det høyeste som er registrert ved utgangen av et første tertial i perioden 2019–2026.

Tabell 1 Antall saker under etterforskning. Per første tertial 2019 - 2026

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Vekst 2025 til 2026	Vekst 2019 til 2026
IPA3	Svært alvorlige	4,1	3,1	2,8	2,8	2,9	3,3	3,9	4,3	11 %	6 %
	Alvorlige	10,1	8,1	7,3	7,8	8,6	8,9	9,8	9,5	-3 %	-6 %
	Mengdesaker	22,3	17,0	19,2	17,3	15,4	15,0	16,9	16,4	-3 %	-27 %
	Totalt	36,4	28,2	29,3	28,0	26,9	27,1	30,6	30,2	-1 %	-17 %
IPA12	Svært alvorlige	1,2	0,8	0,6	0,6	0,7	0,8	1,1	1,4	25 %	11 %
	Alvorlige	2,6	2,0	1,8	1,8	1,9	2,1	2,4	2,7	11 %	3 %
	Mengdesaker	3,7	2,9	3,2	2,9	2,3	2,5	2,9	3,4	17 %	-10 %
	Totalt	7,6	5,7	5,5	5,3	4,9	5,4	6,4	7,4	16 %	-2 %

Når det gjelder antallet saker som ikke hadde fått en påtaleavgjørelse innen tolv måneder, var nivået ved utgangen av første tertial 2026 høyere enn på samme tidspunkt året før for samtlige sakskategorier. For de alvorlige og svært alvorlige sakene var nivået i 2026 også det høyeste som er registrert ved utgangen av et første tertial i den aktuelle perioden.

3.2 Kapasitet, kompetanse og turnover

Statsadvokatembetene og politidistriktene beskriver i sin rapportering vedvarende kapasitets- og kompetanseutfordringer i politiets straffesaksbehandling knyttet til særlig etterforskningsleddet, men også påtaleleddet. Utfordringene fremstår som sammensatte og knyttes blant annet til høy saksmengde og restanseoppbygging, økende kompleksitet i sakene, høy turnover og et redusert samlet erfaringsnivå i etterforsknings- og påtalemiljøene i politiet. Flere embeter peker på at utfordringene ikke først og fremst handler om antall ansatte isolert sett, men om forholdet mellom antall ansatte, saksmengde, kompetanse og erfaring.

Både statsadvokatembetenes og politidistriktenes rapporteringer peker på at alvorlige og komplekse straffesaker i økende grad binder opp medarbeidere med høy kompetanse og lang erfaring over tid. Dette gjelder blant annet saker knyttet til organisert kriminalitet og kriminelle nettverk, større volds- og seksuallovbruddssaker, og saker innen digital kriminalitet. Store og komplekse saker binder opp de mest erfarne etterforskerne og påtalejuristene over lengre perioder, noe som reduserer tilgjengelig kapasitet på øvrige alvorlige saksområder.

Flere statsadvokatembeter og politidistrikter viser i sine rapporteringer til at politidistriktenes reelle kapasitet ikke bare handler om antall ansatte, men også om erfaringsnivå, spesialisert kompetanse og evnen til å håndtere komplekse saker på en selvstendig måte. Spesialistmiljøene i politiet er gjerne små, og enkelte prioriterte saksområder er særlig sårbare ved fravær, turnover eller langvarige saker fordi kompetansen er konsentrert hos få medarbeidere. Alvorlige og komplekse saker håndteres i økende grad av forholdsvis nytilsatte etterforskere og påtalejurister, noe som kan påvirke både kvaliteten, fremdriften og kontinuiteten i straffesaksbehandlingen.

Økt bemanning gir ikke nødvendigvis en tilsvarende økning i operativ kapasitet når erfaringsnivået til nyansatte er lavt, og behovet for opplæring og faglig støtte er stort. Statsadvokatembetene peker i sin rapportering til Riksadvokaten på at politidistriktene over tid har fått en høy andel etterforskere og påtalejurister med begrenset erfaring. I distrikter hvor bemanningen er styrket, beskrives kapasiteten innenfor flere prioriterte kriminalitetsområder fortsatt som begrenset som følge av et høyt opplæringsbehov og manglende erfaring.

Flere statsadvokatembeter peker i sin rapportering på at en stadig større del av fagledelsesarbeidet i Den høyere påtalemyndighet må brukes til opplæring, støtte og oppfølging av nye påtalejurister i politiet. Den langsiktige effekten av dette arbeidet vil nødvendigvis være begrenset så lenge turnoveren i politidistriktene

er høy. I enkelte politidistrikter rapporteres det nå om en turnover blant påtalejurister på inntil 70 prosent. Som beskrevet i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025* viser en undersøkelse som er utført av medlemsorganisasjonen Politijuristene at 25 prosent av politiadvokatene vurderer å slutte som følge av høyt arbeidspress, og nesten tre av fire oppgir at de føler seg utilstrekkelige på jobb. Om lag én av tre respondenter oppgir at de sjeldent eller aldri får løst sin saksportefølje i tråd med riksadvokatens føringer.

De regionale statsadvokatembetene vurderer fortsatt den reelle kapasiteten innen flere prioriterte kriminalitetsområder som utilstrekkelig sett opp mot saksmengde, kompleksitet og kravene til straffesaksbehandlingen. Dette gjelder særlig på områder hvor det er behov for spesialisert kompetanse og langvarig oppbygging av erfaring. Embetene viser videre til at politiet arbeider aktivt med å styrke kapasiteten gjennom kompetanseheving, etablering av spesialistmiljøer, rekruttering, regionale samarbeid og utvikling av nye arbeidsformer, men at oppbyggingen av robuste fagmiljøer med høy kompetanse og et tilstrekkelig erfaringsnivå tar tid.

Flere embeter peker også på at kapasitetsutfordringene i politiet får konsekvenser for arbeidsdelingen i straffesakskjeden. Politidistriktene har over tid fått en høy andel jurister uten utvidet påtalekompetanse, noe som medfører at flere saker må forelegges statsadvokatene for avgjørelse. Samtidig gjør begrenset erfaring og kompetanse i politiet det vanskeligere å delegere saker og benytte politiaktorer i et større omfang. Økt belastning på statsadvokatembetene reduserer samtidig muligheten til å gjennomføre fagledelse i det omfanget embetene vurderer at situasjonen i politiet tilsier behov for.

Politiets kapasitetsundersøkelse viser at den samlede tidsbruken på straffesaksbehandling i politiet økte fra 2024 til 2025, og at bemanningen på straffesaksfeltet økte med om lag 5 prosent i samme periode. Dette korresponderer i stor grad med utviklingen i antall påtaleavgjørelser, som også økte med om lag 5 prosent fra 2024 til 2025. Samtidig viser flere sentrale resultatstørrelser i straffesaksbehandlingen en negativ utvikling over tid, blant annet knyttet til oppklaringsprosent, andelen positive påtaleavgjørelser og restanseutvikling. Dette reiser spørsmål om hvorfor resultatene på straffesaksfeltet er nedadgående samtidig som ressursinnsatsen øker.

Flere forhold kan tenkes å bidra til å forklare denne utviklingen. Én mulig forklaring er at sakene på flere områder har blitt mer komplekse og ressurskrevende, og at alvorlige og omfattende straffesaker krever et større ressursuttak enn tidligere. En annen mulig forklaring er at den økte samlede tidsbruken skyldes KN-innsatsen, og at politiet nå bruker like mye eller mindre tid på øvrige alvorlig kriminalitet. En tredje mulig forklaring er at høy turnover og mange nytilsetninger har bidratt til et lavere samlet erfarings- og kompetansenivå i etterforsknings- og påtalemiljøene, samtidig som behovet for spesialisert kompetanse har økt. Det kan også tenkes at den metodiske tilnærmingen i politiets kapasitetsundersøkelse har svakheter som gjør tidsanslagene grove og mindre egnet for sammenligning over tid. Disse, og andre mulige forklaringer, vil bli undersøkt nærmere i 2026.

I føringene statsadvokatens fagledelse for 2026 har riksadvokaten gitt statsadvokatembetene i oppdrag å gjennomføre tilsyn av politidistriktene for å undersøke om opplæring av nytilsatte politijurister og etterforskere er tilfredsstillende. Statsadvokatene skal også gjennomføre tilsyn for å undersøke organisering av etterforskningsarbeidet i den enkelte sak, herunder utøvelse av rollen som politifaglig etterforskningsleder (PEL). Riksadvokaten vil i samarbeid med Politidirektoratet følge opp funn fra tilsynene. Riksadvokaten vil også følge opp tiltak Politidirektoratet har iverksatt hva gjelder kompetanseutvikling og turnover i etaten, i tillegg til å arbeide for intensivering av utvikling av teknologiske løsninger som vil bidra til effektivisering.

3.3 Teknologi

Som beskrevet i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025* er flere av politiets sentrale teknologiske løsninger utdaterte, lite brukervennlige og i begrenset grad tilpasset behovene i moderne straffesaksbehandling. Systemene fremstår samtidig som fragmenterte, og manglende systemstøtte gjør tilgang til, sammenstilling og analyse av informasjon mer ressurskrevende enn nødvendig. Dette påvirker både effektiviteten og kvaliteten i etterforskningen, særlig i saker med store informasjonsmengder, omfattende digitale beslag og behov for samhandling på tvers av systemer og virksomheter.

Det er per første tertial 2026 ikke holdepunkter for at de grunnleggende utfordringene knyttet til teknologisk infrastruktur og systemstøtte i straffesaksbehandlingen er vesentlig endret. Utviklingen i kriminalitetsbildet forsterker samtidig behovet for bedre teknologiske løsninger. Flere sakstyper er blitt mer digitale, datatunge og komplekse, samtidig som etterforskningen i økende grad forutsetter effektiv håndtering av store beslag, digitale spor og informasjonsdeling på tvers av systemer og virksomheter. Manglende systemstøtte kan dermed bidra til økt ressursbruk, lengre saksbehandlingstid og svakere utnyttelse av tilgjengelig kapasitet i straffesaksbehandlingen.

Riksadvokaten har tidligere utarbeidet en liste over prioriterte teknologiske løsninger som vurderes å kunne bidra til både effektivisering og forbedret kvalitet i straffesaksbehandlingen. Dette omfatter blant annet løsninger for sammenstilling av saker, håndtering av massesaker, inndragningsstøtte, rettsanmodninger, fagdatabaser og etterforskningsplaner. Arbeidet med å utvikle og prioritere slike løsninger videreføres i samarbeid mellom Riksadvokatembetet, Politidirektoratet og representanter fra politi og påtalemyndighet.

3.4 Vurdering

Vurderingene fra tredje tertial 2025 gjør seg i all hovedsak fortsatt gjeldende. Basert på politidistriktenes rapportering fremstår utfordringene særlig knyttet til kapasitet og kompetanse som forsterket, og i størst grad synes utfordringene å påvirke måloppnåelsen i saker om mishandling i nær relasjon og seksuallovbrudd. Utviklingen er bekymringsfull. Riksadvokaten understreker at økt måloppnåelse i straffesaksbehandlingen forutsetter tilstrekkelig etterforsknings- og påtalekapasitet, målrettet kompetansebygging i tillegg til oppdaterte adekvate teknologiske løsninger.

Kapasitets- og kompetanseutfordringene gir utslag i saksbehandlingen. Høy arbeidsbelastning blant påtalejurister, begrenset etterforskningskapasitet, og lav kontinuitet i bemanningen påvirker fremdrift og kvalitet i arbeidet. Samlet sett bidrar dette til lengre saksbehandlingstid, oppbygging av restanser, henleggelse begrunnet i kapasitet og svekket måloppnåelsen på straffesaksfeltet. Dette understøttes av utviklingen i sentrale resultatstørrelser og av funn fra statsadvokatenes tilsyn og andre undersøkelser. Det teknologiske etterslepet bidrar ytterligere til svekket effektivitet og kvalitet i straffesaksbehandlingen, og lavere oppklaring.

Tiltak

Tiltak 25.01. Intensivere teknologiutviklingen på straffesaksfeltet

Status: Videreføres

Riksadvokaten er av den oppfatning at det er ytterligere behov for at Politidirektoratet styrker og intensiverer innsatsen innen teknologiutviklingen på straffesaksfeltet, med formål om å sette politiet i bedre stand til å etterforske kriminalitet.

Tiltak 25.02. Strategisk kompetanseplanlegging

Status: Videreføres

Riksadvokaten vil anbefale å styrke arbeidet med strategisk kompetanseplanlegging. Politidirektoratet har opplyst at en nylig mottatt internevisjonsrapport om strategisk kompetanseplanlegging vil følges opp.

Tiltak 25.03. Følge opp distrikter med utfordringer med turnover og rekruttering

Status: Videreføres

Riksadvokaten anbefaler en forsterket oppfølging av distrikter som melder om resultatutfordringer på grunn av turnover og rekrutteringsproblemer. Den høyere påtalemyndighet vil i fagledelsen, særlig resultatoppfølgingen av politidistriktene, rette særlig oppmerksomhet mot kapasitet, kompetanse og organisering av etterforskningsressurser, og vurdere dette opp mot måloppnåelsen på straffesaksfeltet.

26.01. Tilsyn av opplæring av nyansatte påtalejurister og etterforskere, samt organisering av etterforskningsarbeidet.

Status: Videreføres

Statsadvokatembetene skal gjennomføre tilsyn av politidistriktene for å undersøke om opplæring av nytilsatte politijurister og etterforskere er tilfredsstillende, og tilsyn av organiseringen av etterforskningsarbeidet i den enkelte sak, herunder utøvelse av rollen som politifaglig etterforskningsleder.

26.02. Turnover og rekrutteringsutfordringer i politiet

Status: Videreføres

Riksadvokaten vil følge opp Politidirektoratets arbeid med å kartlegge årsaker til turnover blant etterforskere og påtalejurister, samt utvikling og iverksetting av kompenserende tiltak.

4 Noen av de alvorligste kriminalitetstruslene

4.1 Drap og drapsforsøk

Fenomenbeskrivelse

Over den siste tolvårsperioden er tre av ti drap begått av en nåværende eller tidligere partner eller kjæreste, mens to av ti drap har skjedd i en annen familierelasjon. I over en tredjedel av drapssakene var det en bekjentskapsrelasjon mellom drapsoffer og gjerningsperson. Drapsforsøk kjennetegnes i større grad av unge menn som begår alvorlig vold mot noen utenfor familien, ofte på offentlig sted og med kniv. Kripos har vurdert det som sannsynlig at det er en endring i modus operandi i drapsforsøk gjennom en eskalering i grovhet blant unge menn med knytninger til kriminell virksomhet, særlig omsetning av narkotika. I randsonen til drap og drapsforsøk kommer i tillegg saker der flere personer planlegger å begå drap, herunder drapsforbund.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Politiets arbeid og etterforskning i drapssaker holder gjennomgående høy kvalitet. Det ble samtidig understreket at den lave drapsforekomsten i Norge ikke reduserer behovet for systematisk risikovurdering, tidlig identifisering av voldsrisiko og tett samhandling mellom politi, helse- og velferdstjenester i det forebyggende arbeidet.

Kriminalitetsutvikling og status

Antall registrerte drap i Norge er generelt lavt. I første tertial 2026 er det registrert åtte drapssaker, jf. tabellen nedenfor. En sak kan ha flere ofre, fornærmede eller gjerningspersoner. De fleste av drapene så langt i år har funnet sted i Oslo og på Vestlandet. Det er lite som tilsier at trenden når det gjelder relasjonen mellom gjerningsperson og offer har generelt har endret seg. Det samme gjelder kjønnsfordelingen, hvor bildet i hovedsak fremstår som stabilt sammenlignet med tidligere år.

Tabell 2 Antall saker. Drap og drapsforsøk per første tertial 2019 – 2026. Kilde: Kripos

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Drap	9	5	4	9	7	18	5	8
Drapsforsøk	15	17	12	8	23	19	18	19

Det ble i første tertial 2026 registrert totalt 19 saker som gjelder drapsforsøk, om lag like mange saker som i første tertial i de to foregående årene. Også for drapsforsøk er trenden hva gjelder karakteristika ved gjerningsperson og offer forholdsvis likt som i de senere år.

Hittil i 2026 har flere drap og drapsforsøk i Norge vært knyttet til kriminelle nettverk, særlig i Oslo-området. Internasjonale kriminelle nettverk står i økende grad bak narkotikarelaterte voldshendelser, og flere nettverk rekrutterer mindreårige til alvorlige voldsoppdrag. Utviklingen peker mot en mer profesjonalisert og grenseoverskridende kriminalitet, der konflikter mellom nettverk i større grad kommer til uttrykk gjennom målrettet vold og bruk av unge aktører med svak tilknytning til de etablerte miljøene.

Alvorlige voldshandlinger kan falle inn under ulike straffebud og mange voldssaker kodes om underveis i etterforskningen. Erfaringsmessig er tallene for drap, i mindre grad enn tallene for drapsforsøk, utsatt for endringer som følge av politiets etterforskning, påtalemessige vurdering eller behandling i domstolene. Drapsforsøk kodes, dersom det er endring, hyppigst ned til straffebudene *Grov kroppsskade* og *Kroppsskade*.

Gjennom føringene for fagledelse for 2025 ba Riksadvokaten statsadvokatembetene om å gjennomføre saksevalueringer i saker om partnerdrap og alvorlige saker om vold og mishandling i nær relasjon. Embetene ble bedt om å ha særlig fokus på tiden forut for handlingene, og det ble bedt om evaluering av hvorvidt politiet og påtalemyndigheten hadde forutsetninger for å identifisere risikoen for de alvorlige voldshandlingene, og hvorvidt informasjon om risiko ble håndtert på en adekvat måte. Embetene har avgitt rapporter etter saksgjennomgangene.

Gjennomgangene viser at etterforskningen i partnerdrapssakene gjennomgående holder høy kvalitet, særlig der sakene håndteres av stabile og erfarne etterforskningsmiljøer. Samtidig avdekkes enkelte gjennomgående

utfordringer, blant annet mangelfulle registersøk og utilstrekkelig kartlegging av historikk i initialfasen av etterforskningen. Manglende informasjonsinnhenting kan svekke grunnlaget for risikovurderinger og forebyggende tiltak. I enkelte saker hadde politiet informasjon som kunne indikere risiko for alvorlig vold, men forebyggingen ble vanskeliggjort blant annet fordi fornærmede ikke ønsket bistand.

Kripos publiserte våren 2026 en rapport om alvorlig vold mot små barn, etter en gjennomgang av straffesaker fra perioden 2019-2025. Saksgjennomgangen omfattet saker som var anmeldt til politiet med mistanke om vold mot barn under 4 år, som har resultert i at barnet har fått en alvorlig skade eller varige mén, men også saker hvor volden har resultert i at barnet dør. Rapporten omtales grundig under pkt. 4.2.

Saksgjennomgangen viste at personer som utøver alvorlig vold mot små barn nesten alltid var barnets foreldre, og at gjerningspersonen ofte hadde flere kjente risikofaktorer, som psykiske helseplager, tidligere rusproblematikk og arbeidsledighet. Svært mange av de anmeldte hadde lovbruddshistorikk, og så mange som 20 % var mistenkt, siktet eller domfelt i saker der minst en anmeldelse gjaldt volds- eller seksuallovbrudd.

Vurdering

Politiets arbeid og etterforskning i drapsaker holder generelt sett høy kvalitet. Samtidig understreker Kripos' rapport om alvorlig vold mot små barn og saksevalueringene viktigheten av systematisk risikovurdering, tidlig identifisering av voldsrisiko og tett samhandling mellom politi, helse- og velferdstjenester i det forebyggende arbeidet. Det er alvorlig at saksgjennomgangene i saker om partnerdrap og alvorlig vold og mishandling i nær relasjon identifiserte mangelfulle registersøk og utilstrekkelig kartlegging av historikk i initialfasen. Dette gir viktige læringspunkter for videre oppfølging på kriminalitetsområdet.

Tiltak

26.03. Vurdere behov for nasjonale tiltak i saker om partnervold

Status: Pågående

Riksadvokaten vil i samråd med Politidirektoratet og nasjonal fagkoordinator gjennomgå funn fra systematiske erfaringslæringer i saker om partnervold og vurdere behov for nasjonale tiltak.

4.2 Alvorlig vold mot små barn

Fenomenbeskrivelse

Saker om alvorlig vold mot små barn er få, men svært graverende. Ofrene er særlig sårbare, og volden skjer som regel i nære relasjoner. Rask iverksettelse av etterforskning er avgjørende og avhenger ofte av varsling fra helsepersonell. Sakene er krevende grunnet manglende vitner, barns manglende eller begrensede forklaringsvegne og ofte fravær av tekniske bevis. Rettsmedisinske vurderinger og tett samarbeid med barnevern og helsetjenester er sentralt, og etterforskningen krever spesialisert kompetanse og bruk av sakkyndige. Politidistriktene har varslings- og konsultasjonsplikt til Kripos i saker om mulig vold mot små barn som er alvorlig skadet, forventes å få varige mén eller dør.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Det foreligger trolig mørketall i saker om alvorlig vold mot små barn, og riksadvokaten understreket betydningen av tidlig varsling og tett samhandling mellom politi, helsetjeneste og barnevern. Det ble videre pekt på behovet for lovendringer knyttet til samtykkekrav ved enkelte etterforskingsskritt, herunder dødsstedsundersøkelser. Det ble trukket frem at riksadvokaten jobber med revisjon av punkt 4.2.4 i rundskrivet om alvorlig vold mot barn og unge, for å bidra til mer ensartet praksis innenfor dagens regelverk, særlig knyttet til etterforskingsskritt, samtykke, åstedsundersøkelser og beslag.

Kriminalitetsutvikling og status

Kripos publiserte våren 2026 en oppdatert rapport om alvorlig vold mot små barn, basert på en gjennomgang av straffesaker fra perioden 2019–2024. Rapporten omfatter i hovedsak saker hvor barn under fire år er utsatt for alvorlig fysisk vold, herunder saker med dødsfall, hodeskader, bruddskader, indre skader, skader som følge av voldsom risting og andre alvorlige skader med risiko for varige fysiske eller nevrologiske mén.

Gjennomgangen av sakene viser at personer som utøver alvorlig vold mot små barn, ofte har en sammensatt belastningshistorikk og flere kjente risikofaktorer. I mange av sakene forelå det opplysninger om psykiske helseutfordringer, rusproblemer, vold i nære relasjoner, tidligere kriminalitet eller ustabile livssituasjoner hos

omsorgspersonene. Flere av de anmeldte hadde også erfaringer med vold, omsorgssvikt eller andre belastninger fra egen oppvekst. Gjennomgangen viser videre at alvorlig vold mot små barn forekommer i familier med ulik sosial og økonomisk bakgrunn, og at det ikke kan identifiseres én typisk gjerningspersonprofil. De anmeldte var i all hovedsak barnets biologiske foreldre.

Totalt 114 barn har vært utsatt for alvorlig vold i den aktuelle perioden, og Kripos har mottatt mellom om lag 30 og 55 varsler fra politidistriktene om alvorlig vold mot små barn årlig. Antallet saker varierer mellom år, og det er ikke noen tydelig økende eller fallende trend over tid.

Gjennomgangen til Kripos viser at de yngste barna er klart mest utsatt for alvorlig vold, og at en stor andel av barna var under ett år gamle da skadene ble oppdaget. Foreldre eller andre nære omsorgspersoner er gjennomgående registrert som mistenkte i sakene. Flere av sakene gjelder svært alvorlige skader eller dødsfall, og i enkelte saker avdekkes tidligere vold eller gjentatte skadeepisoder.

Etterforskningen på området er særlig krevende. Sakene kjennetegnes ofte av kompliserte medisinske vurderinger, begrensede tekniske bevis og manglende vitner, samtidig som små barn har begrenset eller ingen evne til å forklare seg. Etterforskningen er derfor i stor grad avhengig av medisinsk dokumentasjon, sakkyndige vurderinger og forklaringer fra omsorgspersoner. Kripos peker på at en betydelig andel av sakene ender uten strafferettslig reaksjon, blant annet som følge av bevisets stilling eller usikkerhet om hvem som har påført barnet skadene.

Barnevoldsundersøkelsesloven ble vedtatt av Stortinget 26. mars 2026 (LOV-2006-05-19-16). Nasjonal enhet for undersøkelse av svikt mot barn (NUBA) i Statens helsetilsyn skal granske hvordan offentlige virksomheter har håndtert alvorlige saker der barn er drept eller utsatt for alvorlig vold, overgrep og omsorgssvikt. Den høyere påtalemyndighet vil i løpet av året bidra i arbeidet med å utarbeide retningslinjer om når og hvordan politiet skal sende melding om aktuelle saker.

Vurdering

Vurderingene fra tredje tertial 2025 gjør seg i all hovedsak fortsatt gjeldende. Kripos' rapport aktualiserer flere av problemstillingene som tidligere er omtalt av riksadvokaten knyttet til etterforskningen av barnedødsfall og alvorlig vold mot små barn, herunder viktigheten av tidlig varsling til politiet, og god samhandling mellom politi, helsetjeneste og barnevern.

Riksadvokaten vil særlig fremheve betydningen av grundige undersøkelser av historikk og tilgjengelig informasjon i saker om alvorlig vold mot små barn. Gjennomgangen til Kripos viser at det i flere saker forelå tidligere bekymringer, meldinger eller andre opplysninger om vold, rus, psykiske helseutfordringer eller omsorgssvikt. Bevissthet rundt bruk av registersøk, informasjonsinnhenting og systematiske undersøkelser av historikk kan derfor være avgjørende både for å avdekke mønstre, identifisere risiko og sikre et tilstrekkelig opplyst beslutningsgrunnlag i etterforskningen.

Etableringen av den nye enheten for undersøkelse av alvorlige saker hvor barn har blitt drept eller utsatt for grov vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt, vil ventelig bidra til å identifisere viktige lærings- og forbedringspunkter i arbeidet med å bekjempe og avdekke alvorlige lovbrudd mot barn og som det vil være sentralt å se hen til i straffesaksbehandlingen på dette området.

Tiltak

Tiltak 26.04. Revisjon av RA-2011-2 Etterforskningsplikt – barn og under 18 år

Status: Videreføres

Riksadvokaten reviderer rundskrivets pkt. 4.2.4 om etterforskningskritt, samtykke, åstedsundersøkelser og beslag.

Tiltak 25.06. Oppfølging av Kriposrapport

Status: Videreføres

Riksadvokaten vil vurdere behovet for å iverksette ytterligere tiltak i løpet av 2026.

4.3 Mishandling i nære relasjoner

Fenomenbeskrivelse

Saker om mishandling i nære relasjoner gjelder fornærmede som har levd i et regime preget av vedvarende utrygghet og frykt på grunn av fysiske, psykiske eller andre type krenkelser begått av en nærstående.² Bevisituasjonen preges av at volden ofte skjer i det private rom, kan være skambelagt og at det ofte går lang tid før forholdene anmeldes, hvilket gjør etterforskningen krevende. Sakene innebærer også en risiko for fornærmedes sikkerhet, noe som nødvendiggjør rask vurdering av iverksettelse av beskyttelsestiltak. Mishandling i nære relasjoner er preget av betydelige mørketall.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Riksadvokaten vurderte i forrige rapportering måloppnåelsen i saker om mishandling i nære relasjoner som utilfredsstillende, særlig som følge av negativ utvikling i oppklaringsprosent, positive påtaleavgjørelser, restanser og bekymringsfulle funn gjennom statsadvokatenes fagledelse. Det ble understreket behov for fortsatt målrettet fagledelse og kompetanseheving, særlig knyttet til sikring av digitale spor og etterforskningsledelse. Videre ble høy turnover, rekrutteringsutfordringer og kapasitetsutfordringer i politidistriktene fremhevet som særlig bekymringsfullt på et fagområde som er avhengig av spesialisert kompetanse og kontinuitet. Riksadvokaten pekte også på behovet for en mer brukervennlig løsning for etterforskningsplan, og understreket at utviklingen av en ny løsning må gis høy prioritet.

Kriminalitetsutvikling og status

Antall anmeldelser og påtaleavgjørelser for saker som gjelder mishandling i nære relasjoner var lavere i første tertial 2026 sammenlignet med samme tertial året før. Andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten gikk også ned, og nivåene for begge størrelser i 2026 var på det laveste nivået som er registrert i første tertial i perioden 2019–2026. Som vist i tabellen nedenfor var oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser på landsbasis per første tertial 2026 på henholdsvis 17 og åtte prosent.

Sammenlignet med første tertial 2025 har det videre vært en økning i gjennomsnittlig saksbehandlingstid, og en forholdsvis kraftig økning i saker under etterforskning. Både IPA3 og IPA12 var ved utgangen av første tertial 2026 på det høyeste nivået som er registrert i den aktuelle perioden, jf. tabellen nedenfor.

Tabell 3 Utvalgte størrelser for mishandling i nære relasjoner. Per første tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025-2026	Endring 2019 - 2026
Antall anmeldelser	1 261	1 154	1 189	1 052	1 131	1 297	1 460	1 270	-13 %	1 %
Antall påtaleavgjorte saker	1 195	1 342	1 044	812	923	872	1 126	1 081	-4 %	-10 %
Positive påtaleavgjørelser	16 %	16 %	12 %	12 %	10 %	13 %	12 %	8 %	-4 %	-8 %
Oppklaringsprosent	29 %	28 %	23 %	23 %	20 %	25 %	25 %	17 %	-8 %	-12 %
Gj.snittlig SBT, alle saker	210	232	162	163	164	171	184	235	51	25
Gj.snittlig SBT, oppklarte saker	221	261	186	198	188	195	192	268	76	47
IPA3	1 639	1 291	1 020	1 036	1 091	1 277	1 682	1 838	9 %	12 %
IPA12	532	339	206	219	204	286	487	586	20 %	10 %
Antall domfellelser	171	160	196	117	131	112	123	145	22	-26
Antall frifinnelser	19	32	49	29	36	15	25	26	1	7
Frifinnelsesprosent	10 %	17 %	20 %	20 %	22 %	12 %	17 %	15 %	-2 %	5 %

Riksadvokaten og Politidirektoratet innførte i 2025 nasjonale styringsindikatorer og resultatmål for økning i oppklaringsprosenten i saker om mishandling i nære relasjoner, herunder et målkrav om at oppklaringsprosenten skal være på minst 25 prosent, jf. *tiltak 25.07 oppfølging av styringsindikatorer innen mishandling i nære relasjoner*. To av tolv politidistrikter hadde ved utgangen av første tertial 2026 en oppklaringsprosent på 25 prosent eller mer. Til sammenligning hadde åtte distrikter en oppklaringsprosent på

² Straffeloven §§282-283, og tilsvarende lovbud i Straffelov 1902.

over 25 prosent i første tertial 2025. Ni av tolv distrikter hadde også en høyere andel oppklarte saker ved utgangen av første tertial 2025 sammenlignet med samme tertial i 2026.

Det var i 2025 betydelige forskjeller mellom politidistriktene når det gjelder andelen positive påtaleavgjørelser, oppklaringsprosent og saksbehandlingstid. Det var også store variasjoner i kodebruk mellom distriktene, hvor andelen positive påtaleavgjørelser blant oppklarte saker for eksempel varierte fra 32 til 80 prosent. Slike forskjeller har vedvart over tid og gjør seg også gjeldende i første tertial 2026. Variasjonene mellom politidistriktene er betydelige, også når det ses bort fra distrikter som behandler få saker.

En gjennomgang foretatt ved Riksadvokatembetet i forbindelse med årsrapporten for 2025 viser at det over tid har vært systematiske forskjeller mellom politidistriktene når det gjelder andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosent. Enkelte distrikter har i perioden 2019–2025 ligget under landsgjennomsnittet i tilnærmet samtlige år, mens andre distrikter gjennomgående har ligget over. Det samme mønsteret synes i hovedsak å gjøre seg gjeldende også i første tertial 2026.

Som omtalt i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025* har mishandling i nære relasjoner har over lengre tid vært et prioritert område i Den høyere påtalemyndighets fagledelse. Det er de senere årene gjennomført en rekke tilsyn og undersøkelser med sikte på å vurdere kvaliteten på politiets behandling av slike saker. Undersøkelsene har avdekket vedvarende utfordringer knyttet til etterforskningsledelse, fremdrift, manglende bruk av etterforskningsplaner og manglende kompetanse blant etterforskere blant annet innen avhør. Undersøkelser knyttet til sikring og gjennomgang av digitale spor avdekket mangler ved håndteringen av denne typen bevis i alle politidistrikter.

I saksevalueringene av alvorlige saker om vold og mishandling i nær relasjon i 2025, som også redegjort for under punkt 4.1, ble det vurdert at det gjennomgående var adekvat etterforskning i de alvorligste sakene. Det ble understreket at sakene som er gjennomgått er meget alvorlige saker, og at det var forventet at etterforskningen og påtalearbeidet var bedre blant disse sakene, enn det en ser i mindre alvorlige saker. Flere av saksgjennomgangene har allikevel avdekket til dels alvorlige kvalitetsmangler i etterforskningen.

I tillegg til funnet om svakheter knyttet til registersøk og utilstrekkelig kartlegging av historikk i initialfasen, ble mangler ved etterforskningsplan og håndtering av digitale spor og bevis trukket frem. I sakene hvor det var avvik ble det vurdert at involverte medarbeidere ikke hadde tilstrekkelig fenomenkunnskap om vold i nære relasjoner, at det manglet stabilitet i etterforskningen samt at det ikke var tilstrekkelig kapasitet til å sikre god fremdrift. I sakene med god måloppnåelse var etterforskningen ledet og utført av tilstedeværende, erfarent og kompetent personell.

Vurdering

Bekymringen knyttet til kriminalitetsområdet mishandling i nære relasjoner er forsterket i første tertial 2026. Oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser er på det laveste nivået som er registrert i første tertial i perioden 2019–2026, samtidig som restanser og saksbehandlingstid har økt betydelig over de senere år. Måloppnåelsen er utilfredsstillende.

Utfordringene i politidistriktene knyttet til høy turnover, rekrutteringsutfordringer og manglende kompetanse blant etterforskere og påtalejurister fremstår mer fremtredende enn ved sist rapportering. Trenden bidrar til en ytterligere negativ utvikling på et saksområde hvor spesialisert kompetanse og erfaring er særskilt viktig. Kriminalitetsområdet fremstår særlig skadelidende som følge av den styrkede innsatsen mot kriminelle nettverk, idet kompetent personell mange steder er omdisponert til satsningen og distriktene rapporterer om vansker med å rekruttere og beholde erfarne medarbeidere.

Det gir videre grunn til bekymring at det over tid synes å være stabile forskjeller mellom politidistriktene, hvor enkelte distrikter gjennomgående har resultater under landsgjennomsnittet både når det gjelder oppklaringsprosent og andelen positive påtaleavgjørelser.

Distriktene og statsadvokatembetene har iverksatt målrettede tiltak for å styrke håndteringen av saker om mishandling i nære relasjoner. Tiltakene fremstår i utgangspunktet som relevante sett i lys av de utfordringene som er avdekket gjennom statsadvokatenes undersøkelser. Samtidig finner riksadvokaten grunn til å understreke at effekten av kompetansetiltak internt i politiet og fagledelsestiltak i regi av Den høyere påtalemyndigheten vil reduseres når turnoveren er høy, og kontinuiteten og den samlede erfaringen i

fagmiljøene er svekket. Dette kan igjen redusere den langsiktige effekten av fagledelsen og bidra til vedvarende kompetanseutfordringer i politidistriktene.

Tiltak

Tiltak 25.09. Avdekke unødig lang saksbehandlingstid

Status: Avsluttet

Politidirektoratet er i gang med innsiktsfasen i en pilot for effektiv straffesakskjede. Riksadvokaten har trukket Den høyere påtalemyndighet ut av prosjektet, idet det er riksadvokatens faglige vurdering at prosjektet har en hovedretning som innebærer risiko for slagside mot effektiviseringsprosesser på bekostning av det sentrale målet om kvalitet og at prosjektet kan lede til økt henleggelsesfokus.

Tiltak 25.10. Kontroll og tilbakemeldinger i enkeltsaker om voldtekt og mishandling i nære relasjoner:

Status: Gjennomført

Tiltaket er gjennomført, og alle statsadvokatembeter har avgitt rapport. Oppfølgingstiltaket viser at funnene fra kvalitetsundersøkelsen i voldtektssaker i 2024 fortsatt i stor grad gjør seg gjeldende. De regionale statsadvokatembetene har iverksatt adekvate fagledelsestiltak i distriktene, men det er for tidlig å se effekt av tiltakene.

Tiltak 25.07. Oppfølging av styringsindikatorer innen mishandling i nære relasjoner

Status: Gjennomført

Tiltaket gikk ut på at riksadvokaten i dialog med Politidirektoratet ila tredje tertial 2025 skulle gjøre fornyet vurdering av behovet for å iverksette tiltak overfor distrikter uten forbedring i oppklaringsprosenten. Det er i 2025 iverksatt flere pågående fagledelsestiltak som får betydning for mishandlingsfeltet, som det er for tidlig å se effekt av jf. bl.a. tiltak 25.10 og 26.02. Politidirektoratet og riksadvokatembetet har konkludert med at ingen felles tiltak iverksettes overfor politidistriktene. Riksadvokaten vil følge opp styringsindikatoren i den ordinære resultatoppfølgingen, og tiltaket avsluttes.

Tiltak 25.08. Saker om mishandling i nære relasjoner i Sør-Vest politidistrikt forelegges statsadvokaten i Rogaland

Status: Avsluttet

Rogaland statsadvokatembeter besluttet i 2025 at samtlige mishandlingsaker skal forelegges statsadvokaten for påtaleavgjørelse. Embetet har opplyst at tiltaket ble avsluttet i mars 2026.

4.4 Andre alvorlige voldslovbrudd og alvorlige trusler

Fenomenbeskrivelse

En stor andel av volden i Norge skjer i sosiale sammenhenger, ofte med rus som en medvirkende faktor. Unge menn er hyppigst involvert både som ofre og gjerningspersoner. I kriminelle miljøer brukes vold for å sikre økonomiske interesser og makt. Alvorlige trusler fremmes både i private relasjoner, i kriminelle miljøer og mot offentlige aktører, og fremsettes i økende grad digitalt.³

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Riksadvokaten fremhevet i forrige rapportering at økningen i oppklaringsprosenten for saker om grov kroppskrenkelse og kroppsskade er positiv, men uttrykte samtidig bekymring for den markante økningen i antall saker til etterforskning og de ressursmessige utfordringene i politidistriktene. Det ble videre pekt på utfordringer knyttet til måloppnåelse og saksbehandlingstid i enkelte politidistrikter. Riksadvokaten vurderte også funn om trakassering, trusler og vold mot redaktører som bekymringsfulle, og understreket betydningen av adekvat etterforskning i saker som kan påvirke ytringsfrihet og demokratisk deltakelse.

---

³ Haaland, T. & Clausen, S. E. (2015). *Rus og vold – en kunnskapsoppsummering*. NIBR-rapport 2015:18; Folkehelseinstituttet (2022). *Rusmiddelbruk i Norge*. Oslo: FHI; SSB (2023). *Flere opplever vold og trusler. Levekårsundersøkelsen 2023*; Politiet i Oslo (2019). *Anmeldt vold i storbyområdet – en analyse av anmeldt vold i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger*. Oslo politidistrikt; Bye, Ø. & Skardhamar, T. (2012). *Vold i Norge*. SIRUS-rapport 1/2012; Politiets sikkerhetstjeneste (2025). *Nasjonal trusselvurdering 2025*; KS (2023). *Trusler og hatytringer mot folkevalgte – undersøkelse 2023*; Kripes (2024). *Nasjonal trusselvurdering 2024*.

Kriminalitetsutvikling og status

Det var fra første tertial 2025 til 2026 en økning i anmeldelser for alle sakstyper som inngår i kategorien *andre alvorlige voldslovbrudd og alvorlige trusler*, med unntak av grov kroppskrenkelse og kroppsskade, hvor det var en mindre nedgang i antall anmeldelser. For samtlige sakstyper var anmeldelsesnivået i første tertial 2026 innenfor det som må anses som normalt sett opp mot første tertial i de senere årene. Omfanget av menneskehandelsaker påvirkes i stor grad av hvor mange forhold politiet selv avdekker og initierer, og det lave nivået reflekterer i så måte innsatsen på området.

Vold og trusler mot særskilte yrkesgrupper omfatter blant annet handlinger rettet mot helsepersonell, ansatte i skolesektoren og transportmedarbeidere, og avgrenses mot personer som deltar i offentlig meningsutveksling, slik som politikere, journalister og andre samfunnsdebattanter. Politiets registreringssystemer gir i dag ikke grunnlag for en enkel oversikt over omfanget av slike saker, blant annet fordi kodeverket i begrenset grad skiller mellom ulike kategorier av fornærmede.

Tabell 4 Antall anmeldelser per første tertial. 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025 - 2026
Grov kroppskrenkelse og kroppsskade	912	730	527	720	864	845	871	844	-3 %
Grove trusler	132	145	79	99	116	125	102	125	23 %
Menneskehandel	17	10	11	10	7	8	7	13	86 %
Vold og trusler mot offentlig tjenesteperson	1 131	985	873	1 119	1 219	1 263	1 255	1 379	10 %
Vold og trusler mot særskilt utsatte yrkesgrupper	193	184	130	144	177	195	242	273	13 %
Øvrige alvorlige voldsbrudd	139	118	101	94	140	189	163	168	3 %

Undersøkelser omtalt i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025* gir en indikasjon på at personer som deltar aktivt i offentlig meningsutveksling utsettes for vold, trusler og trakassering. I en undersøkelse gjennomført av Respons Analyse på vegne av Norsk Redaktørforening oppga om lag fire av ti redaktører at de hadde blitt utsatt for slike handlinger i løpet av de siste tre årene. Bare et mindretall hadde valgt å anmelde forholdene. Undersøkelsen viste også at mange av dem som anmeldte, opplevde at saken i liten grad ble prioritert eller fulgt opp av politiet. Også andre undersøkelser peker i retning av at politikere, journalister og andre samfunnsaktører utsettes for trusler, trakassering og vold.⁴

Riksadvokaten arbeider i denne sammenheng med å skaffe bedre kunnskap om politiets etterforskning og påtalebehandling av saker om trusler og vold mot journalister og redaktører, jf. *Tiltak 26.05. Vurdering av etterforskning og påtalebehandling i henlagte saker om trusler og vold mot journalister og redaktører*. Undersøkelsen vil iverksettes i 2026.

Utviklingen i straffesaksbehandlingen for grov kroppskrenkelse og kroppsskade var i hovedsak stabil i første tertial 2026. Oppklaringsprosenten var 50 prosent, og andelen positive påtaleavgjørelser 39 prosent. Dette er på samme nivå som i første tertial 2025 og om lag på nivå med første tertial 2024. I samme periode økte den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden, både for alle saker samlet og for oppklarte saker. Antall saker under etterforskning, herunder IPA3 og IPA12, var ved utgangen av første tertial 2026 om lag på samme nivå som ved utgangen av samme tertial året før.

Det er fortsatt relativt store og vedvarende forskjeller mellom politidistriktene når det gjelder resultater innen grov kroppskrenkelse og kroppsskade, og forskjellene fremstår som relativt systematiske. For disse lovbruddene er det satt et mål om at oppklaringsprosenten i politidistriktene skal være på minst 50 prosent. Ved utgangen av første tertial 2026 hadde fire politidistrikter en oppklaringsprosent under 50 prosent. Dette var det samme antallet og de samme distriktene som ved utgangen av første tertial 2025.

Tabell 5 Utvalgte størrelser for sakstyper innen alvorlige voldslovbrudd og trusler

⁴ Se bl.a. Politiets sikkerhetstjeneste, *Politiets trusselvurdering 2024*; NOU 2024:3; KS/Ipsos, *Hatytringer, trusler og desinformasjon mot folkevalgte* (2023); Aftenposten 2021: *Trusler og trakassering mot politikere øker*; Norsk Journalistlag, undersøkelse om hets og trakassering (2023).

	Påtaleavgjørelser	Andel pos. påtaleavgj.	Oppklaring	SBT
Grov kroppskrenkelse og kroppsskade	1011 (+20%)	39 % (1 pp.)	50 % (0 pp.)	155 (+5)
Grove trusler	122 (+42%)	26 % (-4 pp.)	43 % (-8 pp.)	110 (+12)
Menneskehandel	5 (-38%)	20 % (+20 pp.)	25 % (+25 pp.)	464 (+200)
Vold og trusler mot offentlig tjenesteperson	1446 (+24%)	68 % (+2 pp.)	80 % (+1 pp.)	130 (+4)
Vold og trusler mot særskilt utsatte yrkesgrupper	310 +(41%)	50 % (+ 12 pp.)	67 % (+10 pp.)	116 (+19)
Øvrige alvorlige voldsbrudd	178 (+9%)	34 % (+14 pp.)	51 % (+10 pp.)	149 (-7)

Tabellen viser antall påtaleavgjorte saker, andelen positive påtaleavgjørelser, oppklaringsprosent og gjennomsnittlig saksbehandlingstid (SBT) per første tertial 2026. Endringer fra første tertial 2025 er angitt i parentes, der «pp» står for prosentpoeng. Endringer for SBT er oppgitt i dager. Det bemerkes at mindre endringer i lave absolutte tall kan gi store prosentvise utslag fra ett år til det neste. Dette gjelder eksempelvis for menneskehandel.

For de øvrige sakstypene innen alvorlige voldslovbrudd og trusler økte antallet påtaleavgjorte saker fra første tertial 2025 til samme tertial i 2026, jf. tabellen ovenfor. Dette gjelder likevel ikke menneskehandel.

Oppklaringsprosenten og andelen positive påtaleavgjørelser økte også for de fleste sakstypene, mens grove trusler skilte seg ut med en nedgang. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden økte i samme periode for alle sakstypene, med unntak av sakstypen øvrige alvorlige voldslovbrudd.

Vurdering

Vurderingene fra tredje tertial 2025 gjør seg i all hovedsak fortsatt gjeldende.

Det vurderes som positivt at antallet påtaleavgjorte saker, andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten har økt for de fleste sakstypene sammenlignet med første tertial 2025. Utviklingen i andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten går imidlertid i feil retning for grove trusler. Sett i sammenheng med at det er et begrenset antall saker og at tallene kun gjelder første tertial, er det likevel for tidlig å trekke klare konklusjoner om utviklingen på området.

For grov kroppskrenkelse og kroppsskade vurderes det som lite tilfredsstillende at det fortsatt er de samme politidistriktene som ligger under målet om en oppklaringsprosent på 50 prosent. Det forholdsvis høye nivået av saker til etterforskning gir også grunn til bekymring, særlig sett i lys av de ressursmessige utfordringene mange politidistrikter rapporterer om. Statsadvokatene vil følge opp dette som ledd i den ordinære resultatoppfølgingen av politidistriktene.

Tiltak

Tiltak 25.04. Oppfølging av enkeltdistrikter

Status: Gjennomført

Riksadvokaten har samarbeid Politidirektoratet fulgt opp politidistrikter som har en oppklaringsprosent for grov kroppskrenkelse og kroppsskade under 50 prosent. Oppfølgingen har ledet til at statsadvokatene har vurdert iverksatte tiltak i politidistriktene, som i hovedsak er vurdert som adekvate. Riksadvokaten vil følge opp oppklaringsprosenten i den ordinære resultatoppfølgingen, og avslutter dette tiltaket.

Tiltak 25.05. Saksprosjekt kroppsskade og forsøk på drap

Status: Videreføres

Riksadvokaten gjennomfører et saksprosjekt for å undersøke kvaliteten i etterforskningen og den påtalemessige behandlingen av saker om grov kroppsskade og forsøk på drap. Etter endt prosjekt vil riksadvokaten vurdere om tiltak er påkrevet.

Tiltak 26.05. Vurdering av etterforskning og påtalebehandling i henlagte saker om trusler og vold mot journalister og redaktører

Status: Iverksettes i 2026

Riksadvokaten vil i 2026 jobbe for å skaffe oversikt over saker som gjelder trusler og vold mot journalister og redaktører, med henblikk på å undersøke nærmere om innsatsen i disse sakene er adekvat.

4.5 Hatkriminalitet

Fenomenbeskrivelse

Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis har bakgrunn i andres hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse, religion eller livssyn, seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk, eller nedsatt funksjonsevne.⁵ I prinsippet kan alle typer kriminalitet omfattes dersom handlingen er motivert av hat mot en av disse gruppene.⁶ Mørketallene for hatkriminalitet er betydelige.⁷

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Riksadvokaten vurderte økningen i antall saker om hatkriminalitet som positiv, blant annet fordi det antas å være betydelige mørketall på området. Samtidig ble det understreket at politiet i større grad bør initiere saker på bakgrunn av egne og allment tilgjengelige opplysninger. Det ble videre pekt på behov for kompetanseheving og erfaringsdeling i straffesakskjeden, samt behov for nærmere vurderinger av innretningen på kompetansetiltakene og av politiets behandling og initiering av saker om hatkriminalitet.

Kriminalitetsutvikling og status

I første tertial 2026 ble det registrert 300 anmeldelser for hatkriminalitet, en økning på ti prosent sammenlignet med samme tertial året før. Sett over en lengre periode har utviklingen vært preget av en tilnærmet lineær økning i antall anmeldelser. I første tertial 2026 var antallet anmeldelser tertial likevel noe lavere enn på samme tidspunkt i de to foregående årene. Det er fortsatt forholdsvis store og vedvarende forskjeller i hvor mange saker som registreres i de ulike politidistriktene. Oslo politidistrikt mottar fortsatt klart flest anmeldelser av hatkriminalitet. Dette bør ses i sammenheng med at Oslo er hovedstad, arena for mange større arrangementer og demonstrasjoner, og har en mer sammensatt befolkning enn øvrige deler av landet.

Flere andre politidistrikter har svært få saker årlig. De fleste saker som gjelder hatkriminalitet synes å bygge på anmeldelser fra fornærmede. Der sakene er anmeldt av politiet skyldes dette i vesentlig grad at sakene er blitt avdekket gjennom nettpatruljenes arbeid eller fordi politiet er på stedet når lovbruddene skjer. Som omtalt i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025*, har Politidirektoratet bedt politidistriktene om en redegjørelse for deres arbeid med hatkriminalitet, herunder distriktene innsats for selv å avdekke denne typen kriminalitet, jf. *Tiltak 25.11. Vurdering av politiets innsats mot hatkriminalitet*. Politidirektoratet sammenfattet redegjørelsene i brev til Riksadvokatembetet av 3. mars d.å. og ga anbefalinger for videre oppfølging.

Oslo politidistrikt har over tid hatt en særlig prioritert innsats på området gjennom øremerkede midler knyttet til Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet. Organiseringen av innsatsen i de øvrige distriktene fremstår som noe ulik. Flere distrikter har ikke dedikerte etterforskere eller påtalejurister knyttet til saksområdet. De fleste distrikter kan imidlertid vise til at det er etablerte særskilte kontaktpunkter for å ivareta saksområdet som eksempelvis radikaliserings- og mangfolds koordinatorene eller tverrfaglige fag- og ressursgrupper.

Det er en gjennomgående tilbakemelding fra politidistriktene at det hersker en del usikkerhet om hvorvidt saker blir fanget opp ved registrering, og om hatmotiv i tilstrekkelig grad blir belyst gjennom etterforskningen av sakene, blant annet i avhør. Dette medfører risiko for underrapportering og ulik registreringspraksis mellom politidistriktene, i tillegg til at mørketallene på feltet trolig er betydelige.

Hva gjelder resultatene av politiets straffesaksbehandling innen registrert hatkriminalitet, fremstår disse som stabile. Antallet påtaleavgjørelser, andelen positive påtaleavgjørelser, oppklaringsprosenten og den

---

⁵ En straffbar handling vil kategoriseres som hatkriminalitet i politiets register enten ved at det straffbare forholdet rammes av straffeloven §§ 185 og 186 om hatefulle ytringer og diskriminering, eller at anmeldelser for andre forhold blir særskilt merket som hatkriminalitet i politiets saksbehandlingssystem ut fra antatt hatmotiv.

⁶ Enkelte bestemmelser, som straffeloven §§ 185 og 186, regulerer direkte hvilke handlinger som rammes, mens det for øvrig kan gjelde alle straffebestemmelser dersom det foreligger et hatmotiv mot gruppene som er nevnt i straffeloven § 77.

⁷ Bufdir (u.å.). *Vold og overgrep mot personer med funksjonsnedsettelse*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet; Fafo (2024). *Funksjonshemmedes erfaringer med hat, diskriminering og trakassering*.; Politiet (2025). *Hatkriminalitet i Norge – årsrapport 2024*; Statistisk sentralbyrå (2022). *Levekårsundersøkelsen 2022 – utsatthet for vold og trusler*.; HL-senteret (flere år). *Rapporter om antisemittisme og holdninger til jøder og muslimer i Norge*.

gjennomsnittlige saksbehandlingstiden i første tertial 2026 ligger samlet sett innenfor det som fremstår som normale variasjoner sammenlignet med første tertial i perioden 2019–2025, jf. tabellen nedenfor.

Tabell 6 Utvalgte størrelser for hatkriminalitet. Per første tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025 -2026	Endring 2019 -2026
Anmeldelser	205	170	215	240	285	356	272	300	10 %	10 %
Påtaleavgjørelser	238	249	235	216	288	335	319	330	3 %	3 %
Positive påtaleavgj.	39 %	32 %	28 %	33 %	29 %	27 %	29 %	32 %	3 pp.	-7 pp.
Oppklaringsprosent	49 %	53 %	50 %	53 %	47 %	45 %	50 %	47 %	-3 pp.	-2 pp.
SBT, alle saker	124	151	110	86	102	91	99	106	7	-18
SBT, oppklarte saker	154	169	119	94	118	117	123	129	6	-25

Vurdering

Økningen i antall saker over perioden 2019 - 2026 vurderes som positiv, ettersom det antas å være betydelige mørketall på området. Samtidig er dette et kriminalitetsområde hvor det er grunn til å forvente at politiet i større grad initierer saker på bakgrunn av egne og allment tilgjengelige opplysninger.

Riksadvokaten legger fortsatt til grunn at det er behov for kompetanseheving på området, men bemerker at det allerede gjennomføres årlige fagdager med mål om økt fenomenforståelse. Disse ble sist avholdt 15. og 16. april d.å. Riksadvokaten vurderer nå innretningen av eventuelle kompetansetiltak, herunder hvem tiltakene skal rettes mot, samt hvorvidt det skal gjennomføres nærmere undersøkelser av behandlingen av anmeldte saker og i hvilken grad politiet selv initierer opprettelse av straffesaker på området.

Tiltak

Tiltak 25.11. Vurdering av politiets innsats mot hatkriminalitet

Status: Gjennomført

Politidirektoratet har i brev av 3. mars 2026 sammenstilt redegjørelser fra politidistriktene om deres innsats mot hatkriminalitet, samt foreslått tiltak.

Tiltak 26.06. Vurdering av behov for tiltak innen hatkriminalitet

Status: Videreføres

Riksadvokaten vil i 2026 vurdere iverksettelse av tiltak som oppfølging av politidirektoratets brev av 3. mars 2026 av innsatsen i saker som gjelder hatkriminalitet. Tiltak vil kunne bestå av kompetansehevende tiltak og/eller nærmere undersøkelser av straffesaksbehandlingen på området.

4.6 Alvorlige seksuallovbrudd

Fenomenbeskrivelse

Dette kapittelet omhandler voldtekt, grov voldtekt og grov uaktsom voldtekt.⁸ Etterforskningen er krevende, ettersom sakene gjerne mangler vitner og ofte er basert på en troverdighetsvurdering.⁹ Flere undersøkelser og utredninger har pekt på at det kan være betydelige mørketall hva gjelder omfanget av alvorlige seksuallovbrudd.¹⁰

⁸ Omfatter saker tilordnet straffelov §§ 291-294 og tilsvarende i straffelov 1902. Det innebærer at fornærmede kan være fra 14 år gammel. For seksuallovbrudd som ikke gjelder barn, kan skjerpene omstendigheter foreligge i ulike situasjoner. Dette gjelder dersom flere gjerningspersoner handler sammen, eksempelvis ved overfall begått av flere. Det omfatter også tilfeller hvor det benyttes grovt voldelige eller truende midler, eller der fornærmede påføres alvorlig skade eller livsfare. Videre regnes det som skjerpene dersom overgrepet skjer i forbindelse med frihetsberøvelse, eller dersom det dreier seg om gjentatte overgrep mot samme fornærmede. Omstendigheten vil også være skjerpene dersom fornærmede befinner seg i en særlig sårbar situasjon, for eksempel ved bevisstløshet eller sterk ruspåvirkning.

² NOU 2024:4 Voldtekt – et uløst samfunnsproblem; NKVTS (2023): Omfangsundersøkelsen; Politiets innbyggerundersøkelse 2024.

⁹ HR-2025-458-A.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Riksadvokaten vurderte i forrige rapportering måloppnåelsen i saker om alvorlige seksuallovbrudd som utilfredsstillende, særlig som følge av utviklingen i positive påtaleavgjørelser, oppklaringsprosent, restanser og saksbehandlingstid. Det ble understreket at varige forbedringer forutsetter stabil bemanning, målrettet kompetansebygging og tilstrekkelig etterforsknings- og påtalekapasitet. Riksadvokaten fremhevet også behovet for å evaluere effekten av lokale tiltak før nye nasjonale tiltak eventuelt iverksettes. Videre ble det pekt på at ensidig vektlegging av mål for saksbehandlingstid kan gi uheldige prioriteringer, og at eventuelle tidsmål i større grad bør knyttes til liggetid enn samlet saksbehandlingstid.

Kriminalitetsutvikling og status

Antall voldtektsanmeldelser var om lag 16 prosent høyere i første tertial 2026 sammenlignet med samme tertial året før, og anmeldelsesnivået i 2026 er det høyeste som er målt i første tertial over perioden 2019 – 2026. Det er ikke vurdert om, og eventuelt i hvilken utstrekning, ikrafttredelsen av ny straffelov § 291 første ledd har bidratt til en økning i anmeldelser. Saker etter den nye bestemmelsen lar seg ikke identifisere i politiets styringsverktøy, noe som vanskeliggjør resultatoppfølgingen på dette punktet.

Det ble påtaleavgjort betydelig flere saker i første tertial 2026 sammenlignet med samme tertial i 2025, men andelen positive påtaleavgjørelser gikk ned med om lag ett prosentpoeng. Andelen positive påtaleavgjørelser i 2026 er den laveste som er registrert per første tertial i perioden 2019–2026. Oppklaringsprosenten i første tertial 2026 var 24 prosent, knapt ett prosentpoeng høyere enn i samme tertial året før, men vesentlig lavere enn i første tertial i perioden 2019–2024.

Andelen positive påtaleavgjørelser var lavere i åtte av tolv politidistrikter i første tertial 2026 sammenlignet med samme tertial året før, mens oppklaringsprosenten gikk ned i fem av tolv distrikter. Det har over tid vært forholdsvis store forskjeller mellom politidistriktene når det gjelder andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosent. Disse forskjellene vedvarte også i første tertial 2026, og er betydelige også mellom distrikter av om lag samme størrelse. Forskjellene i resultater på distriktsnivå kan i så måte vanskelig forklares fullt ut med forskjeller i saksvolum.

Antallet saker under etterforskning, herunder IPA3 og IPA12, var ved utgangen av første tertial 2026 på et høyt nivå sammenlignet med de øvrige årene i den aktuelle perioden. Antallet saker som ikke var påtalebehandlet innen henholdsvis tre og tolv måneder, var ved utgangen av første tertial 2026 henholdsvis 25 og 55 prosent høyere enn i samme tertial året før. Både IPA3 og IPA12 var i 2026 på det høyeste nivået som er registrert ved utgangen av første tertial i perioden 2019–2026.

Antallet personer som i første tertial 2026 ble dømt for voldtekt, var høyt sammenlignet med samme tertial i tidligere år. Frifinnelsesprosenten var ved utgangen av tertialet om lag 24 prosent, noe som er lavere enn i de fleste øvrige årene i den aktuelle perioden. Frifinnelsesprosenten må likevel anses som høy i voldtektssaker sammenlignet med andre sakstyper.

Tabell 7 Utvalgte størrelser for alvorlige seksuallovbrudd mot voksne. Per første tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025–2026	Endring 2019 - 2026
Anmeldelser	543	449	498	557	515	471	488	567	16 %	4 %
Påtaleavgj. saker	636	643	545	496	515	413	438	552	26 %	-13 %
Positive påtaleavgj.	11 %	12 %	12 %	11 %	11 %	12 %	10 %	9 %	-1 %	-2 %
Oppklaringsprosent	30 %	33 %	33 %	31 %	28 %	29 %	23 %	24 %	1 %	-5 %
Antall domfellelser	79	57	61	53	50	34	33	94	61	15
Frifinnelsesprosent	15 %	24 %	16 %	28 %	23 %	26 %	28 %	24 %	-5 %	9 %
Gj.snittlig SBT	217	205	153	142	172	169	197	185	-12	-32
IPA3	739	533	351	426	471	610	652	815	25 %	10 %
IPA12	143	133	31	53	71	142	133	206	55 %	44 %

Som omtalt i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* for 2025 avdekket den nasjonale kvalitetsundersøkelsen av voldtektssaker fra 2024 svakheter ved politiets behandling av

voldtektssaker, særlig knyttet til håndtering av digitale spor og bevis og kvaliteten på etterforskningsplaner. Resultatene fra oppfølgingsundersøkelsen som ble gjennomført i 2025, tyder på at det ikke har vært nevneverdige forbedringer på disse områdene. Statsadvokatembetene iverksatte i den forbindelse en rekke regionale fagledelsestiltak, blant annet konkrete tilbakemeldinger i enkeltsaker, veiledere, fagdager og systematisk erfaringslæring.

Rapporteringen fra politidistriktene gir inntrykk av at straffesaksbehandlingen av voldtektssaker er under betydelig press, noe som også understøttes av rapporteringene til statsadvokatembetene. Flere distrikter viser til utfordringer knyttet til fremdrift, prioritering og kvaliteten i etterforskingen. Det pekes videre på kapasitetsutfordringer, høy turnover og mangel på erfaring og spesialisert kompetanse blant etterforskere og påtalejurister. Samtidig rapporterer flere distrikter om tiltak for å styrke håndteringen av sakene, blant annet gjennom spesialisering, porteføljestyling, prioriteringsordninger og organisatoriske endringer.

Vurdering

Utviklingen hva gjelder andelen positive påtaleavgjørelser, oppklaringsprosent, restanser og saksbehandlingstid vurderes samlet sett bekymringsfull. Også på dette kriminalitetsområdet fremstår utfordringene i politidistriktene knyttet til turnover, rekrutteringsproblemer og manglende kompetanse som ytterligere forsterket.

Det er iverksatt flere lokale tiltak i politidistriktene. Tiltakene vurderes som relevante. Som for saker om mishandling i nær relasjon vil varige forbedringer i resultater forutsette stabil bemanning, målrettet kompetansebygging og tilstrekkelig etterforsknings- og påtalekapasitet.

Tiltak

Tiltak 25.10. Kontroll og tilbakemeldinger i enkeltsaker om voldtekt og mishandling i nære relasjoner

Status: Gjennomført

Som en oppfølging av riksadvokatens kvalitetsundersøkelse fra 2024 har statsadvokatembetene ettergått håndteringen av digitale spor, bruk av etterforskningsplaner og sentrale aspekter ved avhør i innkomne voldtektssaker, samt gitt konkrete tilbakemeldinger i hver sak. Tiltaket er gjennomført og embetene har avgitt rapport.

Tiltak 25.12. Aktorering i voldtektssaker

Status: Videreføres

Riksadvokaten har bestemt at saker om voldtekt etter straffeloven §§ 291–294 skal aktoreres av statsadvokatene. Formålet er å bruke statsadvokatenes kompetanse og erfaring i saker som ofte har et krevende bevisbilde. Tiltaket videreføres.

4.7 Alvorlige seksuallovbrudd mot barn

Fenomenbeskrivelse

Overgrep mot barn er alvorlig kriminalitet som omfattes av flere bestemmelser i straffeloven.¹¹ Sakstypen kjennetegnes ved at handlingene ofte begås i det lukkede rom, og at det i mange tilfeller går lang tid fra overgrepene finner sted til de anmeldes. I tillegg er de fornærmede ofte preget av skyldfølelse, skam og frykt. Dette gjør bevissituasjonen særlig krevende. Politiet er i stor grad avhengig av samarbeid med andre tjenester, som helsevesen og barnevern, for å avdekke vold og overgrep. Det er betydelige mørketall knyttet til alvorlige seksuallovbrudd mot barn, og anmeldelsesstatistikken gir ikke et fullstendig bilde av det faktiske omfanget. Av seksuallovbruddene mot barn er en vesentlig andel av overgrepene begått helt eller delvis via digitale flater. National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC) mottar informasjon fra store teknologiselskaper, og tipser norsk politi om mulige overgrep mot barn på nett. Tipsene gjelder blant annet deling av overgrepsmateriale, seksualisert kontakt mellom voksne og mindreårige, egenprodusert materiale og seksuell utpressing. Innsatsen har resultert i en stor mengde saker som styrker politiets arbeid mot alvorlige seksuallovbrudd på nettet. Norge har mottatt saker fra NCMEC i over ti år.

---

¹¹ Omtalen i dette kapittelet er avgrenset til straffeloven 2005 §§ 299-305 og tilsvarende lovbrudd i Straffeloven 1902, samt straffeloven 2005 §§ 311 og 317 og tilsvarende lovbrudd i Straffeloven 1902

Direkteoverførte bestillingsovergrep (DOBO) er et økende fenomen internasjonalt og vurderes som en alvorlig utvikling innen utnyttelse av barn på nett. Fenomenet innebærer at seksuelle overgrep mot barn bestilles, filmes og livestreames til kjøpere.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Riksadvokaten vurderte i forrige rapportering resultatene på landsbasis som akseptable, men med større variasjoner mellom politidistriktene enn ønskelig. Riksadvokaten uttrykte også bekymring for politidistriktenes behandling av NCMEC-tips, og viste til at Det nasjonale statsadvokatembetet (NAST) hadde fått i oppdrag å undersøke politiets nasjonale håndtering av meldingene, herunder rutiner, praktisk oppfølging og eventuelle retningslinjer på området. Det ble varslet nærmere redegjørelse og vurdering av eventuelle nasjonale tiltak.

Kriminalitetsutvikling og status

Antall anmeldelser som gjelder alvorlige seksuallovbrudd mot barn gikk samlet om lag tre prosent høyere i første tertial 2026 i forhold til samme tertial året før. Sett opp mot anmeldelsesvolumet i første tertial 2019 – 2025, var volumet i første tertial 2026 innenfor det som kan betraktes som normalt.

Sett over en lengre periode har det generelt vært en mindre nedgang i anmeldelser som gjelder seksuell omgang og voldtekt av barn under 14 år, samt anmeldelser som gjelder seksuell handling og krenkende adferd mot barn under 16 år, og en forholdsvis kraftig økning i anmeldelser som gjelder overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn, jf. tabellen nedenfor. Sistnevnte sakstype utgjorde om lag 27 prosent av anmeldelsene innen saks kategorien i første tertial 2019, mot om lag 46 prosent i første tertial 2026.

Tabell 8 Anmeldelser per første tertial 2019 - 2026. Alvorlige seksuallovbrudd mot barn

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025- 2026	Endring 2019 - 2026
Seksuell omgang og voldtekt av barn u/14 år	271	215	381	238	253	289	239	212	-11 %	-22 %
Seksuell omgang med barn 14-16 år	129	123	203	150	144	124	112	141	26 %	9 %
Seksuell handling og krenkende adferd, barn under 16 år	484	347	468	344	399	375	348	329	-5 %	-32 %
Overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn	334	339	533	602	607	534	538	586	9 %	75 %
Totalt	1 218	1 024	1 585	1 334	1 403	1 322	1 237	1 268	3 %	4 %

I første tertial 2026 ble det påtaleavgjort færre saker innen samtlige sakstyper sammenlignet med samme tertial året før. Antall påtaleavgjorte saker innen hver sakstype var også på et forholdsvis lavt nivå sett opp mot første tertial i årene 2019–2025. Mens det totale antallet anmeldelser som gjelder alvorlige seksuallovbrudd mot barn var tre prosent høyere i første tertial 2026 enn i samme tertial året før, gikk antallet påtaleavgjorte saker samlet sett ned med 13 prosent.

Antall saker til etterforskning, herunder IPA3 og IPA12, var samlet sett henholdsvis 14 og 27 prosent høyere i første tertial 2026 enn i samme tertial året før. Økningen i antall saker under etterforskning har vært særlig sterk for saker som gjelder overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn. For denne sakstypen var både IPA3 og IPA12 i 2026 på det høyeste nivået som er målt per første tertial i perioden 2019–2026.

Som vist i tabellen nedenfor, var andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten i første tertial 2026 lavere enn i samme tertial året før. Dette gjelder for alle sakstyper. For seksuell omgang og voldtekt av barn under 14 år, samt seksuell omgang med barn fra 14 til 16 år, var andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten på det laveste nivået som er registrert i perioden 2019–2026. For de to øvrige sakstypene var begge størrelsene blant de laveste som er registrert per første tertial i samme periode.

Tabell 9 Andel positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosent. Per første tertial 2025 og 2026

	Positive påtaleavgj.		Oppklaringsprosent	
	2025	2026	2025	2026
Seksuell omgang og voldtekt u.14	31 %	28 %	64 %	64 %
Seksuell omgang, 14–16 år	54 %	43 %	79 %	71 %
Seksuell handling og krenkende adferd u.16	72 %	64 %	67 %	57 %
Overgrepsmateriale / seksualiserte fremst. av barn	58 %	57 %	75 %	71 %

For saker som gjelder overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn, økte antall anmeldelser med ni prosent fra første tertial 2025 til samme tertial i 2026. Samtidig gikk antall påtaleavgjørelser ned med ni prosent. Andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten gikk også noe ned sammenlignet med året før. Sett over en lengre periode har antall anmeldelser økt betydelig, mens både andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten har hatt en markert nedgang. Antall saker under etterforskning har samtidig økt kraftig over tid. Ved utgangen av første tertial 2026 var både IPA3 og IPA12 på det høyeste nivået som er registrert i perioden 2019–2026.

Tabell 10 Overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn. Størrelser per første tertial. 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025 -2026	Endring 2019 - 2026
Anmeldelser	334	339	533	602	607	534	538	586	9 %	75 %
Påtaleavgjørelser	614	497	499	426	513	460	543	495	-9 %	-19 %
Andel positive påtaleavgjørelser	78 %	65 %	63 %	47 %	51 %	53 %	58 %	57 %	-1 %	-21 %
Oppklaringsprosent	88 %	79 %	76 %	70 %	71 %	73 %	75 %	71 %	-4 %	-17 %
IPA3	772	361	419	647	728	845	910	1 048	15 %	36 %
IPA12	349	134	100	159	246	296	371	467	26 %	34 %

Som tabellen nedenfor viser, har det vært en økning i NCMEC-saker over tid, og nivået i første tertial 2026 var vesentlig høyere enn i samme tertial året før. Det at færre saker er overført fra Kripos til politidistriktene i første tertial 2026 sammenlignet med samme tertial i 2025, skyldes lengre saksbehandlingstid hos Kripos.

Tabell 11 Tips fra NCMEC

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	T1 2025	T1 2026
Mottatt fra NCMEC	6 868	7 039	7 850	9 920	13 612	12 643	13 115	3 978	4 959
Importert til behandling	1 928	2 549	3 644	3 957	4 512	3 141	3 945	1 164	1 683
Overført distrikt	465	495	2 348	2 683	3 175	2 484	3 001	930	847

I sin rapportering til riksadvokaten har statsadvokatembetene over tid gitt uttrykk for at det store tilfanget av NCMEC-saker og annen digital informasjon gjør det krevende å sikre en ensartet og tilstrekkelig grundig behandling av sakene. Distriktene melder gjennomgående om at kapasiteten til å håndtere det store sakstilfanget er for liten, og utfordring med å håndtere og terskelen for å iverksette etterforskning varierer mellom distriktene.

Som beskrevet i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025* sendte Troms politidistrikt s i mai 2025 et varsel til Politidirektoratet om det distriktet anså som mangelfull håndtering av NCMEC-meldinger, både lokalt og nasjonalt. På bakgrunn av varselet og funn fra en inspeksjon gjennomført av Troms og Finnmark statsadvokatembeter som viste flere svakheter ved håndtering av slike meldinger, ga riksadvokaten Det nasjonale statsadvokatembetet (NAST) i oppdrag å undersøke den nasjonale håndteringen av NCMEC-meldinger, jf. tiltak 25.13 om kvalitetssikring av politiets håndtering av NCMEC-meldinger. Rapporten, som ble mottatt primo mars 2026, bygger på rutinebeskrivelser og tilbakemeldinger fra samtlige politidistrikter, statsadvokatembetene og Kripos.

NASTs undersøkelse viser at samtlige politidistrikter har etablert vurderingsgrupper og rutiner for behandling av NCMEC-meldinger, men også at det er betydelige forskjeller i hvordan meldingene prioriteres og følges opp. Det varierer blant annet hvilke terskler som legges til grunn for opprettelse av straffesak, hvilke saker som håndteres i forebyggende spor, og hvordan sakene prioriteres opp mot øvrige straffesaker i distriktene. Undersøkelsen viser videre betydelige forskjeller mellom distriktene i hvor stor andel av meldingene som leder til opprettelse av straffesak. NAST peker også på at manglende kapasitet fremstår som en gjennomgående utfordring, og at dagens sakskoding og prioriteringsmekanismer kan medføre at saker med høy risiko for alvorlige seksuallovbrudd mot barn ikke prioriteres tilstrekkelig. Rapporten fremhever behovet for tydeligere nasjonale føringer og mer ensartet praksis.

Rapporteringen fra politidistriktene og statsadvokatembetene for første tertial 2026 gir samtidig inntrykk av at det flere steder arbeides mer systematisk med håndteringen av NCMEC-varsler og informasjon mottatt fra tjenesteleverandører. Flere distrikter har etablert faste vurderingsgrupper med deltakelse fra etterforskning, forebyggende, påtale og Statens barnehus, og det er iverksatt organisatoriske og forebyggende tiltak, blant annet restanseprosjekter, aksjonsuker, bekymringsamtaler og kompetansehevende tiltak. Flere distrikter beskriver også økt oppmerksomhet mot internettrelaterte overgrep og ekstreme nettsamfunn.

Samtidig gir tertialrapporteringen et klart inntrykk av at kapasitet og kompetanse fortsatt er en betydelig utfordring. Flere distrikter beskriver store restanser, begrenset etterforskningskapasitet og at mange saker ikke etterforskes aktivt, til tross for at det er besluttet opprettet straffesak. De mest alvorlige sakene, herunder saker om direkteoverførte overgrep, internettrelaterte nettovergrep og ekstreme nettsamfunn, beskrives som særlig ressurskrevende. Flere statsadvokatembeter viser også til at prioritering av andre alvorlige seksuallovbrudds- og voldssaker påvirker kapasiteten til å følge opp øvrige NCMEC-saker.

Rapporteringen gir videre inntrykk av betydelige forskjeller mellom politidistriktene når det gjelder registrering, oppfølging og statistikkføring. Flere distrikter opplyser at systemene i begrenset grad gjør det mulig å hente ut presise tall over etterforskede og irettførte saker. Flere statsadvokatembeter peker også på utfordringer knyttet til prioritering, kategorisering og vurdering av innkommende tips, samt behov for tydeligere rutiner og mer ensartet praksis.

Vurdering

Riksadvokaten vurderer utviklingen i første tertial 2026 som bekymringsfull. Nedgangen i antall påtaleavgjorte saker, kombinert med lavere andel positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosent, tyder på at politidistriktene i økende grad har utfordringer med å håndtere sakstilfanget innen alvorlige seksuallovbrudd mot barn. Den betydelige økningen i saker under etterforskning, særlig IPA12, understøtter dette bildet.

Utviklingen er særlig bekymringsfull for saker som gjelder overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn, hvor saksmengden, den digitale kompleksiteten og ressursbehovet har økt betydelig over tid. Det er særlig bekymringsfullt at kapasitetssituasjonen medfører at saker med risiko for alvorlige seksuallovbrudd mot barn håndteres ulikt mellom distriktene eller nedprioriteres i konkurranse med andre sakstyper. Funnene fra Troms og Finnmark statsadvokatembeters inspeksjon og NASTs nasjonale undersøkelse gir etter riksadvokatens vurdering grunnlag for særlig oppmerksomhet.

Forskjellene mellom politidistriktene når det gjelder terskelen for å opprette etterforskning, prioritering av saker og praktisk håndtering av NCMEC-meldinger, utfordrer hensynet til en ensartet og kvalitativt god straffesaksbehandling. Riksadvokaten vurderer det også som alvorlig at dagens sakskoding og prioriteringsmekanismer kan bidra til at denne typen saker ikke synliggjøres eller prioriteres tilstrekkelig i styringen av straffesaksbehandlingen.

Riksadvokaten vurderer at det fortsatt er behov for tydelig prioritering, tilstrekkelig kapasitet og videre utvikling av kompetanse, arbeidsmetoder og nasjonale føringer på området. Oppfølgingen av anbefalingene i NASTs rapport vil være sentral i det videre arbeidet i 2026.

Tiltak

Tiltak 25.13. Kvalitetssikring av politiets håndtering av NCMEC-meldinger

Status: Gjennomført

NAST har hatt i oppdrag å undersøke hvordan NCMEC-meldinger følges opp nasjonalt, og har avgitt rapport. Tiltaket er gjennomført.

Tiltak 26.07. Oppfølging av funn fra gjennomgang av politidistriktenes rutiner knyttet til NCMEC-meldinger.

Status: Iverksatt

Riksadvokaten vil vurdere behovet for å iverksette ytterligere tiltak som oppfølging av NASTs rapport om oppfølging av NCMEC-meldinger.

4.8 Organisert kriminalitet

Organisert kriminalitet omfatter alvorlige lovbrudd begått av grupper eller nettverk som har en viss struktur, varighet og rollefordeling. Organisert kriminalitet finnes innenfor blant annet narkotikakriminalitet, menneskehandel, arbeidslivskriminalitet og omfattende vinningskriminalitet. Organisert kriminalitet kan også begås gjennom utnyttelse av legale strukturer, for eksempel bruk av stråmenn, etablering av tilsynelatende lovlige virksomheter eller infiltrering i eksisterende bransjer. Den grenseoverskridende karakteren utfordrer både nasjonale myndigheter og internasjonalt samarbeid, og stiller særskilte krav til etterretning, koordinering og spesialisert kompetanse.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Riksadvokaten vurderte i forrige rapportering at KN-strukturen gir et godt grunnlag for prioritering og målrettet innsats mot de kriminelle nettverkene som vurderes å utgjøre den alvorligste kriminalitetstrusselen for samfunnet, og at politiets evne til å bekjempe kriminelle nettverk er vesentlig forbedret. Resultatene ble vurdert som tilfredsstillende. Samtidig understreket riksadvokaten at KN-innsatsen er ressurskrevende, og pekte på behovet for å styrke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert og prioritert kriminalitet. Det ble videre fremhevet at rekrutteringsutfordringer og høy turnover i øvrige sentrale fagmiljøer svekker kapasitet og kontinuitet, og at økt stabilitet og kompetanse er viktig for politiets samlede kriminalitetsbekjempelse.

Kriminalitetsutvikling og status

Rapporteringen for første tertial 2026 fra KN-sekretariatet ferdigstilles etter fristen for denne rapporten. Riksadvokaten vil komme tilbake til en nærmere redegjørelse i forbindelse med rapporteringen for andre tertial. Fremstillingen nedenfor bygger på KN-sekretariatets årsrapportering for 2025, samt politidistriktenes og statsadvokatembetenes rapporteringer om innsatsen mot kriminelle nettverk og organisert kriminalitet i første tertial 2026.

KN-sekretariatets rapportering for tredje tertial 2025 beskriver at den nasjonale innsatsen mot organisert kriminalitet og kriminelle nettverk har bidratt til tettere samarbeid, styrket kompetanse og økt samordning mellom politidistriktene og særorganene. Rapporteringen peker samtidig på at de prioriterte nettverkene er tilpassningsdyktige, har omfattende internasjonale knytninger og i økende grad samarbeider på tvers av etablerte konfliktlinjer og geografiske områder. Særlig innen narkotikamarkedet beskrives et mer fleksibelt og mer prosjektbaserte samarbeid mellom aktører og nettverk, hvor formålet er å maksimere profit. Sekretariatet vurderer videre at samtlige politidistrikter har etablert mer robuste fagmiljøer innen organisert kriminalitet, og at det er bygget opp økt kapasitet og kompetanse både i nasjonale og lokale saker. Samtidig pekes det på at påtalemiljøene ikke er styrket i samme grad som etterforskningsmiljøene, noe som flere steder beskrives som en flaskehals i straffesaksbehandlingen.

Rapporteringen fremhever også betydningen av internasjonalt samarbeid. Flere av de prioriterte oppdragene er avhengige av tett samhandling med utenlandske politimyndigheter, Europol og liaisonapparatet. Det vises blant annet til samarbeid med Tyrkia, Marokko og andre europeiske land, samt deltakelse i operative samarbeidsstrukturer og fellesoperasjoner gjennom Europol. Samtidig beskrives manglende rettslig samarbeid med enkelte jurisdiksjoner som en utfordring i arbeidet med å ramme sentrale aktører og bakmenn i utlandet. Det rapporteres videre om omfattende etterforskning, bruk av skjulte metoder, økonomietterforskning, beslag og internasjonalt samarbeid i flere av de prioriterte sakene. Flere saker beskrives som svært ressurskrevende, særlig hva gjelder gjennomgang av store mengder digitale spor og analyse av kryptotransaksjoner.

KN-sekretariatets rapportering gir også inntrykk av økt oppmerksomhet mot forebygging, etterretning og fenomenforståelse. Det er etablert flere fokusområder knyttet til blant annet vold og trusler på internett, transittlandtrusselen, transport- og logistikknettverk, nordiske kriminelle nettverk, kriminell økonomi og

utnyttelse av offentlige ordninger. Innen flere av områdene rapporteres det om utvikling av nasjonale tiltaksplaner, styrket tverretatlig samarbeid og tettere samarbeid med Tolletaten, finansnæringen og andre offentlige aktører. Samtidig fremhever sekretariatet at Oslo politidistrikt og Kripas trekkes inn i en stor del av den operative KN-aktiviteten, noe som påvirker ressursprioriteringer og evnen til å identifisere og følge opp øvrige trusler og sammenhenger. Det pekes også på behov for videre utvikling av samhandlingen mellom etterretning og etterforskning, samt behov for regelverksutvikling og bedre tilgang til internasjonalt samarbeid og informasjonsdeling.

Statsadvokatenes rapportering for første tertial 2026 gir samlet sett uttrykk for at politidistriktene har styrket innsatsen mot kriminelle nettverk og organisert kriminalitet de senere årene. Statsadvokatene vurderer gjennomgående at innsatsen er i tråd med riksadvokatens prioriteringer, og at de nasjonale KN-oppdragene gis høy prioritet i distriktene.

Det er samtidig stor grad av samsvar mellom statsadvokatenes vurderinger og politidistriktenes egne beskrivelser av utfordringer der det pekes på at flere distrikter er sårbare som følge av turnover, rekrutteringsutfordringer. Videre fremheves det som en utfordring at KN-satsingen binder opp betydelige deler av spesialistmiljøene, og at dette begrenser muligheten til å følge opp bakmannsapparat og initiere nye saker *utenfor* de nasjonale oppdragene. Flere statsadvokatembeter uttrykker bekymring for de langsiktige konsekvensene av ressursbelastningen, herunder risikoen for at andre prioriterte kriminalitetsområder, så som seksuallovbrudd og mishandling i nære relasjoner, nedprioriteres. Sakene beskrives som komplekse, ressurskrevende og langvarige, og flere embeter peker på at VaaS-saker og andre akutte hendelser har medført ytterligere press på ressursene.

Vurdering

Vurderingene fra tredje tertial 2025 gjør seg i all hovedsak fortsatt gjeldende.

Rapporteringen fra politidistriktene og statsadvokatembetene gir samlet sett inntrykk av at innsatsen mot kriminelle nettverk og organisert kriminalitet er styrket, og at distriktene arbeider mer systematisk, kunnskapsbasert og målrettet enn tidligere. KN-strukturen gir etter riksadvokatens vurdering et godt beslutningsgrunnlag for overordnede prioriteringer og bidrar til at innsatsen rettes mot de nettverkene og aktørene som vurderes å utgjøre de alvorligste kriminalitetstruslene. Satsingen har styrket politiets evne til å produsere etterretning av høy kvalitet, avverge alvorlige hendelser og gjennomføre komplekse og langvarige etterforskninger.

Tilbakemeldingene fra statsadvokatembetene tyder også på at innsatsen har bidratt til økt profesjonalitet og bedre kvalitet i etterforskningene, herunder gjennom styrket samhandling mellom etterretning, forebygging og etterforskning, økt bruk av skjulte metoder og tettere samarbeid mellom distrikter og særorgan. Riksadvokaten vurderer at politiets evne til å bekjempe kriminelle nettverk er vesentlig forbedret, og at resultatene så langt er tilfredsstillende.

Etter riksadvokatens vurdering er bekjempelsen av kriminelle nettverk av sentral betydning for den samlede kriminalitetsutviklingen og for samfunnets trygghet. Kriminelle nettverk står bak alvorlig og samfunnsskadelig kriminalitet og har betydelig evne til å rekruttere, tilpasse seg og opprettholde kriminell aktivitet over tid. En målrettet og langsiktig innsats mot disse strukturene er derfor avgjørende for å redusere rekruttering, svekke nettverkens økonomiske og operative kapasitet og forebygge nye alvorlige lovbrudd. KN-innsatsen er etter riksadvokatens vurdering et nødvendig og strategisk virkemiddel, selv om den stiller betydelige krav til prioritering og ressursdisponering.

Etter riksadvokatens vurdering er det behov for å styrke politiets samlede evne til å etterforske både annen alvorlig organisert kriminalitet og øvrig prioritert kriminalitet som ikke omfattes av KN-innsatsen. Det gjelder særlig arbeidet med å følge opp bakmenn og tilretteleggere, styrke inndragningsarbeidet og videreutvikle innsatsen mot menneskehandel og økonomiske strukturer knyttet til organisert kriminalitet. Tiltak som bidrar til å styrke stabiliteten, kapasiteten og kompetansen i de sentrale fagmiljøene vurderes som nødvendige for å sikre en bærekraftig og langsiktig styrking av politiets samlede kriminalitetsbekjempelse.

Tiltak

Tiltak 25.14. Øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet

Status: Avsluttes

Riksadvokaten er av den oppfatning at det er behov for å øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet som ikke er omfattet av KN-satsingen. Utfordringen med turnover og rekruttering synes å være hovedårsaken, og tiltak rettet mot dette antas å være avgjørende for å lykkes. Riksadvokaten har flere tiltak som knytter seg til kapasitet og kompetanse, og det vises til tiltak under pkt. 3 som vil videreføre dette tiltaket. Herværende tiltak avsluttes.

Tiltak 25.15. Oppfølging av nasjonal satsing mot kriminelle nettverk

Status: Videreføres

Tiltakene mot organisert kriminalitet bygger videre på den nasjonale satsingen mot kriminelle nettverk, og videreføres i tråd med den nasjonale policyen.

4.9 Alvorlig økonomisk kriminalitet

Fenomenbeskrivelse

Økonomisk kriminalitet er profittmotiverte lovbrudd som ofte skjer i, eller med tilknytning til, virksomheter som fremstår som lovlige, hvilket gjør avdekking krevende. En stor del begås av kriminelle nettverk, ofte med bistand fra profesjonelle tilretteleggere og insidere. Kriminelle aktører tjener årlig store summer, som hvitvaskes gjennom kombinasjoner av legale finanssystemer og illegale pengestrømmer. Midlene brukes både privat og til å finansiere ny kriminalitet. Utviklingen av kryptovaluta har gitt nye muligheter for anonymisering av transaksjoner, og konvertering av kontanter til kryptovaluta antas å bli en sentral metode for hvitvasking fremover. Bedragerier, inkludert grove bedragerier, er omtalt i kapittel 5.2, og omtales derfor ikke nærmere her.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Riksadvokaten vurderte i forrige rapportering at innsatsen og resultatopnåelsen innen alvorlig økonomisk kriminalitet har styrket seg de senere årene. Arbeidet med inndragning ble også vurdert å ha utviklet seg positivt, med mer strukturert og målrettet oppfølging i flere politidistrikter. Samtidig pekte riksadvokaten på et fortsatt forbedringspotensial, særlig knyttet til etterforskning av pengesporet, opprettelse av saker om de økonomiske sidene ved narkotikalovbrudd og integrering av inndragningsperspektivet i etterforskningen og påtalebehandlingen. Det ble også fremhevet behov for bedre tekniske løsninger og fortsatt fagledelse og kompetansebygging på området.

Kriminalitetsutvikling og status

Antall anmeldelser som gjelder alvorlig økonomisk kriminalitet var lavere i første tertial 2026 enn i samme tertial året før. Det samme gjelder antall påtaleavgjorte saker. Til tross for nedgangen sammenlignet med 2025, var både antall anmeldelser og antall påtaleavgjorte saker fortsatt på et forholdsvis høyt nivå sett opp mot første tertial i perioden 2019–2026.

Andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten var også lavere enn i første tertial 2025. Begge størrelsene var imidlertid innenfor det som må anses som normal variasjon i perioden. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden økte fra første tertial 2025 til samme tertial i 2026, både for oppklarte saker og for alle saker samlet. Saksbehandlingstiden for oppklarte saker var i første tertial 2026 på det høyeste nivået som er registrert i perioden 2019–2026.

Saksmengden innen kategorien alvorlig økonomisk kriminalitet er forholdsvis begrenset, særlig når tallene brytes ned per første tertial. Enkeltstående saker og variasjoner i fremdrift og påtaleavgjørelser kan derfor gi relativt store utslag i statistikken fra år til år. Det bør derfor utvises varsomhet med å trekke bastante konklusjoner basert på utviklingen i ett enkelt tertial.

Tabell 12 Utvalgte størrelser for alvorlig økonomisk kriminalitet. Per første tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025 - 2026	Endring 2019 - 2026
Anmeldelser	210	249	238	199	292	349	438	293	-33 %	40 %
Påtaleavgjorte saker	269	361	270	246	332	310	427	362	-15 %	35 %
Pos. påtaleavgjørelser	52 %	63 %	71 %	69 %	62 %	53 %	79 %	60 %	-18 pp.	16 pp.
Oppklaringsprosent	71 %	79 %	87 %	77 %	79 %	68 %	88 %	71 %	-17 pp.	1 pp.
GJ. SBT, oppklarte saker	296	283	326	261	288	337	240	370	130	74
GJ. SBT, alle saker	374	313	320	298	342	345	241	354	113	-20

Sammenlignet med første tertial 2025 var det i første tertial 2026 vesentlig færre anmeldelser knyttet til skatte- og avgiftsrelaterte lovbrudd, som over de senere årene typisk har utgjort mellom 50 og 60 prosent av anmeldelsene innen alvorlig økonomisk kriminalitet. Andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten for denne typen lovbrudd var høy i første tertial 2025. Nedgangen i de samlede resultatene for alvorlig økonomisk kriminalitet i første tertial 2026 bør derfor i stor grad ses i sammenheng med at antallet slike saker var betydelig lavere i første tertial 2026 sammenlignet med samme tertial året før.

Hvitvasking fremstår i økende grad som en profesjonalisert og spesialisert del av den organiserte kriminaliteten. Egne aktører og nettverk tilbyr tjenester knyttet til håndtering og skjuling av utbytte fra kriminalitet på vegne av andre kriminelle miljøer. Virksomheten omfatter blant annet veksling av kontanter og kryptovaluta, transport av kontanter og overføringer gjennom uformelle betalingssystemer. Når slike tjenester tilbys systematisk og organisert, omtales det gjerne som «underground banking».

Det har over de senere år vært en økning i antall anmeldelser som gjelder grov hvitvasking. Det kom inn tilnærmet dobbelt så mange anmeldelser i første tertial 2024 sammenlignet med samme tertial i 2023, antall anmeldelser i første tertial har vært på om lag samme nivå siden da. Andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten for hvitvaskingssakene var i første tertial 2026 innenfor det som må anses som normal variasjon sett opp mot samme tertial i de foregående årene.

Det antas å være betydelige mørketall innen grov økonomisk kriminalitet, og den registrerte kriminaliteten gir trolig ikke et fullstendig bilde av omfanget. Antallet anmeldelser står i et tydelig misforhold til mengden mistenkelige forhold som meldes inn til Økokrim og kommersielle banker gjennom ulike rapporteringsordninger. Samtidig har både Økokrim og politidistriktene over tid hatt begrenset kapasitet til å avdekke og initiere saker på eget initiativ.

Rapporteringene fra politidistriktene og statsadvokatembetene gir inntrykk av at innsatsen mot økonomisk kriminalitet flere steder er styrket gjennom etablering og videreutvikling av spesialiserte fagmiljøer, økt bruk av etterretning og tettere samarbeid med Økokrim, Skatteetaten, NAV, Tolletaten, finansnæringen og andre offentlige aktører. Flere distrikter beskriver økt oppmerksomhet mot pengespor, profesjonelle tilretteleggere, kryptovaluta, hvitvasking og økonomiske strukturer rundt kriminelle nettverk.

Det rapporteres også om mer systematisk arbeid med inndragning, blant annet gjennom etablering eller styrking av funksjoner for inndragningsjurister og inndragningsspesialister, utvikling av lokale rutiner og sjekklister, samt tettere samarbeid med Økokrim gjennom inndragningsløftet. Flere statsadvokatembeter fremhever at inndragning i større grad integreres i den løpende etterforskningen og prioriteringen av saker.

Rapporteringene gir samtidig et klart inntrykk av vedvarende utfordringer knyttet til kapasitet, turnover, rekruttering og spesialisert kompetanse. Flere statsadvokatembeter peker på at KN-satsingen binder opp store deler av spesialistmiljøene, særlig innen økonomisk etterforskning, analyse, kryptospor og inndragning. Flere distrikter beskriver også at store og langvarige saker reduserer muligheten til å egeninitiere nye saker og følge opp øvrige anmeldelser innen økonomisk kriminalitet. Det rapporteres videre om behov for bedre systemer for prioritering, porteføljestyring og samhandling mellom etterretning, etterforskning og påtale. Flere statsadvokatembeter peker samtidig på at styrkingen av fagmiljøene og økt oppmerksomhet mot økonomiske spor har bidratt til bedre kvalitet i etterforskningen og større oppmerksomhet mot inndragning av utbytte fra kriminalitet.

Vurdering

Riksadvokaten vurderer fortsatt at innsatsen og resultatoppnåelsen innen straffesaksbehandlingen av alvorlig økonomisk kriminalitet samlet sett er styrket sammenlignet med situasjonen for få år siden. Samtidig gir utviklingen innen grov hvitvasking og annen profittmotivert økonomisk kriminalitet grunn til fortsatt oppmerksomhet. Den økende profesjonaliseringen av hvitvaskingsvirksomhet, herunder fremveksten av aktører som tilbyr organiserte hvitvaskingstjenester og uformelle finansielle tjenester på vegne av kriminelle nettverk, illustrerer at kriminaliteten blir stadig mer kompleks og ressurskrevende å etterforske. Dette stiller høye krav til spesialisert kompetanse, teknologisk kapasitet og evne til å følge pengestrømmer på tvers av jurisdiksjoner og digitale plattformer.

Riksadvokaten vurderer videre at det fortsatt foreligger et betydelig forbedringspotensial når det gjelder avdekking og egeninitiering av saker. De antatte mørketallene, sett i sammenheng med omfanget av mistenkelige forhold som rapporteres til Økokrim og finansinstitusjoner, tilsier at den registrerte kriminaliteten neppe gir et fullstendig bilde av kriminalitetsomfanget. Rapporteringene fra politidistriktene og statsadvokatembetene gir samtidig inntrykk av vedvarende utfordringer knyttet til kapasitet, turnover, rekruttering og spesialisert kompetanse. Flere statsadvokatembeter peker på at store og langvarige saker binder opp spesialistmiljøene over tid, og at dette begrenser muligheten til å egeninitiere nye saker og følge opp øvrige anmeldelser innen økonomisk kriminalitet.

Etter riksadvokatens vurdering er det også fortsatt behov for vedvarende oppmerksomhet på etterforskning av pengesporet og integreringen av inndragningsperspektivet i etterforskningen og påtalebehandlingen. Arbeidet med inndragning synes flere steder å ha utviklet seg i positiv retning, men varig måloppnåelse forutsetter fortsatt fagledelse, kompetansebygging og utvikling av tekniske løsninger som kan understøtte etterforskning av økonomiske forhold.

Tiltak

Sett i sammenheng med det pågående arbeidet med den styrkede innsatsen mot økonomisk kriminalitet gjennom satsingen i 2024 og 2025, vurderes det på nåværende tidspunkt ikke som hensiktsmessig å iverksette ytterligere tiltak knyttet til bekjempelsen av økonomisk kriminalitet.

4.10 Alvorlig miljøkriminalitet

Fenomenbeskrivelse

Miljøkriminalitet omfatter blant annet ulovlig avfallshåndtering, forurensning, og natur- og fiskerikriminalitet. Kriminaliteten er ofte lokalt forankret, men har også grensekryssende og organisert karakter. Den mest alvorlige miljøkriminaliteten kjennetegnes ved systematiske og profittmotiverte lovbrudd som påfører omfattende skade på liv, helse, naturressurser og økosystemer. Slike saker har ofte stor samfunnsmessig betydning, berører flere sektorer og krever samordnet innsats på tvers av myndigheter og landegrensener. Kriminaliteten skjer ofte i randsonen av legal virksomhet, og er vanskelig å oppdage.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Riksadvokaten fremhevet i forrige rapportering at alvorlig miljøkriminalitet trolig avdekkes og oppklares i for liten grad, og at mørketallene på området antas å være store. Det ble uttrykt bekymring for at alvorlig miljøkriminalitet i økende grad kan kobles til organisert og profittmotivert kriminalitet, og at kriminaliteten tilpasser seg kontrollregimer og offentlige reguleringer. Riksadvokaten understreket behovet for i større grad å se miljøkriminalitet i sammenheng med annen organisert kriminalitet.

Kriminalitetsutvikling og status

Dagens kodeverk og registreringspraksis medfører at det i begrenset grad er mulig å identifisere alvorlige miljøkriminalitetssaker gjennom statistikkgruppene i politiets systemer alene. Statistikkgruppene for alvorlig miljøkriminalitet fanger ikke i tilstrekkelig grad opp saker som etter handlingens karakter, skadepotensial eller skadeomfang må anses som alvorlige. Statistikkgrunnlaget gir derfor ikke et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere utviklingen i alvorlig miljøkriminalitet isolert.

Antall anmeldelser som gjelder *alle* natur- og miljølovbrudd var samlet sett om lag på samme nivå i første tertial 2026 som i samme tertial året før. Utviklingen varierer imidlertid mellom de ulike sakstypene. Det var særlig en økning i anmeldelser som gjelder fiskeri-, akvakultur- og havressurslovbrudd, dyrevelferdslovbrudd og plan- og bygningsrelaterte lovbrudd, mens anmeldelser som gjelder andre natur- og miljølovbrudd og kulturminnelovbrudd gikk ned. Sett over en lengre periode har det samlede antallet

anmeldelser økt sammenlignet med første tertial 2019, særlig innen fiskeri-, akvakultur- og havressurslovbrudd og dyrevelferdslovbrudd.

Tabell 13 Anmeldte miljølovbrudd. Per første tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2024 - 2025	Endring 2019 - 2025
Naturvernlovbrudd	195	206	316	234	235	204	151	189	25 %	-3 %
Fiskeri-, akvakultur- og havressurslovbrudd	106	174	184	157	97	163	121	181	50 %	71 %
Dyrevelferdslovbrudd	122	131	112	131	185	164	150	189	26 %	55 %
Forurensnings- og avfallsrelaterte lovbrudd	72	78	116	70	69	57	99	78	-21 %	8 %
Jakt- og viltlovbrudd	31	36	38	36	33	37	50	44	-12 %	42 %
Plan- og bygningsrelaterte lovbrudd	11	11	19	17	13	7	11	22	100 %	100 %
Kulturminnelovbrudd	9	7	7	13	7	8	11	5	-55 %	-44 %
Andre natur- og miljølovbrudd	51	88	175	237	243	173	180	73	-59 %	43 %
Totalt	597	731	967	895	882	813	773	781	1 %	31 %

Både andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten økte betydelig fra første tertial 2025 til samme tertial i 2026. Begge størrelsene var i første tertial 2026 på sitt høyeste nivå siden 2020, og om lag på samme nivå som i første tertial 2019. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for oppklarte saker gikk noe ned sammenlignet med året før, mens saksbehandlingstiden for alle saker samlet sett økte noe. Begge størrelsene var likevel lavere enn nivået i første tertial 2019 og 2020.

Tabell 14 Utvalgte størrelser for alvorlig miljøkriminalitet. Per første tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025 - 2026	Endring 2019 - 2026
Anmeldelser	597	731	967	895	882	813	773	781	1 %	31 %
Påtaleavgjorte saker	707	909	1124	903	1055	917	855	902	5 %	28 %
Positive påtaleavgjørelser	50 %	53 %	51 %	38 %	42 %	47 %	40 %	53 %	12 %	3 %
Oppklaringsprosent	63 %	68 %	62 %	51 %	52 %	56 %	49 %	63 %	14 %	1 %
GJ. SBT, oppklarte saker	146	155	114	151	133	120	139	133	-6	-13
GJ. SBT, alle saker	148	140	107	112	105	105	100	115	14	-33

Riksadvokaten har i 2025 og 2026 i samarbeid med Økokrim gjennomført en nasjonal undersøkelse av politiets håndtering av alvorlig miljøkriminalitet. Bakgrunnen var blant annet behovet for økt kunnskap om hvordan denne typen saker prioriteres, registreres og etterforskes i politidistriktene, samt indikasjoner på at alvorlige miljøkriminalitetssaker i for liten grad ble identifisert og fulgt opp. Rapporten er i ferd med å ferdigstilles og bygger på gjennomgang av påtaleavgjorte saker fra 2025. I tillegg har Økokrim gjennomført spørreundersøkelser i alle landets politidistrikter, i tilsynsmyndigheter og miljøvernorganisasjoner som har tatt sikte på å belyse politiets håndtering av saker om alvorlig miljøkriminalitet fra flere perspektiver. Også denne rapporten er i ferd med å ferdigstilles.

Vurdering

Utviklingen i resultatene for natur- og miljølovbrudd i første tertial 2026 fremstår isolert sett som positiv, særlig sett hen til økningen i andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten. Samtidig er det klare begrensninger ved statistikkgrunnet, og dagens kodeverk og registreringspraksis gjør det vanskelig å identifisere og følge utviklingen i alvorlig miljøkriminalitet særskilt. Resultatene må derfor tolkes med varsomhet.

Rapportene fra saksgjennomgangen av saker om alvorlig miljøkriminalitet samt Økokrims spørreundersøkelser vil være sentrale i det videre arbeidet med å styrke straffesaksbehandlingen av alvorlig miljøkriminalitet i 2026.

Tiltak

Tiltak 25.16. Økning av andelen egeninitierte saker innen miljøkriminalitet

Status: Videreføres

Riksadvokaten vil vurdere behovet for tiltak som kan iverksettes i distriktene for å øke andelen egeninitierte saker.

4.11 Alvorlige trafikklovbrudd

Fenomenbeskrivelse

Alvorlige trafikklovbrudd omfatter blant annet dødsulykker, ulykker med betydelig personskade og særlig risikofylt trafikkadferd. Dette gjelder grovere fartsovertredelser der hastigheten i seg selv representerer en betydelig fare, samt kjøring i ruspåvirket tilstand som gir grunnlag for fengselsstraff. Ifølge Statens vegvesen var høy fart og rus en medvirkende faktor i henholdsvis hver tredje og hver fjerde (29 %) dødsulykke i 2024.¹² Politiet har de senere år avdekket miljøer med svært risikosøkende kjøreatferd, inkludert organisert høyhastighetskjøring som dokumenteres og deles blant annet via sosiale media. Slik trafikkadferd innebærer betydelig fare for både deltakere og publikum, og utfordrer tradisjonelle sanksjonsregimer.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Etterforskningen ble vurdert som adekvat, og resultatene som gode og stabile.

Kriminalitetsutvikling og status

Hittil i 2026 er det registrert 28 omkomne i trafikken, noe som er på nivå med tilsvarende periode i 2024 og betydelig høyere enn i 2025, da 18 personer omkom. Økningen sammenlignet med 2025 ses særlig blant menn og i aldersgruppen over 65 år. Samtidig er antallet omkomne i aldersgruppen 45–64 år lavere enn i tidligere år. Geografisk er økningen særlig knyttet til Østlandet, hvor antall omkomne er betydelig høyere enn i både 2024 og 2025.

Hittil i 2026 er det registrert 42 hardt skadde i trafikken, noe som er lavere enn både i 2024 og 2025. Nedgangen gjelder særlig møteulykker og fotgjengerulykker. Antallet hardt skadde er redusert blant menn og i de fleste aldersgrupper, mens aldersgruppen 25–44 år fortsatt utgjør en betydelig andel. Geografisk er nedgangen særlig synlig på Vestlandet og i Midt-Norge, mens nivået på Østlandet er relativt stabilt sammenlignet med tidligere år. Bilførere utgjør fortsatt den største trafikantgruppen blant de hardt skadde.

For trafikklovbruddene personskade, uaktsom forvoldelse av død, grov uaktsom forvoldelse av død, ruspåvirket kjøring og ulovlig hastighet er det samlet sett begrensede endringer i straffesaksbehandlingen fra første tertial 2025 til samme tertial 2026. Dette gjelder både antall påtaleavgjørelser, antall og andel positive påtaleavgjørelser, gjennomsnittlig saksbehandlingstid, antall siktelsler og tiltaler samt oppklaringsprosent.

Vurdering

Etterforskningen vurderes som adekvat, og resultatene som gode og stabile.

Tiltak

Riksadvokaten vurderer at det ikke er behov for å iverksette særskilte tiltak i straffesaksbehandlingen hva gjelder alvorlige trafikklovbrudd.

---

¹² Statens vegvesen – Ulykkesanalysegruppens rapportering for 2024

5 Områder hvor innsatsen skal styrkes¹³

5.1 Saker med fare for nye straffbare forhold som truer liv og helse

Fenomenbeskrivelse

Saker hvor det foreligger fare for nye straffbare forhold som truer liv og helse kjennetegnes av at det vurderes å være risiko for at gjerningspersonen kan begå nye alvorlige handlinger mot fornærmede eller andre. Sakene kan være kodet som mishandling i nær relasjon, men også som overtredelser av andre lovbud som eksempelvis vold, trusler, hensynsløs atferd, skadeverk eller brudd på besøksforbud.

I disse sakene skal innsatsen særlig innrettes med tanke på å redusere faren for nye lovbrudd som truer lov og helse. Det er sentralt at risikopotensialet identifiseres så tidlig som mulig og følges raskt og målrettet opp med vurderinger av og eventuelt iverksettelse av beskyttelsestiltak. Aktuelle beskyttelsestiltak kan være besøksforbud og oppholdsforbud med eller uten omvendt voldsalarm og varetektsfengsling. Andre beskyttelsestiltak enn dette kan være aktuelle, også i samarbeid med eksterne aktører.

Håndteringen av slike saker stiller høye krav til politi- og påtalemyndighet, fordi blant annet fordi tidelementet er sentralt og fordi risikoen for ny kriminalitet kan endre seg raskt og forutsette kontinuerlig oppfølging og informasjonsdeling med eksterne aktører. Risikofaktorene kan være sammensatte og knytte seg til psykisk sykdom, rus, lovbruddshistorikk, relasjon til fornærmede, radikaliserings eller tilknytning til kriminelle nettverk. Svakheter ved registrering, systemstøtte eller samhandling kan medføre at høyrisikosaker ikke identifiseres eller prioriteres tilstrekkelig tidlig.

Kriminalitetsutvikling og status

Antallet anmeldelser som gjelder brudd på kontakt- og besøksforbud har økt betydelig over tid. På landsbasis økte antallet anmeldelser fra om lag 760 i første tertial 2019 til om lag 1 430 i første tertial 2026. Samtidig innebærer tallene for 2026 en viss nedgang sammenlignet med første tertial 2025, da det ble registrert om lag 1 580 anmeldelser. Nivået i 2026 er likevel fortsatt vesentlig høyere enn i perioden 2019–2023.

Antallet ilagte kontakt- og besøksforbud har også økt markant i perioden. På landsbasis økte antallet fra om lag 3 200 i første tertial 2019 til om lag 5 900 i første tertial 2026. Sammenlignet med første tertial 2025 innebærer dette en mindre økning fra om lag 5 700 ilagte forbud. Statistikken gjelder antall ilagte forbud, ikke antall personer, og samme person kan være ilagt kontakt- eller besøksforbud flere ganger i løpet av perioden, blant annet som følge av forlengelser, nye vedtak eller flere fornærmede.

Tabell 22 Kontakt- og besøksforbud. Antall anmeldelser og ilagte forbud. Per første tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025 - 2026	Endring 2019- 2026
Anmeldelser	757	859	937	1 053	1 036	1 469	1 584	1 433	-10 %	89 %
Ilagte forbud	3 219	3 267	3 485	3 530	4 070	5 263	5 700	5 876	3 %	83 %

* Kilde ilagte forbud: Straffesaksregisteret (Strasak), pr. 2026-05-27. Innenfor et år kan enkeltpersoner bli ilagt besøksforbud mot flere personer, og i mange tilfeller blir besøksforbudene forlenget. Hver forlengelse medfører en ny registrering i straffesaksregisteret. I denne statistikken er alle ilagte besøksforbud talt med.

Utviklingen sett over en lengre periode gir viser av at kontakt- og besøksforbud benyttes i langt større utstrekning enn tidligere som beskyttelses- og risikoreduserende tiltak i saker hvor det foreligger fare for nye straffbare forhold som truer liv og helse. Samtidig viser det vedvarende høye antallet anmeldelser for brudd på slike forbud at risikoen for gjentakelse fortsatt er betydelig i mange saker. Utviklingen over tid indikerer også at politiet i større grad enn tidligere identifiserer, registrerer og følger opp både høyrisikosaker og brudd på ilagte tiltak.

Det er forskjeller mellom politidistriktene både når det gjelder nivå og utvikling i antall anmeldelser for brudd på kontakt- og besøksforbud og antall ilagte forbud. I enkelte distrikter har antallet ilagte forbud økt betydelig uten en tilsvarende økning i anmeldelser for brudd, mens andre distrikter har hatt en markant

¹³ Riksadvokaten prioriteringsrundskriv for 2026, rundskriv nr. 1/2026

økning i begge kategorier. Det finnes også distrikter hvor antallet anmeldelser for brudd har gått ned samtidig som antallet ilagte forbud har fortsatt å øke.

Ovennevnte forskjeller indikerer variasjoner i risikobilde, etterlevelse, kontrollintensitet, oppfølging og registreringspraksis mellom politidistriktene. Statistikken gir imidlertid ikke grunnlag for sikre konklusjoner om årsakene til hva variasjonene på distriktsnivå skyldes.

Flere distrikter rapporterer om økt oppmerksomhet mot saker knyttet til psykisk sykdom, radikalisering, æresrelatert vold, kriminalitet med tilknytning til kriminelle nettverk og såkalt bestillingsvold og kriminalitetstjenester på oppdrag. Det fremheves at denne typen saker ofte er komplekse og forutsetter tett og langvarig samhandling mellom ulike fagmiljøer og etater for å forhindre nye alvorlige hendelser. Flere distrikter beskriver også utfordringer knyttet til oppfølging av gjengangere og personer med høy voldsrisiko.

Flere politidistrikter har iverksatt tiltak for å styrke evnen til tidlig identifisering og oppfølging av høyrisikosaker, blant annet gjennom etablering av egne vurderingsgrupper, voldsrisikoteam, OVA-team og monitoreringsordninger for å identifisere personer og saker med forhøyet risiko for ny alvorlig vold eller andre alvorlige hendelser. Det rapporteres også om økt fokus på risikovurderinger og styrket samhandling mellom etterforskning, forebygging, operasjonssentral, påtalemyndighet og risikoanalytikere. Flere distrikter beskriver videre økt samarbeid med PST, helsevesen, barnevern og øvrige relevante aktører i saker med sammensatt eller vedvarende trusselbilde.

Enkelte distrikter beskriver også tiltak for raskere og mer målrettet oppfølging av saker om brudd på besøksforbud, herunder prioritering av avhør, påtaleavgjørelser og vurdering av tvangsmidler. Enkelte distrikter har etablert særskilte jurist- og fagansvarligfunksjoner for oppfølging av slike saker. Det rapporteres videre om økt bruk av omvendt voldsalarm (OVA), besøksforbud og andre beskyttelses- og kontrolltiltak for å redusere risikoen for nye alvorlige hendelser.

Rapporteringene til både politidistriktene og statsadvokatembetene gir et klart inntrykk av utfordringer knyttet til kapasitet, systemstøtte og oppfølging av høyrisikosaker. Flere distrikter peker på at alvorlige saker blir liggende for lenge, og at det også innen prioriterte saker må foretas harde prioriteringer.

Det rapporteres videre om svakheter ved registrering og statistikkføring, herunder begrensede muligheter til å identifisere, kategorisere og hente ut statistikk og oversikter over saker hvor det foreligger fare for nye alvorlige straffbare forhold.

Vurdering

Utviklingen over tid viser at kontakt- og besøksforbud i økende grad benyttes som beskyttelses- og risikoreduserende tiltak i saker hvor det foreligger fare for nye straffbare forhold som truer liv og helse. Samtidig viser det vedvarende høye antallet anmeldelser for brudd på slike forbud at risikoen for gjentakelse fortsatt er betydelig i mange saker. Dette tydeliggjør at det i mange distrikter er behov for at politidistriktene styrker arbeidet med å følge opp brudd på kontakt- og besøksforbud.

Rapporteringene fra politidistriktene og statsadvokatembetene gir også inntrykk av at politiet flere steder har styrket arbeidet med identifisering og oppfølging av høyrisikosaker, blant annet gjennom økt bruk av risikovurderinger, tverrfaglig samhandling og etablering av særskilte funksjoner og team for oppfølging av denne typen saker.

Samtidig er det i rapporteringen i liten grad belyst hvorvidt distriktene i tilstrekkelig grad identifiserer og følger opp risiko på tvers av kriminalitetsområder, slik at kunnskapen på dette området ikke er tilstrekkelig god. Riksadvokaten vil følge opp distriktene og embetenes rapportering før neste tertial.

Riksadvokaten ser at svakheter ved registrering, statistikkføring og muligheten til å identifisere og sammenstille opplysninger om høyrisikosaker vanskeliggjør både prioritering, porteføljestyling og løpende oppfølging av personer og saker hvor risikoen for nye alvorlige hendelser vurderes som høy. Det er behov for bedre systemløsninger og tilgang til relevant styringsdata. Samtidig er innsatsen mot saker som medfører fare for liv og helse en kjerneoppgave som politiet, og det er av avgjørende betydning at politiet finner gode løsninger for å identifisere disse sakene.

5.2 Kriminalitet rettet mot datasystemer

Fenomenbeskrivelse

Kriminalitet rettet mot datasystemer omtales gjerne som cyberrettet kriminalitet, og består i hovedsak av digitalt innbrudd og tyveri, digitalt skadeverk, kapring av datasystemer og digital overvåkning.

Kriminalitetsformen er i kontinuerlig utvikling og preges av lav terskel for gjennomføring, global rekkevidde og høy grad av anonymitet for gjerningspersonene. Etterforskning av cyberkriminalitet fordrer spesialisert kompetanse, tekniske ressurser og i mange tilfeller internasjonalt samarbeid. Bevisbildet er i hovedsak digitalt, ofte fragmentert og lett å manipulere eller slette.

Det har de senere årene vært en økning i cyberkriminalitet.¹⁴ Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har eksempelvis dokumentert en markant vekst i tjenestenektangrep,¹⁵ med en seksdobling i registrerte hendelser fra sommeren 2022 til 2025 sammenlignet med de tre foregående årene samlet sett. Telenor melder om at de i 2025 har gjort 2,1 milliarder blokkeringer knyttet til digital kriminalitet.¹⁶ Den raske utviklingen innen kunstig intelligens antas å kunne forsterke denne trenden, ettersom teknologien gjør det mulig å automatisere dataangrep og dermed senke terskelen for gjennomføring. Til tross for dette er antallet registrerte saker hos politiet lavt, og antall anmeldelser gjenspeiler ikke den faktiske kriminalitetsutviklingen.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Kriminalitet rettet mot datasystemer har over tid har vært et utfordrende område for politiet og påtalemyndigheten, med gjennomgående svake resultater til tross for langvarig prioritering og klare føringer om økt innsats. Det ble vist til at manglende kapasitet, kompetanse og stabile fagmiljøer i politidistriktene er sentrale forklaringer på utfordringene. Samtidig ble det understreket at kriminalitet i det digitale rom er økende og stadig mer sentral i kriminalitetsbildet. Riksadvokaten vurderte det som positivt at politidistriktene har styrket innsatsen på området, men fremhevet at politiet og påtalemyndigheten fortsatt ikke er tilstrekkelig rustet til å håndtere denne kriminalitetstypen.

Kriminalitetsutvikling og status

Antall anmelder som gjaldt kriminalitet mot datasystemer var vesentlig høyere i første tertial 2026 sammenlignet med samme tertial i foregående år. Den kraftige økningen i 2026 kan tilskrives et større sakskompleks. Ser man bort ifra dette komplekset, så kom det inn om lag 100 anmeldelser i første tertial 2026, et nivå som er mer på linje med foregående år.

Ovennevnte sakskompleks ble oppklart og endte med positiv påtaleavgjørelse, noe som nødvendigvis har sterk innvirkning på andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten i tabellen nedenfor. Hvis man ser bort ifra sakskomplekset, var andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten i første tertial 2026 på henholdsvis 2,5 og 5,5 prosent.

Tabell 15 Utvalgte størrelser for kriminalitet rettet mot datasystemer. Per første tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Anmeldelser	152	121	114	98	169	109	80	580
Påtaleavgjorte saker	125	127	113	90	167	101	88	610
Positive påtaleavgjørelser	4 %	5 %	22 %	2 %	1 %	2 %	11 %	79 %
Oppklaringsprosent	7 %	10 %	27 %	7 %	49 %	3 %	16 %	85 %
GJ. SBT, alle saker	34	32	126	39	40	41	76	36
GJ. SBT, oppklarte saker	29	98	510	176	10	338	301	37

Størrelsene i tabellen ovenfor bør generelt ses i lys av at det er snakk om forholdsvis få saker på tertialbasis. Større sakskomplekser, og utfallet av disse, får i så måte særlig stort utslag i statistikken. I de årene hvor

¹⁴ Kripos. Cyberkriminalitet 2025

¹⁵ Et tjenestenektangrep (ofte kalt DDoS – Distributed Denial of Service) er når en stor mengde trafikk sendes mot en digital tjeneste eller server med det formål å overbelaste systemet, slik at det blir svært tregt eller utilgjengelig for brukere.

¹⁶ Telenor. Sikkerhetspuls, årsrapport 2025

andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten har oversteg 10 prosent i første tertial, så skyldes dette i all hovedsak utfallet i et fåtall større sakskomplekser.

Som omtalt i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025* gjennomførte riksadvokaten, i samarbeid med Det nasjonale statsadvokatembetet, en undersøkelse av politiets innsats mot cyberrettet kriminalitet. Undersøkelsen avdekket noen alvorlige mangler i etterforskningen og viste at innsatsen på området ikke var i tråd med riksadvokatens prioriteringer og føringer. Flere alvorlige saker ble ikke gjenstand for reell etterforskning, blant annet saker om datainnbrudd mot samfunnskritiske virksomheter, og det ble avdekket manglende kompetanse knyttet til håndtering av digitale spor.

I rapporten ble det blant annet anbefalt målrettet oppfølging av henleggelse og økt bruk av konsultasjon med Kripos ved mangel på spesialistkompetanse. Videre ble det anbefalt at Politidirektoratet åpnet for digitale anmeldelser av kriminalitet rettet mot datasystemer. På lengre sikt ble det fremhevet behov for systematisk kompetanseheving, utvikling av bedre teknologiske verktøy og etablering av styringsindikatorer for oppfølging av resultater på straffesaksfeltet.

Politidirektoratet har igangsatt et pilotprosjekt for bekjempelse av cyberrettet kriminalitet, ledet av Kripos. Formålet er å teste samhandlingen mellom særorgan og politidistrikter, samt avklare en hensiktsmessig arbeidsdeling mellom generalist-, spesialist- og spisskompetansenivåene. Som del av prosjektet følger Kripos opp sakene innenfor kriminalitetsområdet, blant annet ved å berike anmeldelser, analysere opplysninger i straffesakene og identifisere saker som bør ses i sammenheng og etterforskes samlet. Riksadvokaten ga i denne forbindelse Kripos fullmakt frem til utløpet av 2026 til å samle saker og tildele ett politidistrikt saksansvaret i tilfeller der samlet etterforskning vurderes som hensiktsmessig.

Pilotprosjektet har så langt synliggjort flere utfordringer knyttet til politiets håndtering av cyberkriminalitet. Det er blant annet avdekket at mange saker feilkodes i initialfasen, noe som medfører risiko for at relevante saker ikke identifiseres eller fanges opp for videre oppfølging. Det er også identifisert utfordringer knyttet til digitale anmeldelsesløsninger, herunder uklarheter om hvordan anmeldelser fra virksomheter håndteres og fanges opp i politiets systemer. Videre arbeides det med å styrke samarbeidet med sektorvise responsmiljøer og CERT-er¹⁷, som bistår virksomheter med håndtering av cyberhendelser og ofte sitter på informasjon om datainnbrudd som ikke anmeldes til politiet.

Erfaringene fra prosjektet så langt tilsier også at det er behov for tettere samhandling mellom Kripos og politidistriktene i det operative saksarbeidet, samt sterkere involvering av påtalemyndigheten i pilotarbeidet. I tillegg arbeides det med å styrke kompetansen innen digitalt politiarbeid, blant annet gjennom samarbeid med Politihøgskolen og kartlegging av kompetansebehov på ulike nivåer innen etterforskning av cyberkriminalitet.

Rapporteringen fra politidistriktene gir inntrykk av at innsatsen mot kriminalitet rettet mot datasystemer er styrket flere steder, blant annet gjennom etablering og videreutvikling av spesialiserte cybermiljøer, kompetanseheving innen digital etterforskning og deltakelse i nevnte pilotprosjekt ledet av Kripos. Flere distrikter beskriver tiltak for å styrke mottak og initial håndtering av denne typen saker, herunder opplæring av FSI og operasjonssentral, utvikling av sjekklister og rutiner, økt bruk av digitale innsatsledere og tettere samarbeid mellom spesialistmiljøer og førstelinjen. Flere distrikter rapporterer også om styrket samhandling med Kripos, NSM, Europol, næringsliv og andre relevante aktører.

Samtidig gir rapporteringene et klart inntrykk av at kapasitet og kompetanse fortsatt er en betydelig utfordring i mange distrikter. Flere distrikter opplyser at de registrerer svært få saker innen cyberkriminalitet, samtidig som det antas å være betydelige mørketall. Det pekes blant annet på manglende kompetanse i førstelinjen, svakheter ved koding og registrering av saker, begrenset kapasitet til å følge opp anmeldelser og manglende systemer for å identifisere og prioritere aktuelle saker. Flere statsadvokatembeter gir uttrykk for bekymring knyttet til politidistriktenes håndtering av sakene, særlig i initialfasen og når det gjelder kompetanse om digitale spor. Flere distrikter fremhever også at de er avhengige av bistand fra Kripos/NC3 for å håndtere de mest komplekse sakene.

---

¹⁷ Computer Emergency Response Team

Vurdering

Vurderingene fra tredje tertial 2025 gjør seg i all hovedsak fortsatt gjeldende.

Kriminalitet som begås i det digitale rom representerer fortsatt en betydelig utfordring for politiet og påtalemyndigheten, og det er fortsatt behov for styrket kapasitet, kompetanse og teknologisk understøttelse i politidistriktene. Samtidig registreres enkelte positive utviklingstrekk. Flere politidistrikter har styrket innsatsen på området, og pilotprosjektet ledet av Kripas kan bidra til bedre samhandling, mer hensiktsmessig arbeidsdeling og mer samlet håndtering av saker med tilknytning til samme kriminalitetsmiljø eller modus.

Utviklingen i kriminalitetsbildet, hvor stadig mer kriminalitet helt eller delvis begås i det digitale rom, tilsier imidlertid at behovet for videre oppbygging av kompetanse og robuste fagmiljøer fortsatt er betydelig. Dette gjelder både evnen til å forebygge, avdekke og etterforske cyberrettet kriminalitet og håndteringen av digitale spor i straffesaker generelt. Det må videre forventes at det vil ta tid før de tiltak som er igangsatt gir varige og tydelige utslag i resultatene på straffesaksfeltet.

Tiltak

Tiltak 25.17 Foreleggelsesplikt ved anmeldelser om cyberkriminalitet fra virksomheter

Status: Gjennomført

Flere statsadvokatembeter innførte foreleggelsesplikt for anmeldelser fra virksomheter om digital kriminalitet. Kripas skal bistå i den innledende fasen av etterforskningen. Riksadvokaten vurderer om ordningen bør innføres nasjonalt.

Tiltak 25.18 Styrke regionale kompetansemiljøer innen cyberkriminalitet

Status: Pågående

Politidirektoratet har iverksatt en pilot som blant annet skal teste samhandling mellom særorgan og politidistrikter og bidra til å avklare hensiktsmessig arbeidsdeling mellom generalist-, spesialist- og spisskompetansenivåene. Ansvar er gitt til Kripas, som også vil følge med på alle sakene innenfor kriminalitetsområdet, og foreta berikelse av anmeldelsene og analyser av opplysningene gitt i straffesakene. Riksadvokaten har besluttet å gi Kripas fullmakt frem til 31. desember d.å. til å samle saker og tildele ett politidistrikt saksansvaret, dersom de mener at sakene bør etterforsket samlet.

Tiltak 25.19 Mottak av digitale anmeldelser

Status: Videreføres

Riksadvokaten anbefalte å igangsette arbeid med å åpne for digitale anmeldelser på dette kriminalitetsområdet, og har spilt inn dette til Politidirektoratet som har opplyst at det arbeides med å åpne den digitale anmeldelsesløsningen også for disse sakene. Riksadvokaten vil følge opp arbeidet. Tiltaket videreføres.

5.3 Massebedragerier og identitetskrenkelses

Fenomenbeskrivelse

Massebedragerier kjennetegnes av systematiske svindelforsøk rettet mot et stort antall personer, ofte gjennom digitale kanaler som e-post, SMS eller sosiale medier. Dersom gjerningspersonene lykkes i sitt forsøk kan sakene gi betydelig økonomisk vinning, selv om hvert enkelt bedrageri gjelder mindre beløp. Identitetskrenkelses innebærer misbruk av andres personopplysninger for å begå bedrageri eller andre lovbrudd, og er en voksende del av kriminalitetsbildet. Det antas å være store mørketall på området.

Kriminaliteten rammer både enkeltpersoner og virksomheter. Bak de systematiske svindelforsøkene står det gjerne organiserte kriminelle – som også utvikler sine metoder gjennom gjentatte forsøk. Av den grunn og fordi det er tilfeldigheter som avgjør i hvor stor grad de lykkes, vil det ved vurderingen av forholdets alvor være særlig graden av profesjonalisering, omfang og skadepotensial som står sentralt.

En ny undersøkelse viser at om lag én av fem nordmenn har blitt utsatt for svindel minst én gang i løpet av livet.¹⁸ Videre oppgir 8 prosent at de har blitt svindlet det siste året. Omtrent halvparten av de som har vært utsatt for svindel, har lidt et økonomisk tap. Samtidig viser undersøkelsen at flere mottiltak har hatt dokumentert effekt. Blant annet har det såkalte *digitale skjoldet*, innført i 2024, bidratt til å stanse

---

¹⁸ Ipsos (2026). *Undersøkelse om digital svindel i Norge*. Gjennomført på vegne av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom). Publisert 27. januar 2026.

svindelforsøk basert på kaprede norske telefonnumre. Tiltaket er utviklet gjennom samarbeid mellom offentlige myndigheter, herunder Økokrim, og private aktører, og har stoppet over 80 millioner svindelsamtaler i løpet av det siste året. Telenor oppgir at de blokkerte mer enn 5,5 millioner utrygge nettsider og forsøk på digital kriminalitet hver dag gjennom hele 2025.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Resultatene i saker om massebedragerier og identitetskrenkelser har et klart forbedringspotensial. Samtidig ble innsatsen mot økonomisk kriminalitet styrket gjennom satsing på teknologi, analysekapasitet og nasjonal koordinering. Riksadvokaten pekte på at de iverksatte tiltakene og den pågående kompetanseutviklingen gir grunnlag for bedre resultater over tid, og understreket særlig behovet for effektive verktøy for sammenstilling og analyse av saker i alle politidistrikter.

Kriminalitetsutvikling og status

Antall anmeldelser som gjelder bedragerier økte betydelig fra første tertial 2025 til samme tertial i 2026. Økningen gjaldt bedragerier i alle omfang, men var særlig sterk for mindre bedragerier. Totalt var antall anmeldelser i første tertial 2026 på det høyeste nivået som er registrert i perioden 2019–2026. Sett over en lengre periode har det vært en markant økning i anmeldte bedragerier, særlig fra 2023 og fremover.

Tabell 16 Anmeldte bedragerier. Per første tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025 -2026	Endring 2019 - 2026
Mindre bedragerier	652	536	616	553	695	768	584	1 144	96 %	75 %
Bedragerier	5 633	5 033	4 913	5 363	5 998	7 951	7 806	10 064	29 %	79 %
Grove bedragerier	670	958	758	746	739	877	672	813	21 %	21 %
Totalt	6 955	6 527	6 287	6 662	7 432	9 596	9 062	12 021	33 %	73 %

Politiets datasystemer har til nå ikke vært tilrettelagt for å se saker i sammenheng. Dette har antagelig ført til at forhold som i realiteten har utgjort massebedragerier – og som er grove bedragerier – ikke har blitt registrert eller etterforsket som dette. Anmeldestallene, og differensieringen mellom ulike typer bedragerier i tabellen ovenfor, bør leses i lys av dette. I tabellen kan en andel av sakene som er klassifisert som mindre bedragerier, i realiteten være grove massebedragerier.

Etter at politiet lanserte en løsning for digital anmeldelse i august 2025, har om lag fire av fem anmeldte bedragerier blitt registrert gjennom den nye portalen. Løsningen har senket terskelen for å anmelde, samtidig som portalen gir politiet bedre forutsetninger for å registrere, systematisere og følge opp sakene enn tidligere

Tabell 17 Utvalgte resultatstørrelser for bedragerier. Per første tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025 -2026	Endring 2019 - 2026
Antall påtaleavgjorte saker	6 946	7 973	6 266	6 444	7 400	9 878	9 275	12 420	34 %	79 %
Positive påtaleavgjørelser	22 %	31 %	27 %	23 %	19 %	13 %	11 %	10 %	-1 pp.	-12 pp.
Oppklaringsprosent	31 %	39 %	35 %	31 %	27 %	18 %	14 %	15 %	1 pp.	-16 pp.
GJ. SBT, alle saker	85	102	77	81	76	46	49	41	-8	-44
GJ. SBT, oppklarte saker	193	183	170	168	201	151	200	173	-28	-20
IPA3	3 599	2 635	2 854	2 846	2 571	2 610	2 507	2 465	-2 %	-32 %
IPA12	1 089	720	860	816	647	849	718	731	2 %	-33 %
Antall domfellelser	1 379	1 335	1 499	1 074	1 131	1 159	1 008	716	-292	-663
Antall frifinnelser	97	73	119	72	71	87	52	34	-18	-63
Frifinnelsesprosent	7 %	5 %	7 %	6 %	6 %	7 %	5 %	5 %	0 pp.	0 pp.

Antall påtaleavgjorte bedragerisaker økte betydelig fra første tertial 2025 til samme tertial i 2026, og var på det høyeste nivået som er registrert i perioden 2019–2026. Samtidig var både andelen positive

påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten fortsatt lave sett i et lengre tidsperspektiv, til tross for en mindre økning i oppklaringsprosenten sammenlignet med året før.

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden gikk ned både for alle saker samlet og for oppklarte saker. Antall saker under etterforskning var også noe lavere enn i første tertial 2025, og betydelig lavere enn nivået i første tertial 2019. Dette bør ses i sammenheng med at en vesentlig andel av bedragerisakene henlegges uten at det foretas reell etterforskning. Antall domfellelser gikk videre ned sammenlignet med samme tertial året før og var på det laveste nivået som er registrert i perioden. Frifinnelsesprosenten var samtidig uendret og fortsatt lav.

Det var betydelige forskjeller mellom de ulike bedrageritypene når det gjelder både andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten. Grove bedragerier har gjennomgående hatt klart høyere oppklaring enn mindre bedragerier og ordinære bedragerier i den aktuelle perioden, selv om nivået også for grove bedragerier har gått markant ned over tid.

Tabell 18 Andel positive påtaleavgjørelser og oppklarte bedragerisaker. Per første tertial 2019 - 2026

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025 -2026	Endring 2019 - 2026
Pos. påtaleavgj.	Mindre bedragerier	14 %	12 %	14 %	19 %	14 %	15 %	9 %	10 %	1 pp.	-4 pp.
	Bedragerier	18 %	23 %	22 %	18 %	18 %	10 %	9 %	8 %	-1 pp.	-11 pp.
	Grove bedragerier	55 %	69 %	62 %	53 %	34 %	34 %	28 %	38 %	10 pp.	-17 pp.
Oppklaring	Mindre bedragerier	26 %	22 %	24 %	31 %	25 %	21 %	14 %	14 %	0 pp.	-12 pp.
	Bedragerier	27 %	31 %	30 %	25 %	25 %	14 %	12 %	12 %	0 pp.	-15 pp.
	Grove bedragerier	66 %	75 %	66 %	65 %	45 %	44 %	35 %	49 %	14 pp.	-17 pp.

Som omtalt i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* for 2025 gjennomførte Oslo statsadvokatembeter i 2025 en inspeksjon av henlagte bedragerisaker ved Oslo og Øst politidistrikter. Gjennomgangen viste at hoveddelen av henleggelsene og registreringene var vurdert som korrekte. Samtidig indikerte undersøkelsen at omfanget av henleggelse i betydelig grad påvirkes av den opplevde kapasiteten ved etterforskningsseksjonene, og at flere saker burde vært gjenstand for nærmere etterforskning.

Undersøkelsen viste videre at kun et begrenset antall av de henlagte sakene hadde vært gjenstand for reell etterforskning. Det ble også avdekket svakheter ved etterforskningsskrittene, blant annet begrenset bruk av søk i historiske data og mangelfull notoritet knyttet til slike undersøkelser. Dette kan svekke muligheten til å identifisere sammenhenger mellom saker og avdekke serier eller mønstre i bedragerikriminaliteten.

Gjennom digitale anmeldelser kan Økokrim nå analysere bedragerisaker på tvers av politidistriktene, med sikte på å identifisere sammenhenger mellom saker, kartlegge modus og avdekke bakmenn, jf. *Tiltak 25.20 om teknologisk løsning for å se saker i sammenheng*. Løsningen har allerede gitt gode resultater i flere saker, men er foreløpig ikke tilgjengelig for politidistriktene.

Politidirektoratet har igangsatt en pilot som skal bidra til å finne ut av hvordan fordeling av fagkompetanse mellom distrikt og særorgan kan bidra til en mer effektiv etterforskning av cyberrettet kriminalitet som digitale massebedragerier og identitetskrenkelser. Piloten ledes av Økokrim ved bedragerienheten.

Bedragerienheten har som en del av prosjektet ansvar for å følge opp saker innenfor kriminalitetsområdet, herunder foreta berikelse av anmeldelser og analyser av opplysninger som inngår i straffesakene. Enheten skal identifisere saker som bør ses i sammenheng og etterforskes samlet. Riksadvokaten ga enheten fullmakt frem til utgangen av 2026 til å samle saker og tildele ett politidistrikt saksansvaret dersom enheten vurderer at sakene bør etterforskes samlet.

Erfaringene fra pilotprosjektet så langt tyder på at det er behov for tettere samhandling mellom Økokrim og politidistriktene i arbeidet med massebedragerier og identitetskrenkelser, herunder sterkere involvering av påtalemyndigheten. Det arbeides med å forbedre identifisering og registrering av relevante saker, blant annet for å sikre at saker som bør ses i sammenheng fanges opp og etterforskes samlet. Flere distrikter fremhever at piloten har bidratt til økt informasjonsdeling, bedre fenomenforståelse og styrket kompetanse innen etterforskning av digitale bedragerier.

Tabell 19 Utvalgte størrelser for identitetskrenkelser. Per første tertial 2019-2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025 -2026	Endring 2019 - 2026
Anmeldelser	1 066	820	946	702	607	602	520	577	11 %	-46 %
Påtaleavgjorte saker	973	909	966	702	617	616	535	606	13 %	-38 %
Positive påtaleavgjørelser	11 %	13 %	17 %	14 %	7 %	5 %	6 %	5 %	-1 pp.	-6 pp.
Oppklaringsprosent	14 %	18 %	20 %	17 %	10 %	8 %	10 %	6 %	-3 pp.	-8 pp.
GJ. SBT, alle saker	37	60	40	41	46	26	30	29	-1	-8
GJ. SBT, oppklarte saker	104	175	120	89	286	130	95	125	30	21

Antall anmeldelser og påtaleavgjorte saker som gjelder identitetskrenkelser økte noe fra første tertial 2025 til samme tertial i 2026. Sett over en lengre periode har det imidlertid vært en betydelig nedgang i både anmeldelser og påtaleavgjorte saker. Både andelen positive påtaleavgjørelser og oppklaringsprosenten var lave i første tertial 2026, og lavere enn i samme tertial året før. Oppklaringsprosenten var på det laveste nivået som er registrert i perioden 2019–2026.

Som omtalt i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak* for 2025 pågår det et forebyggende arbeid ledet av Økokrim for å redusere sårbarheter i identitetsforvaltningen. Dette skjer i samarbeid med nasjonale og internasjonale aktører, og inkluderer blant annet forslag fra Skatteetaten om endringer i folkeregisterforskriften for å sikre bedre kontroll med tildeling og bruk av identiteter.

Rapporteringen fra politidistriktene gir inntrykk av at massebedragerier og identitetskrenkelser fortsatt utgjør et krevende kriminalitetsområde. Flere distrikter beskriver økning i digitale bedragerier, herunder investeringsbedragerier, phishing, vishing, kjærlighetsbedragerier og bedragerier rettet mot eldre og andre sårbare personer. Det rapporteres også om organiserte sakskomplekser med tilknytning til kriminelle nettverk, profesjonelle tilretteleggere og hvitvasking av utbytte. Flere distrikter peker på betydelige mørketall og at den registrerte kriminaliteten neppe gir et fullstendig bilde av omfanget.

Flere politidistrikter beskriver økt oppmerksomhet mot informasjonsdeling, analyse og identifisering av sammenhenger mellom saker, blant annet gjennom bruk av Indicia og samarbeid med Økokrim, Kripos, Europol, Eurojust, finansnæringen, teletilbydere og andre offentlige aktører. Det rapporteres også om økt fokus på pengesporsetterforskning, inndragning og samarbeid med banker og finansforetak for å avverge bedragerier, identifisere pengestrømmer og sikre verdier. Enkelte distrikter beskriver videre tiltak for å forbedre prioritering og håndtering av saker, herunder utvikling av arbeidsmetoder, sjekklister og rutiner for registrering, vurdering og samordning av saker.

Rapporteringen fra både politidistriktene og statsadvokatembetene gir samtidig et klart inntrykk av at innsatsen på området utfordres av vedvarende utfordringer knyttet til kapasitet, rekruttering og spesialisert kompetanse. Flere statsadvokatembeter peker også på svakheter ved registrering, statistikkføring og identifisering av sakskomplekser, noe som gjør det krevende å etablere gode oversikter og prioritere sakene på en ensartet måte. Det uttrykkes også bekymring for politidistriktenes kapasitet til å analysere sammenhenger mellom saker og til å egeninitiere etterforskning av større sakskomplekser. Flere distrikter beskriver at begrenset kapasitet medfører harde prioriteringer, og at mange saker enten henlegges tidlig eller behandles enkeltvis uten at mulige koblinger til større sakskomplekser avdekkes og at det ikke er rom for ytterligere styrking av innsatsen på området.

Vurdering

Vurderingene fra tredje tertial 2025 gjør seg i all hovedsak fortsatt gjeldende. Resultatene så langt i 2026 viser at en relativt liten andel av anmeldte bedragerier og identitetskrenkelser oppklares eller leder til positiv påtaleavgjørelse. Etter riksadvokatens vurdering er det et betydelig forbedringspotensial både når det gjelder identifisering av sammenhenger mellom saker, prioritering av sakskomplekser og den samlede etterforskningsinnsatsen på området.

Nedgangen i antall anmeldelser som gjelder identitetskrenkelser fremstår som paradoksalt sett i lys av den generelle digitaliseringen i samfunnet og den betydelige økningen i digital bedragerikriminalitet og annen digital kriminalitet de senere årene. Det er antagelig betydelige mørketall på området, og det er nærliggende å anta at anmeldelsestilbøyeligheten i befolkningen har gått ned over tid. Dette kan blant annet ha

sammenheng med at befolkningen i større grad har vent seg til denne typen kriminalitet som en del av den digitale hverdagen, slik at mindre alvorlige forhold i mindre grad anmeldes til politiet. Det kan også ha sammenheng med at relativt få saker oppklares, og i så måte være et uttrykk for manglende tillit til politiets evne til å følge opp denne typen saker.

Selv om innsatsen mot massebedragerier den senere tid er styrket flere steder gjennom satsing på teknologi, analysekapasitet, kompetanseutvikling og nasjonal koordinering, utfordres dette av mangelen på kapasitet og prioriteringspress.

Riksadvokaten vurderer det som særlig utfordrende at svakheter ved registrering og sammenstilling av saker fortsatt begrenser muligheten til kunnskapsbasert prioritering og styring av innsatsen. Dette bidrar til at saker behandles enkeltvis uten at større bedragerikomplekser, bakmennsstrukturer og sammenhenger mellom saker avdekkes. Riksadvokaten vurderer det som en nødvendig forutsetning at politidistriktene har tilgang til effektive verktøy og arbeidsformer for å identifisere sammenhenger mellom saker og aktører på tvers av distrikter og kriminalitetstyper.

Tiltak

Tiltak 25.20 Teknologisk løsning for å se saker i sammenheng

Status: Videreføres

Økokrim har utviklet løsninger for å se digitalt anmeldte bedragerisaker i sammenheng. Etter riksadvokatens syn er at det fortsatt er behov for å intensivere utviklingen av nødvendige teknologiske løsninger for å se alle anmeldte saker i sammenheng, og at alle politidistriktene får tilgang til en slik løsning. Tiltaket videreføres.

5.4 Barne- og ungdomskriminalitet

Fenomenbeskrivelse

Barne- og ungdomskriminalitet omfatter lovbrudd hvor mistenkte er under 18 år på gjerningstidspunktet. De fleste unges involvering i kriminalitet dreier seg om enkeltstående hendelser, ofte lovbrudd av mindre alvorlig karakter som tyveri, skadeverk eller ordensforstyrrelser. Samtidig er det en mindre gruppe som begår mer alvorlige og gjentatte lovbrudd, slik som voldslovbrudd.

Forebygging og bekjempelse av barne- og ungdomskriminalitet krever en bred og helhetlig innsats der flere sektorer er involvert. Utfordringene på området kan ikke løses av politiet og påtalemyndigheten alene.

De senere årene har politiet avdekket en utvikling der grove voldsopdrag legges ut på digitale plattformer, både i åpne og lukkede fora. Voldsopdragene formidles i stor grad som en handelsvare, der betaling avtales digitalt og ofte gjennomføres med kryptovaluta eller andre anonyme betalingsløsninger. Det er særlig unge, inkludert mindreårige, som rekrutteres til å utføre slike handlinger gjennom sosiale medier og nettfora. Dette øker risikoen for at ungdom trekkes inn i svært alvorlig kriminalitet i ung alder.¹⁹

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Riksadvokaten vurderte i forrige rapportering at arbeidet med barne- og ungdomskriminalitet gjennomgående er gitt prioritet, og fremhevet at innsatsen flere steder er målrettet og systematisk, blant annet gjennom etablering av dedikerte fagmiljøer og bruk av hurtigsporordninger. Samtidig ble det pekt på utfordringer knyttet til fristoppnåelse, lang liggetid og mangler ved kvaliteten i enkelte politidistrikters straffesaksbehandling. Riksadvokaten uttrykte også bekymring for at kriminelle nettverk i økende grad rekrutterer mindreårige til alvorlig kriminalitet, og understreket betydningen av styrket tverretattlig samarbeid. Det ble videre vist til flere pågående tiltak og utredninger på området, herunder oppfølging av Riksrevisjonens og Storberget-utvalgets funn.

Kriminalitetsutvikling og status

Det følger av riksadvokatens prioriteringsrundskriv for 2026 at innsatsen mot barne- og ungdomskriminalitet skal styrkes. Rundskrivet viser til at en relativt liten gruppe unge lovbrøyttere står bak en stor andel av

---

¹⁹ Politiets sikkerhetstjeneste (2025). Nasjonal trusselvurdering 2025. Oslo: PST; Kripis (2024). Nasjonal trusselvurdering 2024. Oslo: Kripis.

kriminaliteten i denne aldersgruppen, og understreker at politiets innsats særlig bør rettes mot denne gruppen for å forebygge videre kriminalitet og redusere skadevirkninger.

Antallet anmeldte forhold hvor mistenkte var under 18 år, var om lag tre prosent høyere i første tertial 2026 sammenlignet med samme tertial året før, men én prosent lavere enn i første tertial 2019. Det var en økning i anmeldte forhold der mistenkte var fra 15 til 17 år, og en nedgang anmeldelser der mistenkte var under 15 år. Som tabellen nedenfor viser, så økte den registrerte kriminaliteten blant de under 15 år fra 2020 til 2023, men har gått ned etter dette. Reduksjonen i den registrerte kriminaliteten fra 2023 til 2025 har vært vesentlig mer beskjeden for de i aldersgruppen 15–17 år.

Tabell 20 Anmeldelser som gjelder mindreårige. Per første tertial 2019 -2026.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Endring 2025 - 2026	Endring 2019 - 2026
Anmeldte forhold, u.15 år	1 651	1 474	1 679	1 836	2 595	2 428	2 115	2 022	-4 %	22 %
Anmeldte forhold, 15 - 17 år	4 471	3 752	3 768	3 288	4 545	4 776	4 381	4 681	7 %	5 %
Anmeldte forhold totalt	6 122	5 226	5 447	5 124	7 140	7 204	6 496	6 703	3 %	9 %
Anmeldte forhold, andel under 15 år	27%	28%	31%	36%	36%	34%	33%	30%	-9 %	11 %
Andel anmeld. pri. sakstyper (saker)	15 %	18 %	19 %	22 %	17 %	17 %	19 %	20 %	5 %	33 %
Unike gjpers. under 15 år	1 211	1 087	1 303	1 401	1 848	1 764	1 535	1 565	2 %	29 %
Unike gjpers. 15-17 år	2 692	2 253	2 397	2 129	2 724	2 744	2 565	2 723	6 %	1 %
Unike gjpers., totalt	3 903	3 340	3 700	3 530	4 572	4 508	4 100	4 288	5 %	10 %

Antallet anmeldelser (straffesaker) i første tertial innenfor de sakstyper som er fremhevet i riksadvokatens prioriteringsrundskriv, og hvor antatt gjerningsperson var mindreårig, økte forholdsvis mye fra 2021 til 2022, og økte videre fra 2022 til 2023. Nivået var forholdsvis stabilt fra 2023 til 2025. I første tertial 2026 ble det imidlertid registrert om lag syv prosent flere slike anmeldelser sammenlignet med samme tertial i 2025, en økning på om lag 70 saker. Økningen over tid skyldes fortrinnsvis at flere mindreårige anmeldes for alvorlig vold, trusler og seksuallovbrudd enn tidligere.

Det totale antallet anmeldelser mot barn og unge har vært nedadgående siden 2023, mens antallet anmeldelser som gjelder sakstyper fremhevet i riksadvokatens prioriteringsrundskriv har økt i samme periode. Andelen anmeldelser mot barn og unge som gjelder slike sakstyper har derfor økt, jf. tabellen ovenfor. Det presiseres at andelen i tabellen viser hvor stor del av anmeldelsene mot barn og unge som gjelder de aktuelle sakstypene, og ikke hvor stor andel av den mest alvorlige kriminaliteten som begås av barn og unge.

Som i foregående år er den alvorlige barne- og ungdomskriminaliteten konsentrert hos en forholdsvis begrenset gruppe unge med høy lovbruddshyppighet. En forholdsvis liten gruppe mindreårige står for en uforholdsmessig stor andel av den registrerte kriminaliteten. Det er samtidig en betydelig andel gjengangere fra år til år i denne gruppen, som også står for en forholdsvis stor del av den mest alvorlige barne- og ungdomskriminaliteten.

Oppklaringsprosent og andel fristbrudd

I første tertial 2026 var oppklaringsprosenten for påtaleavgjorte forhold samlet sett 77 prosent, nærmere ett prosentpoeng lavere enn i første tertial 2025.

For saker hvor gjerningspersonen var under 15 år på gjerningstidspunktet, og dermed ikke er strafferettslig ansvarlig, blir tilnærmet alle saker henlagt med begrunnelse om at mistenkte er under 15 år. Slike avgjørelser regnes som oppklarte forhold i statistikken. Oppklaringsprosenten for påtaleavgjorte forhold i denne aldersgruppen ligger derfor stabilt svært høyt, nær 100 prosent. Utviklingen i denne størrelsen er i den forbindelse av begrenset interesse.

Endringer i andelen saker hvor gjerningspersonen er under 15 år påvirker den samlede oppklaringsprosenten. Jo større andel av barne- og ungdomskriminaliteten som begås av personer under 15 år, desto høyere vil den samlede oppklaringsprosenten isolert sett bli. Dette følger av at så å si all registrert kriminalitet begått av personer under 15 år regnes som oppklart i statistisk forstand. Endringer i den samlede oppklaringsprosenten

over tid kan dermed være drevet av at en større eller mindre andel av kriminaliteten begås av personer under 15 år, og vil derfor ikke nødvendigvis gi et dekkende bilde av utviklingen i politiets straffesaksbehandling.

For saker hvor gjerningspersonen var 15–17 år på gjerningstidspunktet, var oppklaringsprosenten for påtaleavgjorte forhold i første tertial 2026 på 69 prosent, om lag to prosent høyere enn i samme tertial 2025. Oppklaringsprosenten for nevnte gruppe er likevel blant de laveste som er registrert per første tertial over perioden 2019 – 2026.

Tabell 21 Utvalgte resultatstørrelser for barne- og ungdomskriminalitet. Per første tertial 2019 - 2026

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Oppklaring, alle under 18 år	81.5 %	79.1 %	80.5 %	82.3 %	80.2 %	78.9 %	76.5 %	77.2 %
Oppklaring, 15 - 17 år	76 %	72 %	73 %	74 %	69 %	69 %	67 %	69 %
Oppklaring, under 15 år	96 %	97 %	98 %	98 %	98 %	98 %	97 %	97 %
Andel forhold avgjort innen 42 dager, alle under 18 år	64.2 %	65.3 %	68.9 %	69.2 %	73.0 %	65.8 %	60.9 %	59.8 %
Andel forhold avgjort innen 42 dager, under 15 år	83.2 %	83.1 %	84.2 %	89.5 %	89.1 %	86.4 %	80.6 %	82.8 %
Andel forhold avgjort innen 42 dager, 15- 17 år	57 %	58 %	62 %	58 %	63 %	55 %	52 %	50 %

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for påtaleavgjorte forhold der mistenkte var under 18 år økte fra om lag 60 dager i første tertial 2025, til om lag 66 dager i første tertial 2026. Sammenlignet med første tertial 2025 gikk saksbehandlingstiden noe ned for forhold hvor mistenkte var under 15 år, men økte fra 75 til 82 dager for forhold hvor mistenkte var i alderen 15-17 år.

Samlet sett ble om lag 60 prosent av de påtaleavgjorte forholdene i første tertial 2026 behandlet innen fristen på 42 dager, et knapt prosentpoeng lavere enn i samme tertial 2025. For forhold hvor mistenkte var under 15 år, ble nærmere 83 prosent av forholdene avgjort innen fristen, en økning sett opp mot første tertial året før. For forhold der mistenkte var 15 -17 år, ble knapt 60 prosent av forholdene avgjort innen fristen, den laveste andelen som er registrert per første tertial i den aktuelle perioden.

Som omtalt i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025* gjennomførte daværende Hedmark og Oppland statsadvokatembeter, sammen med politioverbetjent og første lektor Ole Thomas Bjerknes ved Polithøgskolen, i 2025 en inspeksjon av Innlandet politidistrikts håndtering av saker hvor mistenkte var mindreårige på gjerningstidspunktet. Inspeksjonen avdekket blant annet svakheter ved frist- og saksstyringen, med unødvendig liggetid i sakene. Det ble også gjort funn som tydet på at mistenktes rett til forsvarer ikke fullt ut ble ivaretatt, at verge ikke ble håndtert korrekt, at barnevernet ble involvert for sjeldent, og at bekymringssamtaler feilaktig ble benyttet som særvilkår for påtaleunntatelse. Bjerknes avdekket videre svakheter ved etterforskningsledelsen, gjennomføring og protokollering av avhør, samt mangelfull sikring av digitale bevis.

Rapporteringen fra politidistriktene gir inntrykk av at flere distrikter står overfor betydelige utfordringer i arbeidet med barne- og ungdomskriminalitet, til tross for at området er høyt prioritert. Flere distrikter beskriver at kriminaliteten blant barn og unge er blitt mer alvorlig, organisert og kompleks, særlig gjennom økning i vold, ran, trusler og saker knyttet til bestillingsvold og kriminalitetstjenester på oppdrag. Det rapporteres også om økende bekymring knyttet til rekruttering av mindreårige til kriminelle nettverk og utnyttelse av sårbare unge til kriminalitet. Flere distrikter peker på at disse sakene ofte involverer unge med omfattende hjelpebehov, lav tillit til myndighetene og tilknytning til vold, omsorgssvikt eller andre belastede oppvekstforhold. Sakene beskrives som svært ressurskrevende å etterforske og følge opp, blant annet fordi de forutsetter tett og langvarig samhandling mellom politi, påtalemyndighet, barnevern, skole, konfliktråd og øvrige hjelpeaktører.

Rapporteringen gir videre et klart inntrykk av at kapasitet, turnover og mangel på erfaring og spesialisert kompetanse fortsatt begrenser politidistriktenes evne til å håndtere området på en tilstrekkelig effektiv og ensartet måte. Flere distrikter beskriver at høy utskifting blant etterforskere, forebyggere og jurister medfører tap av personkunnskap, relasjoner og fagkompetanse, samtidig som opplæringsbehovet øker. Det rapporteres også om utfordringer knyttet til saksbehandlingstid og fristoppnåelse, særlig i komplekse U18-saker og i distrikter hvor sakene konkurrerer med andre prioriterte kriminalitetsområder om begrensede ressurser. Flere distrikter peker på at operative og sikkerhetsmessige oppgaver reduserer kapasiteten til forebyggende arbeid

og tett oppfølging av unge i risikozonen. Enkelte distrikter beskriver også utfordringer knyttet til manglende varetektskapasitet for mindreårige og begrenset kapasitet i etterforskningen til å håndtere større og mer komplekse sakskomplekser.

Selv om flere distrikter rapporterer om tiltak som hurtigspor, dedikerte U18-team, koordineringsfunksjoner og styrket samhandling mellom forebygging, etterforskning og påtale, gir rapporteringene samlet sett inntrykk av at det fortsatt er utfordringer på feltet.

Vurdering

Vurderingene fra tredje tertial 2025 gjør seg i all hovedsak fortsatt gjeldende.

Riksadvokaten vurderer det som positivt at arbeidet mot barne- og ungdomskriminalitet fortsatt er høyt prioritert, og at flere politidistrikter har etablert tiltak for raskere og mer koordinert oppfølging av saker hvor mistenkte er under 18 år. Samtidig går utviklingen i retning av mer alvorlig, kompleks og ressurskrevende kriminalitet. Særlig bekymringsfullt er utviklingen knyttet til rekruttering av mindreårige til kriminelle nettverk og saker hvor unge utnyttes til å utføre kriminalitet på vegne av andre.

Riksadvokaten vurderer det som alvorlig at flere politidistrikter fortsatt utfordres av høy turnover, begrenset kapasitet og mangel på erfaring og spesialisert kompetanse. Slike forhold svekker kontinuitet, relasjonsbygging og muligheten til å sikre rask og tilstrekkelig oppfølging av unge i risikozonen. Det er også for mange saker som har for lang saksbehandlingstid. Etter riksadvokatens vurdering er dette særlig utfordrende i saker som gjelder gjentatt og alvorlig kriminalitet, hvor rask reaksjon og tett oppfølging ofte er avgjørende.

Erfaringene fra flere distrikter tilsier at rask koordinering og tett tverretattlig oppfølging er særlig viktig i saker som gjelder unge med høy risiko for gjentatt og alvorlig kriminalitet. Riksadvokaten peker i denne sammenheng på betydningen av tett og forpliktende samhandling mellom politi, statsadvokat, domstoler, barnevern, skole, konfliktråd og øvrige relevante aktører.

Som omtalt i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesaker for 2025* pågår det en rekke tiltak og utredningsarbeid knyttet til barne- og ungdomskriminalitet. Riksadvokaten samarbeider blant annet med Politidirektoratet og andre etater om konsolidering og videre utrulling av hurtigspor for straffesaker med gjerningsperson under 18 år, i et prosjekt ledet av Domstoladministrasjonen. Riksadvokaten har også utgitt et nytt rundskriv om overføring av saker til konfliktråd, med sikte på økt bruk av konfliktråd i egnede saker.

Flere av de iverksatte tiltakene svarer på anbefalinger fra Riksrevisjonens rapport om ungdomskriminalitet rapporten fra Storberget-utvalget, begge fra 2025 og omtalt i tidligere rapporteringer. Riksadvokaten og politidirektoratet vil sammen vurdere om det er behov for ytterligere tiltak etter disse rapportene.

Tiltak

Tiltak 25.21 Digital samhandling i straffesaker mot unge

Status: Videreføres

Det er igangsatt arbeid for å utrede en digital samhandlingsløsning mellom aktørene i straffesakskjeden for saker hvor gjerningspersonen er under 18 år. Prosjektet Hurtigspor unge lovbrøyttere er påbegynt og ledes av domstolsadministrasjonen. Riksadvokaten vil fortsette å bidra inn i arbeidet.

Tiltak 25.22 Oppfølging av Riksrevisjonens funn og Storberget-utvalget

Status: Videreføres

Riksadvokaten besluttet å gå i dialog med Politidirektoratet for å utarbeide en plan for oppfølging av funnene. Tiltaket videreføres.

Tiltak 25.23 Oppfølging av inspeksjonen i Innlandet politidistrikt

Status: Videreføres.

Innlandet politidistrikt ble bedt om å utarbeide tiltak i samarbeid med Hedmark og Oppland statsadvokatembeter, med sikte på vurdering av eventuell nasjonal implementering. Omforent tiltaksliste er ikke utarbeidet i skrivende stund. Tiltaket videreføres.

5.5 Sammensatte trusler

Fenomenbeskrivelse

Sammensatte trusler kjennetegnes ved at ulike kriminalitetsformer, virkemidler og aktører inngår i et integrert handlingsmønster. I motsetning til mer tradisjonelle kriminalitetstyper, som kan avgrenses etter lovbruddskategori eller modus operandi, preges sammensatte trusler av at digitale og fysiske handlinger, økonomiske disposisjoner og voldselementer kan inngå i samme sakskompleks. Aktivitetene kan være grenseoverskridende og organisert på tvers av etablerte sektor- og ansvarsområder, noe som gjør det krevende å identifisere sammenhenger og ansvarsforhold. Denne typen kriminalitet utfordrer dermed etablerte strukturer for forebygging, etterretning og etterforskning, og forutsetter økt vekt på tverrfaglig analyse og koordinert innsats.

Hovedtrekk fra forrige rapportering

Riksadvokaten fremhevet i forrige rapportering at sammensatte trusler krever god informasjonsdeling, samordning og felles situasjonsforståelse på tvers av sektorer og myndigheter. Det ble vist til at PST har tatt initiativ til et samarbeid med Den høyere påtalemyndighet om utvikling av et overbyggende tverretattlig og tverrfaglig instruksverk, med formål å styrke informasjonsflyt, fenomenforståelse og koordinering mellom involverte aktører. Riksadvokaten besluttet at Den høyere påtalemyndighet skal delta i arbeidet.

Kriminalitetsutvikling og status

Som fremhevet i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025*, er trusselbildet mot Norge i økende grad preget av sammensatte og hybride trusler, hvor tradisjonelle skiller mellom kriminalitet, sikkerhetstruende virksomhet og påvirkningsoperasjoner i mindre grad er tydelige. Trusselaktører benytter ulike virkemidler parallelt, herunder digital kriminalitet, økonomisk kriminalitet, påvirkningsoperasjoner og sabotasje, noe som gjør truslene mer komplekse og krevende å identifisere og håndtere.

Både organisatorisk og regulatorisk er norske myndigheter i stor grad innrettet mot bekjempelse av mer tradisjonelt avgrensede kriminalitetsformer og -motivasjoner. Sammensatt virkemiddelbruk utfordrer dette rammeverket, ettersom samme aktør kan benytte en rekke ulike metoder for å oppnå sine mål. Virkemidlene kan gå på tvers av etablerte strafferettslige kategorier, regelverk, rutiner og ansvarsforhold, og skape utfordringer knyttet til koordinering, informasjonsdeling og situasjonsforståelse mellom ulike etater og forvaltningsnivåer. Hendelser som isolert sett kan fremstå som mindre alvorlige, kan samtidig inngå i et bredere og mer sammensatt trusselbilde, noe som gjør det krevende å identifisere sammenhenger og avdekke avvik fra et normalbilde.

Riksadvokaten har i prioriteringsskrivet for 2025 og 2026 fremhevet sammensatte trusler som et område hvor innsatsen skal styrkes, og det er fortsatt forventet at politiet har særlig oppmerksomhet mot saker hvor det kan foreligge tilknytning til fremmede stater. Informasjonsutveksling og samhandling med PST står sentralt i denne forbindelse. Sammensatt virkemiddelbruk berører hele samfunnet, og det vurderes fortsatt som nødvendig å legge til rette for god informasjonsdeling, samordning og en felles situasjonsforståelse på tvers av sektorer.

Som meldt i *Riksadvokatens vurdering av kriminalitetsbekjempelsen i straffesak for 2025*, har Politiets sikkerhetstjeneste har tatt initiativ til et samarbeid med Den høyere påtalemyndighet om å utarbeide et overbyggende, tverretattlig og tverrfaglig instruksverk, med formål om å gi involverte aktører tilgang til nødvendig og tidskritisk informasjon, fenomenforståelse og føringer. Arbeidet er pågående, og vil følges opp av Den høyere påtalemyndighet

Det nasjonale statsadvokatembetet viser i sin tertialrapport for første tertial 2026 til at den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen fortsatt preger arbeidet ved embetet, og peker blant annet på vedvarende aktivitet fra statlige aktører, økning i sanksjonsrelaterte saker og problemstillinger knyttet til bruk av proxyaktører og kriminelle nettverk.

Rapporteringene fra politidistriktene gir inntrykk av at den sikkerhetspolitiske situasjonen og risikoen for sammensatt virkemiddelbruk vies betydelig oppmerksomhet i politiet. Flere distrikter beskriver tiltak for å styrke evnen til å identifisere, prioritere og håndtere hendelser som kan ha tilknytning til sabotasje,

påvirkningsvirksomhet, etterretning, cyberhendelser eller annen sikkerhetstruende aktivitet. Det rapporteres om økt fokus på fenomenforståelse, kompetanseheving, situasjonsrapportering og etablering av faste samarbeidsarenaer mellom etterretning, etterforskning, forebygging, operasjonssentral og påtalemyndighet. Flere distrikter beskriver også tett og jevnlig samhandling med PST, Kripos, Forsvaret, Statsforvalteren, NSM og andre relevante aktører, samt økt oppmerksomhet mot kritisk infrastruktur og objekter av betydning for totalforsvaret.

Rapporteringene gir på samme tid inntrykk av at politidistriktene fortsatt står overfor betydelige utfordringer når det gjelder å identifisere og håndtere saker som kan være del av sammensatt virkemiddelbruk. Flere distrikter peker på at denne typen saker kan være krevende å oppdage og kategorisere, særlig fordi enkelthendelser isolert sett kan fremstå som ordinær kriminalitet eller mindre alvorlige forhold. Det rapporteres også om behov for ytterligere styrking av fenomenforståelse og mer ensartet situasjonsforståelse på tvers av organisasjonen.

Det rapporteres også om at høy turnover, ressursutfordringer og begrenset etterforskningskapasitet påvirker politidistriktenes evne til å følge opp hendelser og bygge stabile fagmiljøer over tid. Enkelte distrikter peker videre på svakheter ved systemstøtte, registrering og informasjonsdeling, herunder manglende automatiserte løsninger for identifisering og sammenstilling av saker.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen legger press på politidistriktenes kapasitet og ressurser til beredskap, situasjonsforståelse og samhandling med andre aktører. Enkelte distrikter peker særskilt på utfordringer knyttet til geografiske områder eller objekter med stor sikkerhetspolitisk betydning, hvor aktivitetsnivået og behovet for oppfølging vurderes å overstige dagens kapasitet. Arbeidet med å styrke politiets evne til å identifisere, prioritere og håndtere denne typen hendelser fremstår flere steder fortsatt som under utvikling.

Vurdering

Riksadvokaten vurderer fortsatt sammensatte og hybride trusler som et område med betydelig alvor og økende kompleksitet. Trusselbildet utfordrer etablerte ansvarsforhold, regelverk og arbeidsformer, og stiller store krav til koordinering, informasjonsdeling og felles situasjonsforståelse på tvers av sektorer og etater. PSTs arbeid med å utarbeide overbyggende, tverretatlig og tverrfaglig veiledning vurderes i denne sammenheng som et særlig sentralt tiltak. Innsatsen på kriminalitetsområdet fremstår som styrket.

Tiltak

Tiltak 26.08. Tverrfaglig instruksverk for sammensatte trusler

Status: Videreføres

Den høyere påtalemyndighet følger opp arbeidet med å utarbeide overbyggende, tverretatlig og tverrfaglig veiledning hva gjelder sammensatte trusler.

Tiltaksliste

Gjennomførte og avsluttede tiltak

Tiltak 25.09. Avdekke unødig lang saksbehandlingstid

Politidirektoratet er i gang med innsiktsfasen i en pilot for effektiv straffesakskjede. Riksadvokaten har trukket Den høyere påtalemyndighet ut av prosjektet, idet det er riksadvokatens faglige vurdering at prosjektet har en hovedretning som innebærer risiko for slagside mot effektiviseringsprosesser på bekostning av det sentrale målet om kvalitet og at prosjektet kan lede til økt henleggelsesfokus.

Tiltak 25.10. Kontroll og tilbakemeldinger i enkeltsaker om voldtekt og mishandling i nære

Som oppfølging av riksadvokatens kvalitetsundersøkelse fra 2024 skal alle statsadvokater i enkeltsaksbehandlingen av voldtektssaker og saker om mishandling i nære relasjoner særlig ettergå håndteringen av digitale spor og bevis, bruk av etterforskningsplaner og sentrale aspekter ved avhør, samt gi konkrete tilbakemeldinger i hver sak. Alle embeter skal primo 2026 utarbeide en rapport om tiltaket. Dette forventes å styrke kvaliteten i etterforskningen og øke sannsynligheten for oppklaring.

Tiltak 25.11. Vurdering av politiets innsats mot hatkriminalitet

Det skal være en innsats innenfor kriminalitetsområdet i alle politidistrikter, og kriminalitetsområdet fordrer egeninitierte saker. Den varierende mengden saker i de ulike distriktene gir foranledning til undersøkelser. Etter riksadvokatens syn vil det være hensiktsmessig om Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet får i oppdrag å undersøke innsatsen mot hatkriminalitet, samt vurdere behovet for tiltak.

Tiltak 25.13. Kvalitetssikring av politiets håndtering av NCMEC-meldinger

Riksadvokaten vil iverksette en gjennomgang av NCMEC-rutinene nasjonalt og i distriktene, samt undersøke håndteringen av tipsene. Etter riksadvokatens syn bør arbeidet gjøres i samarbeid med Politidirektoratet.

Tiltak 25.14. Øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet

Riksadvokaten er av den oppfatning at det er behov for å øke politiets evne til å etterforske annen alvorlig organisert kriminalitet som ikke er omfattet av KN-satsingen. Utfordringen med turnover og rekruttering synes å være hovedårsaken, og tiltak rettet mot dette antas å være avgjørende for å lykkes.

Tiltak 25.17. Foreleggelsesplikt ved anmeldelser om cyberkriminalitet fra virksomheter

Flere statsadvokatembeter innførte foreleggelsesplikt for anmeldelser fra virksomheter om digital kriminalitet. Kripos skal bistå i den innledende fasen av etterforskningen. Riksadvokaten vurderer om ordningen bør innføres nasjonalt.

Tiltak 25.18. Styrke regionale kompetansemiljøer innen cyberkriminalitet

Politidirektoratet planlegger å teste en ny modell for fordeling av generalist-, spesialist- og spisskompetanse ved regionale fagmiljøer. Det vurderes piloter for både cyberrettet og cyberstøttet kriminalitet.

Tiltak 25.19. Mottak av digitale anmeldelser

Riksadvokaten anbefalte å igangsette arbeid med å åpne for digitale anmeldelser på dette kriminalitetsområdet.

Tiltak som videreføres

Tiltak 25.01. Intensivere teknologiutviklingen på straffesaksfeltet

Riksadvokaten er av den oppfatning at det er ytterligere behov for å styrke og intensivere innsatsen innen teknologiutviklingen på straffesaksfeltet, med formål om å sette politiet i bedre stand til å etterforske kriminalitet.

Tiltak 25.02. Strategisk kompetanseplanlegging

Riksadvokaten vil anbefale å styrke arbeidet med strategisk kompetanseplanlegging. Politidirektoratet har opplyst at en nylig mottatt internrevisjonsrapport om strategisk kompetanseplanlegging vil følges opp.

Tiltak 25.03. Følge opp distrikter med utfordringer med turnover og rekruttering

Riksadvokaten anbefaler en forsterket oppfølging av distrikter som melder om resultatutfordringer på grunn av turnover og rekrutteringsproblemer. Den høyere påtalemyndighet vil i fagledelsen, særlig

resultatoppfølgingen av politidistriktene, rette særlig oppmerksomhet mot kapasitet, kompetanse og organisering av etterforskningsressurser, og vurdere dette opp mot måloppnåelsen på straffesaksfeltet.

Tiltak 25.04. Oppfølging av enkeltdistrikter

Riksadvokaten vil i samarbeid med Politidirektoratet følge opp politidistrikter som har en oppklaringsprosent for grov kroppsskade og kroppsskade under 50 prosent. Oppfølgingen skal lede til at distriktene utarbeider konkrete tiltak for forbedring av resultatene.

Tiltak 25.05. Saksprosjekt kroppsskade og forsøk på drap

Riksadvokaten gjennomfører et saksprosjekt for å undersøke kvaliteten i etterforskningen og den påtalemessige behandlingen av saker om grov kroppsskade og forsøk på drap. Etter endt prosjekt vil riksadvokaten vurdere hvilke fagledelsestiltak som er påkrevet for å tette eventuelle avvik.

Tiltak 25.06. Oppfølging av Kripoport

Riksadvokaten vil, i samråd med Kripo, vurdere behovet for tiltak når den nevnte rapporten foreligger i 2026.

Tiltak 25.07. Oppfølging av styringsindikatorer innen mishandling i nære relasjoner

Riksadvokaten og Politidirektoratet har i 2025 innført nasjonale styringsindikatorer og resultatmål om økning i oppklaringsprosenten i saker om mishandling i nære relasjoner. Riksadvokaten vil i dialog med Politidirektoratet innen neste tertial gjøre en fornyet vurdering av behovet for å iverksette tiltak overfor distrikter uten forbedring i oppklaringsprosenten.

Tiltak 25.08. Saker om mishandling i nære relasjoner i Sør-Vest politidistrikt forelegges statsadvokaten i Rogaland

Rogaland statsadvokatembeter har besluttet at samtlige saker skal forelegges statsadvokaten. Riksadvokaten har bedt om at statsadvokatembetet til neste rapportering redegjør for sine funn gjennom saksarbeidet, særlig med tanke på forklaringer på den synkende oppklaringsprosenten.

Tiltak 25.12. Aktorering i voldtektssaker

Riksadvokaten har bestemt at saker om voldtekt etter straffeloven §§ 291–294 skal aktoreres av statsadvokatene i 2026. Formålet er å bruke statsadvokatenes kompetanse og erfaring i saker som ofte har et krevende bevisbilde.

Tiltak 25.15. Oppfølging av nasjonal satsing mot kriminelle nettverk

Tiltakene mot organisert kriminalitet bygger videre på den nasjonale satsingen mot kriminelle nettverk, og videreføres i tråd med den nasjonale policyen

Tiltak 25.16. Økning av andelen egeninitierte saker innen miljøkriminalitet

Riksadvokaten vil, i samarbeid med Økokrim, vurdere behovet for tiltak som kan iverksettes i distriktene for å øke andelen egeninitierte saker.

Tiltak 25.20. Teknologisk løsning for å se saker i sammenheng

Økokrim har utviklet løsninger for å se digitalt anmeldte bedragerisaker i sammenheng. Etter riksadvokatens syn er at det fortsatt er behov for å intensivere utviklingen av nødvendige teknologiske løsninger for å se alle anmeldte saker i sammenheng, og at alle politidistriktene får tilgang til en slik løsning.

Tiltak 25.21. Digital samhandling i straffesaker mot unge

Det ble igangsatt arbeid for å utrede en digital samhandlingsløsning mellom aktørene i straffesakskjeden for saker hvor gjerningspersonen er under 18 år.

Tiltak 25.22. Oppfølging av Riksrevisjonens funn og Storberget-utvalget

Riksadvokaten besluttet å gå i dialog med Politidirektoratet for å utarbeide en plan for oppfølging av funnene.

Tiltak 25.23. Oppfølging av inspeksjonen i Innlandet politidistrikt

Innlandet politidistrikt ble bedt om å utarbeide tiltak i samarbeid med Hedmark og Oppland statsadvokatembeter, med sikte på vurdering av eventuell nasjonal implementering.

Nye tiltak

26.01. Tilsyn av opplæring av nyansatte påtalejurister og etterforskere, samt organisering av etterforskningsarbeidet.

Statsadvokatembetene skal gjennomføre tilsyn av politidistriktene for å undersøke om opplæring av nytilsatte politijurister og etterforskere er tilfredsstillende, og tilsyn av organiseringen av etterforskningsarbeidet i den enkelte sak, herunder utøvelse av rollen som politifaglig etterforskningsleder.

26.02. Turnover og rekrutteringsutfordringer i politiet

Riksadvokaten vil følge opp og vurdere Politidirektoratets arbeid med å kartlegge årsaker til turnover blant etterforskere og påtalejurister, samt utvikling og iverksetting av kompenserende tiltak.

26.03. Vurdere behov for nasjonale tiltak i saker om partnervold

Riksadvokaten vil i samråd med Politidirektoratet og nasjonal fagkoordinator gjennomgå funn fra systematiske erfaringslæringer i saker om partnervold for vurdering av behov for nasjonale tiltak.

Tiltak 26.04. Revisjon av RA-2011-2 Etterforskningsplikt – barn og under 18 år

Riksadvokaten reviderer rundskrivets pkt. 4.2.4 om etterforskningskritt, samtykke, åstedsundersøkelser og beslag.

Tiltak 26.05. Vurdering av etterforskning og påtalebehandling i henlagte saker om trusler og vold mot journalister og redaktører

Riksadvokaten vil i 2026 jobbe for å skaffe oversikt over saker som gjelder trusler og vold mot journalister og redaktører, med henblikk på å undersøke nærmere om innsatsen i disse sakene er adekvat.

Tiltak 26.06. Vurdering av behov for tiltak innen hatkriminalitet

Riksadvokaten vil i 2026 vurdere iverksettelse av tiltak som oppfølging av politidirektoratets brev av 3. mars 2026 av innsatsen i saker som gjelder hatkriminalitet. Tiltak vil bestå av kompetansehevende tiltak og/eller nærmere undersøkelser av straffesaksbehandlingen på området.

Tiltak 26.07. Oppfølging av funn fra gjennomgang av politidistriktenes rutiner knyttet til NCMEC-meldinger.

Riksadvokaten følger opp NAST sin utredning og redegjør i kommende rapportering for eventuelle tiltak som er iverksatt, eller vil bli iverksatt, knyttet til håndteringen av NCMEC-meldinger.

Tiltak 26.08. Tverrfaglig instruksverk for sammensatte trusler

Den høyere påtalemyndighet bistår PST i arbeidet med å utarbeide et overbyggende, tverretattlig og tverrfaglig instruksverk hva gjelder sammensatte trusler